

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 83. évfolyam, 39-40. szám | 2018. október 7. | Evangélikus.hu

EVANGÉLIKUS Élet

Benczúr László és
a közösségformálást
szolgáló építészet

Evangélikus
történeti orgonák

Kényes kérdések,
lelkipásztori válaszok

„Egyél finomat, igyál tiszta sört, és olvasd az igazságot!” (Luther Márton)

12-féle, hazai
manufaktúrákban
készített csapolt sör

Lutherfeszt

2018. október 20., Balatonszárszó

- 9.30 Gyülekező – zenélnek a lajoskomáromi evangélikus rezesek
- 10.00 Megnyitó: megemlékezés, áhítat
– dr. Fischl Vilmos lelkész, a fesztivál védnöke
- 10.15 Luther-énekek, Bach-kantáták a csákvári Harmonia Floriana kórus előadásában
- 11.00 Luther asztalánál – Marosán Csaba kolozsvári színész előadása
- 12.00 Ebéd: kemencében sült malac és csirke
- 13.00 A Kaleidoszpók együttes nem hivatalos lemezbemutató koncertje
- 14.10 Lucas Cranach, a reformáció keresztapja
– Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész előadása
- 15.20 A Neonhal együttes koncertje
- 16.30 Kalandozások a sör kultúrtörténetében
– Katona Csaba történész előadása
- 17.00 Bajor kolbász perccel
- 17.30 A Bubbles zenekar koncertje

Információk

A programokról, az előadókról, a kínált sörökről és a sörkészítőkről részletes információk a <http://balatonszarszo.lutheran.hu> honlapon és az esemény Facebook-oldalán olvashatók.

A gyerekeket 10–19 óra között kézműves-foglalkozás várja. A programok fűtött sátorban lesznek, az esetleges rossz időjárás ne tartson vissza senkit (esőkabát ajánlott).

Részvételi díjak:

- Sörjegy: 400 Ft/3 dl
- Korlátlan sörkóstolás: 5000 Ft/fő, ajándék söröspohárral
- Korlátlan sörkóstolás ebéddel: 6500 Ft/fő, ajándék söröspohárral
- Korlátlan sörkóstolás ebéddel és vacsorával: 7500 Ft/fő, ajándék söröspohárral
- Felnőttebéd: 2200 Ft/fő (14 éves kortól), felnőttvacsora: 1200 Ft/fő
- Gyermekbéd: 1100 Ft/fő (3–13,99 év között), gyermekvacsora: 600 Ft/fő
- Belépőjegy nincs, a programok ingyenesen látogathatók!

Budapestről különbuszt indítunk, melynek költsége 3000 Ft/fő.

A RÉSZVÉTEL ELŐREGISZTRÁCIÓHOZ KÖTÖTT!

Jelentkezni a balatonszarszo@lutheran.hu címen az étkezési igény megjelölésével lehet október 15-ig.

Mindenkit (s)örömmel várunk!

Lássunk jól!

A reformáció hónapja első lapszámának írásai közül több is kapcsolódik a bibliaolvasó *Útmutató* októberi igéjéhez: „Uram, előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajvásom.” (Zsolt 38,10) (Jó)kívánságok hangzottak el két egyházkerület ünnepi alkalmán is, amelyen beiktatták tisztségükbe a megválasztott kerületi felügyelőket. Beszámolunk a diakóniában dolgozók éves konferenciájáról és hálaadó istentiszteletéről, amelyeken arról is megemlékeztek, hogy hatvanöt éve tette le egyházunk mai diakóniai munkájának alapjait Sztéhlo Gábor lelkész. Külön öröm, hogy ismét név szerint említhetjük az év diakóniai munkatársait, szponzorait, önkénteseit és az életműdíj tulajdonosát is.

Nem csak a reformáció indulásának évfordulóján fontos ugyanakkor olyan témákról beszélünk, amelyek mindennapjainkban kérdések tucatjait vetik fel egyházunkban is. Ilyen például a bioetika vagy az egyház-finanszírozás. Az előbbi kérdéskörrel hatalmas érdeklődés mellett beszélgetett az igen ötletesen kitalált, *Szólj be a papnak!* elnevezésű kezdeményezés legutóbbi alkalmán evangélikus, baptista lelkész, illetve római katolikus pap. A névtelen kérdéselés lehetősége és a közvetlen, őszinte válaszok ezúttal is izgalmas, tabuk nélküli alkalmat eredményeztek. Az egyház-finanszírozás témáját szintén

ökumenikus beszélgetés résztvevői járták körbe, olyan kérdéseket megvitatta, mint hogy mennyi külső anyagi támogatás járjon az egyházaknak, illetve hogy ezeknek szolgálniuk vagy szolgáltatniuk kell-e. Elvárható-e, hogy csak a hívek tartsák el közösségeiket, és milyen feltételek mellett fogadható el az állami támogatás?

Több évtizedes szolgálat után vonult nyugalomba a felvidéki magyar evangélikusok egyik össztartója, Rusznák Dezső lelkész; a szeptember 15-i hálaadó alkalomról Szeverényi János emlékezik meg. Két ember – két életút: egyikük, Agárdi Mária évtizedeken át, az elhunytáig követte hűségesen egyházunk eseményeit, és ezeknek hírért is vitte saját környezetében; Fehér Mariann, a kedvelt rádiós műsorvezető pedig ez év húsvétján, megpróbáltatások után keresztkedvelt meg, és lett egyházunk tagja. Hítre jutásának története biztatás lehet minden keresőnek.

Október – mint hosszú évek óta minden esztendőben – a látás hónapja is, erre e lapszámunkban a gyermekrova híjva fel a figyelmet. De felnőttként is érdemes Füller Tímea szemüvegén át, Istenbe vetett bizalommal nézni és látni a világot. A látás hónapjában is – és mindig.

■ KÉZDI BEÁTA

Isten jó rendje szerint

Egyházunkban idén a 2012–2018 közötti időszakra megválasztott – tizedik – zsinat is lezárta a törvényeink által előírt hatéves ciklusát. Az ünnepi záróülést lapzártánk után, szeptember 29-én

tartották. A zsinat lelkési elnökének, Hafenscher Károlynak, illetve nem lelkési elnökének, Abaffy Zoltánnak az ülésen elhangzott beszámolóját közöljük.

20. oldal

Az elhívás útjai sokfélék

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetőjét, Pángyánszky Ágneszt, a teológus mesterszak specializáció felelősét a jövő év februárjától induló esti tagozatos lel-

készítésről kérdeztük, amely azoknak szól, akik nem elsőként választották a lelkési pályát, hanem életük későbbi szakaszában kapták az elhívást a szolgálatra.

38. oldal

Élettelen kövekből az élő gyülekezet felé

„Templomaimnál nem az építészeti bravúrokat helyeztem előtérbe, sokkal inkább azt, hogy az épület minél inkább az adott közösség igényeit tudja kiszolgálni” – fogalmaz a hetvenötödik születésnapját ünneplő Benczúr László. Az Ybl-díjas evangélikus építész, akinek nevéhez több evangélikus templom tervezése, illetve a Megyeri híd építészeti megfogalmazása is fűződik, tevékenységét nem munkának, hanem szolgálatnak tartja. Az Északi Egyházkerület tiszteletbeli felügyelőjét családi háttéréről, történelmi fordulatokról, pályaválasztásáról, a szakrális építészetéről kérdeztük.

18. oldal

Láthatóan evangélikus

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Huszár Mártonné takarító, harangozó – Domony. Az Istenben való hit, az evangélikus templomba járás, az imádkozás, a keresztyén élet a szüleimnek köszönhetően már kicsi koromtól természetes volt számomra. Már gyermekként is tudtam, hogy a Jóisten közelében kell lennem, az Isten szeretetét kell élveznem. A templom mellett lakom, amikor csak tudok, ott vagyok a gyülekezet alkalmain, de a hétköznapiakon a lelkészeknek is igyekszem segíteni. Isten olyan erőt adott számomra, hogy beteg gyermekemet fel tudtam nevelni, idős szüleimet tudtam gondozni. Ez számomra nem volt teher. Ez a hit és Isten szeretete nélkül nem történhetett volna meg! Nagyon jól érzem magam a domonyi gyülekezetben, amíg bírta a hangom, addig az énekkarnak is tagja voltam. A templom a második otthonom, mondhatom, hogy tudom, hol a helyem. Hálát adok Istennek, hogy evangélikus lehetek! Hálás vagyok azért is, hogy nyugdíjasként a Jóisten a teológiára, majd az aszódi evangélikus iskolába vezetett, ahol takarítói állásban dolgozhatok.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Díjazták a Luther-rajzfilmet

Hét kategóriában százkilencvenegy magyar alkotást neveztek az idei, második alkalommal megrendezett komlói Hét

domb filmfesztiválra, amelyen animációs kategóriában a Richly Zsolt rendezte, *Luther Márton élete – Szerelem és halál* című rajzfilm harmadik helyezést ért el.

A filmeket a Rófusz Ferenc Oscar-díjas rajzfilmrendező, Koltai Róbert színművész, rendező és Halmy György dokumentumfilm-rendező alkotta zsűri bírálta el.

A fődíjat Enyedi Ildikó *Testről és lélekről* című alkotása nyerte, animációs kategóriában pedig a Horváth Mária által rendezett, *Cigánymesék – Hogyan lett az ember?* című film lett az első.

■ CSÜRY CSABA felvétele

ORATIO OECUMENICA

Istenünk, kegyelem Atyja, hálát adunk, hogy nem hagysz minket magunkra. Köszönjük, hogy gondod van ránk, számontartod hajunk szálát, ismered félelmeinket, megköztöztségeinket. Hálásak vagyunk, hogy gondviselő kegyelmed kísér minket életünkben, amit mi gyakran természetesnek véve elfeledünk megköszönni. Adj nekünk hálás szívet, hogy akár teremtett világodban gyönyörködve, akár közösségeinkben az összetartozást megélve, akár örömeinket sorolva köszönetet tudjunk neked mondani életünk minden napján.

Jézus Krisztus, gyógyító Urunk, kérünk, érints meg minket, tégy csodát a mi életünkben is. Régi, még sajnó sebeinket te gyógyítsd meg, terhektől görnyedt hátunkat te egyenesítsd ki, hogy felemelve tekintetünket meglássunk téged, lelkünk orvosát. Óvj meg a panaszkodástól, amely megmérgezi életünket; az elégedetlenségtől, amely elhalványítja ajándékaid gazdagságát; az irigységtől, amely a másik emberben vetélytársat lát inkább, mint embertársat. Gyógyító jelenlétedre pedig hadd lehessen válszunk a hála, a téged dicsérő ének, a szavaid szerinti cselekedet.

Szentlélek, erő Lelke, te erősíts meg minket, hogy ellen tudjunk állni a gonosz kísértésének, a régi bűnök csábításának. Add, hogy ne emészenek megbánt bűnök, levetett terhek, hanem megújult élettel tudjuk nekünk szánt hivatásunkat betölteni. Segíts, hogy ne fáradjunk el az új ember felöltözésében, hanem naponként kegyelemből táplálkozva törekedjünk a jóra.

Kérünk, áldd meg népünket, amikor közelgő nemzeti ünnepünk kapcsán különösen is fájó emlékeznünk. Add, hogy akiknek az emberi zsarnokság miatti szabadságvágyát tetek követik, azok hozzád menekülve a valódi szabadságot Krisztus halálában és feltámadásában leljék meg. Ámen.

Szentháromság ünnepe után

19. (hálaadó) vasárnap – Lk 13,10–17

Reménység

Fáj... Andris a pszichiátriai betegek közeli otthonának lakója. Amikor meglát, réveteg tekintettel kérdezzgeti: „Eszti, mondd, mondd már, hogyan gyógyíthat meg engem Jézus? A fájós hátamat és az ízületeimet... Ugye, ugye meg tud gyógyítani? Csak még várni kell rá?”

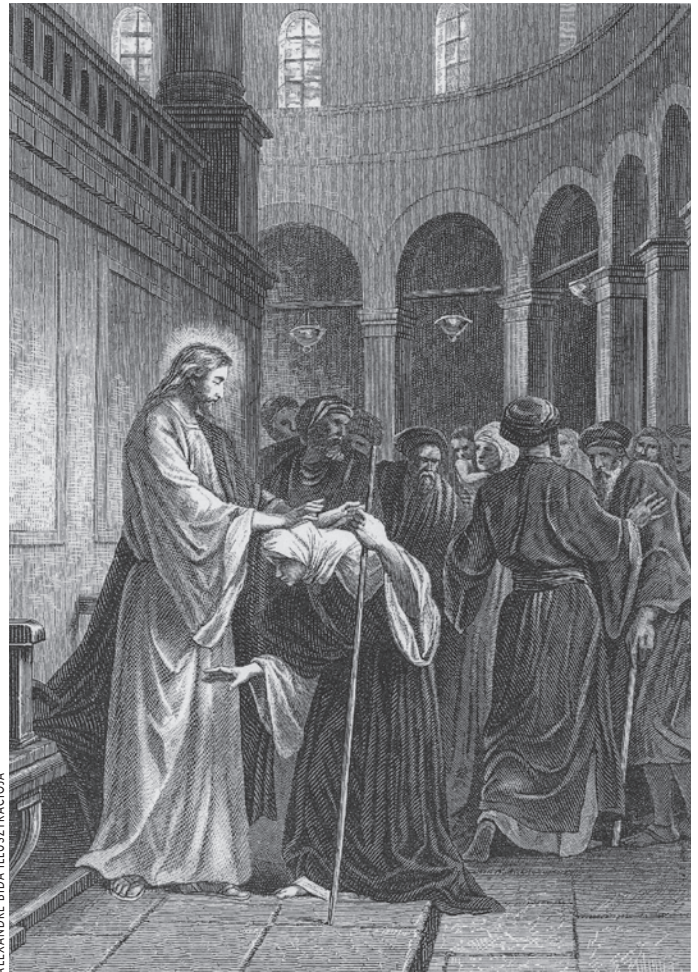
Andris valamikor szakácsnak tanult. Állítása szerint több ezer receptet tud fejből. Nekem is felírt egy füzetnyit, amelyből megtanulhattam, hogy a palacsintatészta tejszínnel, a gírosz pedig curryvel jó. Andris akkor van jól, ha néhanapján főzhet. Ilyenkor kiegyenesedik, felveszi a kétsoros gombolású fehér köpenyét, a fehér nadrágját, a hozzá illő kötényt meg sipkát, és „élni kezd”. Ha főzhet, a háta sem fáj, és az ízületei sem jutnak eszébe.

Jó lenne... A történetbeli asszonynak is fáj a háta. Már tizen-nyolc éve. És ha valakinek a háta fáj, az nem tud felegyenesedni. Ez az asszony is görnyedten járt. A zsinagógába is így ment, púposan, lefelé tekintve. Nem is vette észre Jézust. Jézus ment oda hozzá. Nem kérdezzgette sokáig az asszonyt, megérintette, megáldotta és meggyógyította.

De jó lenne, ha Jézus ma is megérintene, megáldana és meggyógyítana minden görnyedt hátú asszonyt és férfit! De jó lenne, ha az én Andrisom sem hiába várna rá! De jó lenne, ha minden beteg ember fel tudna egyenesedni, és felfelé tudna tekinteni... Nem tudjuk pontosan, mi baja volt az asszonynak. Azt sokkal inkább, hogy mi baja volt a zsinagógai előjárónak a szombat napi gyógyítással.

Arról olvasunk, hogy a görnyedt asszonyban a „betegség lelke” lakott, Jézus pedig megszabadította őt ettől a különös kórtól, amely talán nem is csak testi betegség volt, hanem sokkal inkább lelki. Talán a tizennyolc éve cipelt pszichés terhek miatt görnyedt meg. Ahogyan Andris is. És ahogyan Andris sorstársai vagy éppen mi magunk is. Itt fáj, ott fáj, de leginkább ott belül fáj valami. A betegség lelke. A békétlenség lelke. A megnyugodni nem tudás lelke. A kétségek, a félelmek, a bizonytalanság... Milyen jó lenne, ha ezt mind elvonná tőlünk is valaki!

Jó lesz... Jézus – ahogyan szinte mindig – ebben a történetben is a szavával gyógyított. Nem a sokbeszédűségével, nem az ilyen-olyan utasításaival, nem a receptjeivel, hanem a teremtő szavával. Az evangélium szavával, amely ma is képes gyógyítani a lelket s – ha Istennek úgy tetszik – a testet is. És ez az örömhír képes megújítani életeteket, közösségeket, az egyházat is. Andrisostul, görnyedt hátú, fáradt emberestül, mindenestül. Jézus ma is megérinthet minket. Így vagy úgy. Szavával, Lelke által vagy éppen a másik emberen keresztül. Jézus képes rá, hogy gyógyírrá legyen ebben a beteg világban és a mi kicsi világunkban is. És ha ezt nem is ebben az életben teszi, akkor is – hiszem, hogy egyszer – jó lesz mindannyiunknak. Talán majd ott – az örökké fehér ruhá-

ALEXANDRE BIDA ILLUSZTRÁCIÓJA

sok között – Andris lelke, fájós háta és ízületei is meggyógyulnak, meg a mi testi-lelki kényaink is megszűnnek.

Addig pedig a gyógyulásnál is fontosabb az, hogy más emberré, jobbbá, krisztusibbá legyünk! Az igazán lényeges dolog az életben az lenne, hogy ráébredjünk: azon túl, hogy a palacsintatészta tejszínnel, a gírosz meg curryvel jó, az, amire igazán szükségünk van, az örök élet reménysége. Ha ezt hisszük és valljuk, görnyedtségünkben időről időre felegyenesedhetünk, egyszer pedig majd – talán az Andriséhoz hasonló fehér ruhában – együtt dicsérhetjük az Urat. Abban az országban, ahol már nincsenek kérdések, nincsenek bizonytalanságok vagy betegségek, és senki, de senki nem görnyed már az élet terhe alatt. Ezt a hitet adja mindannyiunknak a Jóisten! Ámen.

■ HEINRICHES ESZTER

Imádkozzunk! Urunk, segíts meg minket, hogy hinni és reménykedni tudjunk irgalmadban és gyógyító szeretettedben! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 7.) Pedig én tanítottam járni Efraimot, kézen fogtam őket, de ők nem ismerték fel, hogy én viseltem gondjukat. Hós 11,3 (2Pt 3,15; Lk12,[13–14]15–21; 2Kor 9,6–15; Zsolt 65) Kézen fogni, járni tanítani és gondot viselni gyermekeinkről. Mindezeket meg tesszük, mert szeretjük őket, és azt akarjuk, hogy biztos lábakon álljanak. A szeretet kötelékébe vonjuk őket. Milyen csoda, amikor ez sikerül! Sokszor persze vonakodnak ettől. Milyen rosszlesik ez nekünk! Ugyanilyen csalódás Istennek, amikor látja, hogy önfejük vagyunk, és a vesztünkbe rohanunk. És milyen nagy kegyelem, hogy ennek ellenére nem engedi el kezünket!

Hétfő (október 8.) Jónátán [...] elment Dávidhoz [...], és erősítette az Istenbe vetett bizalmát. 1Sám 23,16 (Ef 4,3; 2Móz 15,22–27; Gal 5,16–26) Tudjuk, hogy Jónátán és Dávid nemcsak barátok voltak, hanem szövetségesek egy fontos ügy érdekében. A háverságnál sokkal több a barátság. A barátságnál pedig sokkal erősebb a szövetség. A szövetség erős elkötelezettség emberek között egy fontos ügy érdekében. Isten velünk kötött szövetsége pedig ajándék és elkötelezettség. Ő soha nem szegi meg szövetségét. Érdemes ezt megbecsülni.

Kedd (október 9.) Nem tántorodom meg, mert [az Úr] a jobbomon van. Zsolt16,8 (Zsid 11,27; Lk 5,12–16; Gal 6,1–10) Sokszor ügyetlenek vagyunk mindennapjainkban; mondhatjuk: kétbalkezesek és kétballábasok. Jól jön ilyenkor némi emberi segítség. De igazi biztonságot az ad, hogy Isten erős jobbával támogat minket. Ezért nem félt Mózes sem a király haragjától, amikor Istenben bízva elhagyta Egyiptomot. Kitartott, mert hit által látta a láthatatlan Istent. Jól tesszük, ha mi is Isten erős jobbába kapaszkodunk.

Szerda (október 10.) Miért vádoltad [Istent] azzal, hogy egyetlen szóra sem felel? Hiszen szól az Isten így is, meg úgy is, de az emberek nem törődnek vele. Jób 33,13–14 (Lk 24,32; Lk 13,10–17; Gal 6,11–18) Sajnos nemtörődömök vagyunk. Bennünk és körülöttünk sok a zaj. Nem csoda, hogy nem halljuk meg, amikor szól hozzánk Isten. Nagy áldás, amikor az emmausi tanítványokkal együtt rácsodálkozunk: „Nem hevült-e a szívünk, amikor beszélt hozzánk az úton, amikor feltárta előttünk az Írásokat?” (Lk 24,32) Nem tudom, mikor éltünk át valami ehhez hasonló áttörést a szívünkben. Érdemes lenne néha Jézust így marasztalni: „Maradj velünk, úgy kérünk, Jézus, / Maradj velünk! Tied leszek, néked élek már!” (ZÉ 125)

Csütörtök (október 11.) Ezt mondja az Úr: Ne dicsekedjék bölcsességével a bölcs, ne dicsekedjék erejével az erős, ne dicsekedjék gazdagságával a gazdag! Aki dicsekedni akar, azzal dicsekedjék, hogy érti és tudja rólam, hogy én vagyok az Úr. Jer 9,22–23 (Gal 6,3–4; Mt 8,14–17; Jel 1,1–8) Látni és érteni. Ez legyen a mi életprogramunk. Meglátjuk, hogy híján vagyunk a bölcsességnek, és minden igyekezetünk ellenére csetlünk-botlunk az életben. Erősek se vagyunk, mert egy influenza is levesz a lábunkról. Lehet, hogy pénzügyeinket illetően gazdagnak érezzük magunkat, de lelkiekben nagyon szegények vagyunk. „...ezt mondod: Gazdag vagyok, meggazdagodtam, és nincs szükségem semmire; de nem tudod, hogy te vagy a nyomorult, a szánalmas és a szegény, a vak és a mezítelen...” (Jel 3,17) Jól tesszük, ha nem csapjuk be önmagunkat. Fontos az önismeret Isten színe elé állva. Mindenki vizsgálja meg a saját tetteit a saját érdekében!

Péntek (október 12.) Jólakásig ehetitek kenyereteket, és biztonságban lakhattok az országban. 3Móz 26,5b (Jn 10,10; Jer 17,13–17; Jel 1,9–20) A régiek a kenyeret úgy nevezték, hogy „élet”. Sokszor „degeszre esszük magunkat”, mégis panaszkodunk, mint Izrael népe a pusztai vándorlás idején. Valószínűleg azért van ez így, mert nem vesszük komolyan, hogy „több az élet a tápláléknál”. (Lk 12,23) Időnként megdöbbenve látom, mennyi eldobott zsemle, kenyér, hamburger landol az aszfalton egy-egy átmulatott éjszaka után. Lehet, hogy először is lelki táplálékra van szükségünk, aztán tudjuk megelégedéssel élni életünket. Nélkülözés és bőség. Ki-ki maga döntse el, hogy szűkölködik vagy bővelkedik. Erre egy válasz létezik, amelyet Jézus ad: „Keressétek először Isten országát és az ő igazságát, és mindezek ráadásként megadatok majd nektek.” (Mt 6,33)

Szombat (október 13.) Menjünk eléje hálaadással, ujjongjunk előtte énekszóval! Mert nagy Isten az Úr. Zsolt 95,2–3 (Róm 15,5–6; ApCsel 14,8–18; Jel 2,1–7) Hálaadás, ujjongás, énekszó. Milyen kevés van belőle! Helyette sirámok szakadnak fel belőlünk, magas szintre fejlesztettük a búskomorságot, nem is beszélve a „puszta néma csendről”. Pedig azt mondják, hogy „aki énekel, kétszer imádkozik”. Nagy Isten az Úr! Méltó arra, hogy őt dicsőítsük. De milyen kevés szívünkön és szánkron a dicsőítés! A türelem és vigasztalás Istene adja meg nekünk, hogy egyetértés legyen közöttünk Jézus Krisztus akarata szerint, hogy egy szívvel, egy szájjal dicsőítsük a mi Urunk Jézus Krisztus Istenét és Atyját! (Lásd Róm 15,5–6) „Jer, dicsérjük Istent / Szívvel, szájjal, lélekkel...” (EÉ 40,1) Igen, dicsérjük együtt Istent!

■ PÉTER ATTILA

EVANGÉLIKUS
Élet FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

A hónap igéje

„Uram, előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajtasom.”

(Zsolt 38,10)

Egy-egy kiragadott bibliai részletet, verset csak akkor érthetünk meg jól, ha az egész részt, amelyből való, elolvassuk és figyelembe vesszük. A 38. zsoltár összefüggésében kiderül, hogy egy összetört, meggyötört, bűnei miatt is szenvedő ember imádságának részlete ez a mondat. Dávid királyról van szó, Isten választott és kedves szolgájáról, aki azonban nem élvez mentességet, ő sem állhat a törvények felett. Ha bűnt követ el, Isten tőle is számonkéri, őt is megítéli, és neki is hordoznia kell bűnének büntetését.

Dávid király szenved, és szenvedését saját maga okozta. Bűneinek következményei alól való szabadulásért, Isten bocsánatáért kiált. Van néhány dolog, amelyet megtanulhatunk Dávidtól.

Az első az, hogy összetörtségében, gyötrelmei között is Istenhez fordul. Nem dacol, nem tagadja részességét, nem bizonygatja ártatlanságát, hanem alázattal beismeri vétkeit. Tudja, hogy mindenki ellene fordult, az emberek elítélik, ellenségesek vele szemben, sőt a vesztere törnek, de ő alázatos bizalommal és hittel fordul Istenhez. Tudja, hogy nem érdemli meg Isten gondviselő, megsegítő kegyelmét, mégis bízik hűségében és szeretetében. Tudja, hogy Isten megértő és megbocsátó, aki a töredelmes és bűnbánó szívet nem veti meg. Mintha Jézust hallanánk, aki amikor vádolják, hogy a bűnösök barátja, bűnösöket fogad magához, és azt mondja: aki énhozzám jön, azt én semmiképpen el nem küldöm magamtól.

Milyen mélyen megismerte Dávid Isten minden emberi értelmet meghaladó kegyelmét! Milyen mély hit és bizalom, amellyel Dávid Istenhez megy!

A másik, amit megtanulhatunk ebből az imádságból, hogy Dávid abban is bizonyos: Isten mélyen ismeri szívét, lelkét. „Előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajtasom” – mondja. Azt üzeni ez, hogy az imádkozó, segítségért, szabadulásért kiáltó ember bizonyos lehet abban, hogy Isten ismeri lelki gyötrelmeit, nyomorúságát, szükségait. Amikor imádkozunk, néha úgy érezzük, hogy ki sem tudjuk fejezni, el sem tudjuk mondani szavakkal, mi az, ami bánt, amit szeretnénk, amit kérni akarunk Istentől. Vigasztaló, hogy ő ismeri legbensőnket is. Ő tudja, milyen az ember szíve, hogy honnan fakadnak imádságaink, mit akarunk, ő érti szavak nélküli sóhajunkat is. Ebből a felismerésből és hitből született a keleti egyház egyszerű és mégis szívből jövő imádsága: Uram, Jézus, irgalmazz nekem, bűnösnek. Több nem is kell neki. Nem vár ígéreteket, hogy megjavulunk, hogy többé nem követünk el bűnt, hiszen ő tudja, erre a saját erőnkől képtelenek vagyunk. Ő csak azt várja, hogy irgalmáért sóhajtsunk.

Harmadszor: ez az imádság arra is megtanít, hogy nehéz élethelyzetben, bajok, bűnök között számítsunk egyedül az Úrra, mert ő az élő Isten, aki nemcsak meghallgat, hanem cselekszik is, kész megbocsátani, segíteni, megszabadítani. Isten meghallgatja gyermekeinek az imádságát, és válaszol. Nincs más segítség, csak ő. Aki alázattal, bűnbánattal és hittel fordul hozzá, azt felemeli, magához öleli, megtisztítja és megszabadítja. Ezt látjuk a Jézushoz forduló, életük gyógyulását nála kereső emberek példáiban. Ezt tapasztalhatjuk meg ma is, amikor odamenekülünk hozzá, és felsóhajunk: Uram, irgalmazz! Krisztus, kegyelmezz! Uram, irgalmazz!

Negyedszer: azt is fontos látnunk, hogy Dávid nem fogalmazza meg konkrétan, mit is kér az Úrtól. Csak szabadulásért kiált, és abban is biztos, hogy Isten cselekszik majd, de hogy ez mikor és milyen módon valósul meg, arra nézve nem szab

DÁVID KIRÁLY HÁRFÁZIK (FLAMAND ISKOLA, ANTWERPEN, 17. SZÁZAD)

feltételt. Isten cselekedni fog akkor és úgy, amikor és ahogyan ő jónak látja. Az egyik énekünk szavaival: „Légy hű élő remény-ségben, / Ne szabj Istennek rendet!” (ÉÉ 439,3) Isten sokszor nem úgy hallgatja meg imádságunkat, és nem úgy cselekszik, ahogyan mi elképzeljük vagy szeretnénk, hanem úgy, ahogyan ő helyesnek és jónak látja. De abban bizonyosak lehetünk, hogy cselekszik, és az lesz számunkra a jó, még akkor is, ha nem értenénk meg. Ezért imádkozik úgy Dávid: „Előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajtasom.” Azt mondja ezzel: Uram, te ismersz, ismered életemet, sorsomat, ismered belső lelkiállapotomat, mindezt eléd tárom, és feltételek nélkül rád bízom magam.

Október havi igénk tanítson minket erre az Isten iránti, feltétel nélküli bizalomra!

■ BALICZA IVÁN

Tanúságtétel az élet csodájáról

Beiktatták hivatalukba a nyugati egyházkerület felügyelőjét és tisztségviselőit

A kerületi közgyűlés alakuló ülését követő ünnepi istentiszteleten zajlott szeptember 21-én, pénteken a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület megválasztott felügyelőjének, Mészáros Tamásnak és a kerület új tisztségviselőinek beiktatása a győri Öregtemplomban.

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Az alkalmon Szemerei János püspök hirdette Isten ígését. A liturgiában Bencze András püspökhelyettes és Szebik Károly csákvári lelkész segédkezett, az úrvacsoraosztásban pedig Csorba János, Jánosa Attila és Vancsai József győri lelkészek működtek közre. Énekkel szolgált a csákvári Harmonia Floriana kórus Szebik Ildikó karnagy vezetésével.

Megtiszteltetés, hogy Isten embereket von be a róla szóló biznyságtétel feladatába – hangsúlyozta elnöktársának választott ígéje, Róm 8,16 alapján („Maga a Lélek tesz biznyságot a mi lelkünkkel együtt arról, hogy Isten gyermekei vagyunk”) tartott prédikációjában Szemerei János. „Abban a kiváltságban van részünk, hogy beláthattunk Isten műhelyébe, aki gondoskodik az egyház újjáépüléséről, a megújulásról” – fogalmazott a püspök.

A második ciklusát kezdő Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő ünnepélyes eskütételét követően a püspök a kerület alakuló közgyűlésén megválasztott tisztségviselőket is beiktatta hivatalukba.

Az úrvacsoravétel után az esemény közgyűléssel folytatódott, amelyet dr. Smi-

déliusz László, a kerület leköszönő másodfelügyelője vezetett. Elsőként Szűcs Péter Pál, a püspöki hivatal munkatársa olvasotta fel Fabiny Tamás elnök-püspöknek és dr. Hafenscher Károlynak, egyházunk zsinata lelkészi elnökének levélbeli köszön-

tését, akik mindketten személyes szavakkal gratuláltak Mészáros Tamás megválasztásához.

A régi-új kerületi felügyelő a választott ígéje, Róm 8,16 alapján mondta el rövid székfoglalóját, amelyet a folytatás és a folyamatosság kulcsszavaival foglalt össze. Mészáros Tamás köszönetet mondott feleségének és családjának, amiért az elmúlt hat évben is mellette álltak a szolgálatában.

A köszöntések sorában egyházunk elnöksége nevében Kondor Péter, a Déli Egyházkerület püspöke és Pröhle Gergely országos felügyelő adta át jókívánságait. Az egyházmegyek nevében Rátz András, az új kerületi másodfelügyelő szólt. A református testvéregház részéről Tóth András, a Pápai Református Egyházmegye esperese, a szűkebb pátria nevében pedig Illés Szabolcs, Csákvár város polgármestere gratulált Mészáros Tamásnak.

A közgyűlés zárásaként a nyugati egyházkerület elnöksége Prónay Sándor-emlékplakettet adott át dr. Smidéliusz Lászlónak, aki az elmúlt ciklusban a kerületi másodfelügyelői tisztséget töltötte be. Az ünnepséget az Insula Lutherana udvarán tartott szeretetvendégség követte.

■ – AM –

A Győri Evangélikus Egyházközség gyülekezeti termében tartotta alakuló ülését szeptember 21-én, pénteken a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület Közgyűlése. Az ülés napirendjén elsősorban a kerületi tisztségviselők megválasztása szerepelt. A tanácskozás kezdetén Szemerei János püspök köszöntötte a megjelenteket, majd Bencze András püspökhelyettes mondott nyitóimádságot. Kissné Kárász Rózsa, a kerületi jelölő- és szavazatszámoló bizottság elnöke ismertette a jelölés lezajlott folyamatát, illetve a jelöltek listáját, ezután került sor az egyházkerület új tisztségviselőinek megválasztására. Ha a jelöltek száma megegyezett a betöltendő tisztségek számával, a közgyűlés tagjai nyílt szavazással döntöttek, a többi esetben pedig szavazócédulán adták le szavazataikat. (A püspökhelyettes Bencze András maradt, egyházkerületi másodfelügyelő Rátz András lett.) A kiváló előkészítő munkának és az ülés dinamikus levezetésének köszönhetően a választások rekordidő alatt lezajlottak. A szavazatszámolás szüneteiben arra is jutott idő, hogy a jelenlévők két anyagi kérelemmel kapcsolatban is határozatot hozzanak. Így a Nagyvelegi Evangélikus Egyházközség telekvásárlását hatszázezer forinttal, a kissomlyói gyülekezeti ház vizesblokkjának kialakítását pedig – a jövő évi keret terhére – egymillió forinttal támogatta a közgyűlés.

Teherhordozásra szövetkezve

Tisztújulás a Déli Egyházkerületben

Viharos erejű szél seperte tisztára szeptember 22-én a kiskőrösi evangélikus templom előtti teret, ahová kerületi felügyelőt iktató istentiszteletre, valamint további tisztségviselőket választó közgyűlésre gyűlt egybe több tucat lelkész és nem lelkész. A meghívottak a Déli Egyházkerület valamennyi egyházmegyéjének képviselőjében élvezhették a házigazda gyülekezet vendéglátó szeretetét a délelőtti tíz órától – sokuk számára – délután négyig tartott ünnepi alkalmon.

Meglehet, a szombat délelőtti istentiszteletet követő közgyűlés jegyzőkönyvében mindössze az a szikár mondat szerepel, hogy e napon a Déli Egyházkerület püspöke, Kondor Péter beiktatta felügyelői tisztségbe elnöktársát, Font Sándort, ám az ünnepi alkalom résztvevőinek emlékezete minden bizonnyal megőrzi majd a templomi esemény lélekemelő részleteit is.

Kondor Péter azt a bibliai verset választotta iktatási igehirdetésének alapjául, amellyel – június 30-án – őt indította püspöki szolgálatába dr. Fabiny Tamás elnök-püspök: „Egymás terhét hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét.” (Gal 6,2) Azért ezt az ígét választotta, mert – mint mondotta – „egy új kezdetnek vagyunk a részesei, és szeretném, ha közös igénk lenne”. Miután áttekinthette a közös teherhordozás megannyi lehetséges területét, az egyházkerület lelkési vezetője abban jelölte meg a legfőbb célt, hogy „rajtunk keresztül minél többen jussanak el Krisztushoz”, akinek „teherhordozó” példája egyúttal a legfőbb erőforrás. Kondor Péter végezetül

felismertette, hogy az apostoli kérés épp ezért valójában nem is parancs, hanem áldás.

Az eskütétel, illetőleg a beiktatás után az új egyházkerületi felügyelő „székfoglalójával” kezdődött az ünnepi közgyűlés. Bemutakozó beszédében Font Sándor utalt családjának háromszáz évnél ré-

gebbre visszanyúló lutheránus gyökereire és arra a tényre, hogy bár képviselőként 1998 óta tagja a tisztelt Háznak, előbb lett presbíter a soltvadkerti gyülekezetben, mint országgyűlési képviselő... A képviselő-felügyelő mondandója számos vonatkozásban ismerős lehetett azoknak, akik már olvasták az *Evangelikus Élet* magazin legutóbbi számában vele közölt interjút, ám a székfoglaló egy katartikus meglepetést is tartogatott.

A szóban forgó interjúban szó esik azokról a megfestett és bekeretezett bibliai igékről, amelyek Font Sándor nagyszüleinek ágya felett díszítették a falat. E két, örökségként őrzött relikviát el is hozta beiktatásának ünnepére, mintegy bizonyítandó, hogy az alkalomra invitáló meghívón betűhíven szerepel a nagypapa – a *Prédikátor* könyvéből való – legkedvesebb ígéje: „Amely embernek az Isten megengedte, hogy a maga munkájában örvendezze, az az Isten ajándéka.”

Bár a felügyelőiktatás „forgatókönyvét” természetesen megbeszélték az elnöktársak, mint megtudtuk, Kondor Péter azt nem árulta el, hogy melyik igevers alapján fog prédikálni. Így viszont lehetetlen eldönteni, hogy a püspök, a felügyelő, avagy a gyülekezet számára okozott-e nagyobb meglepetést, amikor Font Sándor a nagymamájának keretbe foglalt legkedvesebb ígét emelte magasba. Ez ugyanis a *Galatákhoz írt levél* hatodik részének második versét idézi... ►

A délutáni munkaközgyűlésen megválasztott új egyházkerületi tisztségviselők beiktatása

Font Sándor az *Evangélikus énekeskönyv* 459. énekére hivatkozva adott választ arra a kérdésre, hogy ismert közéleti és kevésbé ismert magánéleti elfoglaltságai közepette mi motiválta a felügyelői tisztség elvállalására. Székfoglaló beszédének végén meg is kérte a gyülekezetet a „Velem vándorol utamon Jézus...” kezdetű ének első versszakának eléneklésére, így a jelenlévők nemcsak érthették, hanem át is érezhették, miből, mitől, miért meríthető erő a teherhordozásra.

A köszöntések sorát Pröhle Gergely országos felügyelő nyitotta, aki rámutatott, hogy adottságai – képviselői mandátumától függetlenül is – predesztinálják Font Sándort az általa hangoztatott híd-szerep betöltésére egyházunkban.

A műtéli beavatkozás után kórházban lábadozó volt kerületi felügyelő példamutató szolgálatára többen is utaltak az ünnepi közgyűlésen, amelyet Radosné Lengyel Anna távollétében Andorka Árpád vezetett. A tiszteből szintén leköszönő helyettes felügyelő tolmácsolta a külföldi elfoglaltsága miatt ugyancsak távol lévő Gáncs Péter nyugalmazott püspök köszöntését, és olvasta fel a zsinat lelkeszi elnökének, Hafenschner Károlynak a levelét, valamint Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes köszöntő sorait.

Dr. Rück András egyházmegyei felügyelőhelyettes – egyebek mellett – dr. Kövér László házelnök gratulációját tolmácsolta, végezetül pedig Kondor Péter köszöntötte elnöktársát, és köszöntötte meg hitvesének, illetve családjá többi tagjának a nélkülözhetetlen háttértámogatást.

A templomi együttlét után a gyülekezeti házba vonultak át a jelenlévők, ahol – a délidős étkezést követően – immár munkaközgyűlés vette kezdetét az egyházmegyei küldöttek teljes körű részvételével. A tisztújító kerületi közgyűlés szavazásra jogosult tagjainak számos tisztségviselőt meg kellett választaniuk az újabb hatéves ciklusra. A Déli Egyházkerületben az új püspökhelyettes dr. Korányi András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanára lett, a kerületi másodfelügyelő pedig Krizsán Zoltán, a Pesti Egyházmegye felügyelője. A további tisztségviselők névsorát – a két másik egyházkerület tisztújító közgyűlése eredményeinek ismeretében – az *Evangélikus Élet* magazin október 21-i száma közli egységes szerkezetben.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Hatvanöt éves az

Konferencia az országos irodában – ünnep

Sztechlo Gábor lelkész hat és fél évtizede tette le evangélikus egyházunk mai diakóniai szolgálatának strukturális alapjait. Erről is megemlékeztek a diakónia területén dolgozók szeptember 24-i konferenciáján, amelynek az országos iroda budapesti Üllői úti székháza adott otthont. A Deák téri evangélikus templomban pedig ünnepi istentisztelet keretében adott hálát szeptember 25-én az evangélikus közösség az önkéntesekkel, a diakóniai munkatársakkal és a rájuk bízottak képviselőivel együtt. A hagyományoknak megfelelően idén is ez alkalommal adták át a diakóniában végzett kimagasló szolgálatot elismerő díjakat.

Gregersen-Labossa György szombathelyi lelkész, egyházunk diakóniai bizottságának elnöke köszöntötte a résztvevőket, majd Decmann Tibor lajoskomáromi lelkész áhítata után az országos iroda diakóniai osztályának vezetője, Buda Annamária ismertette az evangélikus diakónia történetét. Mint mondta, 1948-ban ugyan az egyház is kénytelen volt aláírni a megállapodást az akkori hatalommal az államosítás ügyében, így az evangélikus oktatási intézmények állami fennhatóság alá kerültek, azonban a többségében a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület által birtokolt és működtetett diakóniai intézményeket sikerült az egyház szárnyai alá menekítenie a vezetőségnek.

1953. április 1-jén megszűnt a szeretetintézmények gondnoksága, és ezzel egy időben megalakult a Magyarországi Evangélikus Egyház Diakóniai Osztálya. Ügyvivőként az elnökség Sztechlo Gábort bízta meg. A diakóniai osztály akkor tizennyolc otthonban háromszáznolcvanhárom ápolttal és hetvenkét gondozóval kezdte meg munkáját. A Magyarországi Evangéli-

kus Egyház diakóniai intézményeinek napjainkban nyolcezer gondozottja van.

Az előadás után *Hívásuk ma* címmel lelkészekkel, a diakóniában szolgálókkal beszélgetett Hajdú Tibor, a diakóniai osztály munkatársa. Az ebédet a szarvasi Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola diákjainak nagy sikerű előadása követte *A feltámadás* címmel.

A diakóniai lelkeszi munkaközösség tagjainak Tóth János református lelkipásztor, a Gyökössy Endre Lelkigondozói és Szupervizori Szolgálat vezetője *Élettörténetek az élet végén, a biográfiai munka szerepe az idősok lelkigondozásában* címmel tartott előadást.

A jogszabályváltozásokról dr. Szilvásyné Pereg Eszter, a Győri Evangélikus Szeretetház intézményvezetője szólt. Gregersen-Labossa György az Evangélikus Hittudományi Egyetemen induló, a szociális területet érintő képzésekről és a felnőttképzési lehetőségekről számolt be.

Nemzetközi jó gyakorlatok a szociális szolgáltatásokat el nem érőkről a Lutherá-

evangélikus diakónia

a Deák téren

nus Világszövetség „Learning through Exchange of Leaders” programja (Nigéria) és a „Social Activities in Rural Areas for Hidden People” nemzetközi projekt alapján címmel külföldi egyházi meghívottak – Nuwayina Sekenwa Briska (Nigéria), Irene Nummela (Finnország), Avo Üprus (Észtország) és Fritz Blanz (Németország) – beszélgettek. A program kötetlen eszmecserevel zárult.

A püspökök, lelkészek és szolgátevők a diakónia keresztjét hordozva vonultak be a templomba. Próhle Gergely országos felügyelő a köszöntőjében méltatta a kormányzattal az elmúlt években kialakult igen dicséretes együttműködést és az egyházi intézmények bővülését. „Azt hiszem, hogy az a szeretetteljes légkör, ami az evangélikus intézményekben az ott élőket körbeveszi, jól kiegészíti azt az állami fegyelmet, ami szükséges ahhoz, hogy egy ilyen intézményrendszer jól működjék” – mondta, és mint egyházi vezető köszönetét fejezte ki az intézményekben dolgozóknak áldozatos munkájukért.

Az országos felügyelő beszédében az üldözött keresztények támogatását rendkívüli „perspektívabővülésnek” nevezte. „Keresztény emberként globális felelősségünket is tudomásul kell venni, tisztában kell lenni, hogy itt is feladataink vannak, ezért örülök annak is, hogy ma nigériai vendégeink is közöttünk vannak” – jelentette ki.

Fülöp Attila, az Emberi Erőforrások Minisztériumának szociális ügyekért és tár-

A SZERZŐ FELVÉTELEI

sadalmi felzárkózásért felelős államtitkára kiemelte az állami támogatás és a lelki hozzájárulás fontosságát. Az alkalmon a kormányzat részéről jelen volt továbbá – többek között – Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért és az üldözött keresztények megsegítéséért felelős államtitkára és Németh Emma miniszteri biztos is.

Az elmúlt időszakra, egyházunk diakóniai szolgálatának hatvanöt évvel ezelőtti megalapítására és a diakónia rendszerváltozás utáni újraindulására Gregersen-Labossa György evangélikus lelkész, egyházunk diakóniai bizottságának vezetője emlékezett vissza. A heidelbergi disputáció

lutheri tételei megjelenésének (1518) évfordulóját is a megjelentek szívére helyezve idézte a diakónia ez évi napjának motóját: „...a keresztnak a keresztből született szeretete, amely nem odavonzódik, ahol az őt gyarapító jót megtalálhatja, hanem ahová ő juttathat jót a rossznak és a jóban szűkölködőknek...” (28. tétel)

A liturgiát Kondor Péter, a Déli Egyházkerület lelkési vezetője, diakóniáért felelős püspök és Gregersen-Labossa György vezette. Felolvasással szolgáltattak a diakóniában dolgozó lelkészek és munkatársak. Közreműködött az Evangélikus Hittudományi Egyetem kórusa.

Kondor Péter Lk 10,30–37 alapján hirdette Isten igéjét. A püspök az irgalmas samaritánus példáját hozva kifejtette: a szeretetet gyakorolni kell.

A közös imádság után Fabiny Tamás elnök-püspök bejelentette, hogy az istentisztelet offertóriumával egy nigériai egyházi rendelő létrehozását támogatják. Amos Elisha Gaya nigériai püspök a szeretet igazi megnyilvánulásáról beszélt, amely Jézushoz hasonlóan a másokért való áldozatvállalást jelenti. Beszéde után került sor a diakóniai díjak átadására.

Az istentisztelet Sztihlo Gábor Deák téren álló szobrának megkoszorúzásával ért véget. A téren a Lajoskomáromi evangélikus fúvószenekar szolgáltatta.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Az év diakóniai munkatársai

PAPP LÁSZLÓ (Emmaus Evangélikus Szeretotthon)

BREZOVICHNÉ PAULOVICS ANDREA (Köszegi Evangélikus Szeretotthon)

KOLONUSZNÉ SUPKA NIKOLETTA (Jó Pásztor Evangélikus Szeretotthon)

Az év diakóniai szponzorai

KEMPF MÁRTON (Gyulakenyér Kft.)

JOHANN ÖFELE (Németország)

OTO-TEX KFT. (Orosz József képviseletében)

Az év diakóniai önkéntesei

ROTARY CLUB, NYÍREGYHÁZA (Oltalom Szeretetszolgálat)

DEÁK FERENCNÉ (Győry Vilmos Evangélikus Szeretetszolgálat)

HUTFLESZ MIHÁLY (Szombathelyi Evangélikus Diakóniai Központ)

Az év diakóniai önkéntese – életműdíj

KINCZLER IRÉN (Sztihlo Gábor Evangélikus Szeretetszolgálat)

Megelevenítő ige és megerősítő áldás

Dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin másodlelkész beiktatása

Örömnemre gyülekeztek helyi evangélikusok és meghívott vendégek szeptember 15-én, szombaton a fásori evangélikus templomban: dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin lelkész másodlelkézi beiktatására. A fásori közösség két esztendő alatt megismerhette és meg is szerette lelkészét.

FOTÓ: BREZOVSKY ISTVÁN

Sokan érkeztek Ósagárdról is, családtagok és küldő gyülekezetének képviselői, akik tanúi lehettek annak, ahogyan Katalint kisgyermekkorától formálta és lelkésszé szolgálatra indította Isten. A beiktatást Cselovszky Ferenc esperes látta el Aradi György fásori parókus lelkész liturgikus szolgálatával. Az egyházzenei részt Gálos Miklós orgonista-kántor játéka és Kati sógornőjének, Magyarkuti Nóra szoprán-énekesnek a szülője tette emlékeztetése.

A pesti evangélikusok esperese személyes hangvételű beszédében Ézs 43,1 alapján a nevünkön szólító és megváltó

Istenről beszélt. Igehirdetésében megemlítette, hogy a Katalin-napok sorában nem hivatalosan ezt a napot is számontartják, ezzel utalva az alternatív Katalin-napon a név eredetének azon tartalmára, amely tisztaságra és célra tartásra hív – Krisztus tanítványaként bennünket is.

Beiktatása napjáig éppen ötven alkalommal prédikált a fásori templom szószékéről dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin; ez alkalommal Zsolt 119,25 alapján hirdette az igét a nagy ívű „ABC-zsoltárról”, az isteni szó és vezetés, illetve az arra való őszinte odafigyelés alapvető fontosságáról, ellenállhatatlan erejéről.

Az istentiszteletet követő ünnepi közgyűlésen, majd a fogadáson szolgatársak sora köszöntötte a beiktatott lelkészt.

■ Forrás: Evangélikus.hu

Őrségváltás dialógusprédikációval

Lelkész házaspárt iktattak be Sárváron

Pethő Attila és Pethő-Udvardi Andrea lelkészeket szeptember 16-án, vasárnap iktatta be hivatalukba Rostáné Piri Magda vasi esperes. A sárvári evangélikus templomban tartott ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke, illetve a beiktatott lelkész házaspár hirdette Isten ígétét. Az eseményt a helyi gyülekezeti énekhar szolgálat színesítette.

Isten jelenlétében lenni nagyon nagy öröm és felfedezés – hangsúlyozta Szemerei János 1Móz 28,16–17 alapján tartott prédikációjában, Jákob álmanak története kapcsán.

A beiktatás és az áldás felemelő pillanatai után az új lelkészek Ézs 52,7 alapján, dialógusprédikáció formájában fejtették ki gondolataikat az előttük álló szolgálatról. „A hétköznapi élet annak a függvénye, hogyan éljük a belső, lelki életünket; hogy azt a Krisztusról szóló örömhír formálja. Ezt szeretnénk megőrizni és továbbadni” – mondta el Pethő Attila. „Az igazság köt össze a lelkész elődökkel, az az igazság, amely nem avul el, amellyel vigasztalni, irányt mutatni, inteni lehet” – tette hozzá Pethő-Udvardi Andrea. Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Horváth

A Bükrről való Pethő Attila 2005-ben, a celldömölki származású Pethő-Udvardi Andrea pedig 2008-ban kezdte meg lelkésszé szolgálatát. 2009-ben kötöttek házasságot. 2011-től a egészen a Sárváron megkezdett szolgálatukig az őrimagyaródsdi egyházközség lelkészei voltak. Két gyermeket nevelnek.

Zsolt felügyelő köszöntötte az egybegyűlteket, majd az egyházközség két előző vezetője, Solymár Gábor és Gyarmati István nyugalmazott lelkészek adták át jókívánásaikat utódaiknak. A sárvári közösséggel testvérkapcsolatot ápoló brassói gyülekezet nevében Koszta Enikő lelkész, a kaposvári evangélikusok képviselőjében

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Pongrácz Máté lelkész szólt. Örömet fejezte ki továbbá Mórotz Zsolt, a Vasi Egyházmege felügyelője, valamint Kondora István, a város polgármestere is.

Az ünnepség a templom udvarán felállított sátrak alatt tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ AM

Szagrális közösségi tér Csurgón

A SZERZŐ FELVÉTELE

Ünnepi istentisztelet keretében adtak hálát szeptember 15-én, szombaton a csurgói evangélikusok gyülekezeti házuk felújításáért és az új közösségi épület elkészültéért. Az eseményen Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Kőszeghyné Raczkó Zsuzsanna somogy-zalai esperes vett részt.

A hálaadás fontosságára hívta fel a figyelmet a meghívón is szereplő Zsolt 127,1–2 alapján tartott prédikációjában Szemerei János. „Nekünk van szükségünk a hálára, arra, hogy felismerjük, Istenre számíthatunk a mindennapokban” – fogalmazott

a püspök. Hozzátette: a közösségi terek azért nagyszerű helyek, mert a teherletétél és a felszabadulás helyei is lehetnek.

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Papp Istvánné felügyelő köszöntötte a vendégeket, majd köszönetet mon-

dott a gyülekezeti tagoktól kapott anyagi és természetbeni támogatásért, illetve a munkálatok terén nyújtott segítségért. Ezt követően Korontos Sándor gondnok számolt be az elvégzett munkákról, amelyeket pályázatokból, a Magyarországi Evangélikus Egyháztól kapott támogatásból, valamint az egyházközség saját alapítványi forrásaiból és a gyülekezeti tagok adományaiból finanszíroztak. A gondnok elmondta: a leromlott gyülekezeti ház felújítása, a templom és a gyülekezeti terem belső festése mellett a régi melléképületek helyén új közösségi házat alakítottak ki, illetve egyebek mellett elkészült az új kerítés és a térköves parkoló is.

A jelenlévők ezután átvonultak a parókia udvarára, ahol Szemerei János püspök megáldotta az új épületet. Áldást mondott Szászfalviné Farkas Judit helyi református lelkész, Halász Sándor nyugalmazott, illetve Sikter János porrogszentkirályi evangélikus lelkész is.

Az ünnepség a helyi Eötvös József Általános Iskola éttermében tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ ADÁMI MÁRIA

Új bekezdés

Tanévkezdés a roma szakkollégiumban

Istentisztelettel és könyvbemutatóval kezdte nyolcadik tanévét a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium. A kertvárosi gyülekezeti központban a hallgatókon kívül az intézmény rendszeres előadói, valamint a partnerintézmények képviselői is részt vettek.

Laborczy Géza lelkész, az Evangélikus Roma Szakkollégium igazgatótanácsának és a Roma Szakkollégiumok Egyesületének elnöke az ApCsel 9,36–42 alapján Isten békeességének megtartó és egyben tartó erejéről beszélt, majd Molnár Erzsébet, az intézmény vezetője köszöntötte az új tanév szakkollégistáit. Az énekszolgálatot követően a tanévnyitó résztvevői megkapták az újonnan megjelent könyvek egy-egy példányát.

A nyolcadik tanév kezdetére három új kötettel gazdagodott az evangélikus szakkollégium kiadványainak köre. Az EFOP-3.4.1-15-2015-00006 jelű pályá-

zati projektben vállalt saját tudományos kutatások eredményeként nyáron elkészült a *Tudástár* 5. kötete. Az „Érett dió is lehetek” – *A megterhelő életesemények és a reziliencia hatása az iskolai pályafutásra* című tanulmánykötet Hüse Lajos és Ceglédi Tímea szerkesztésében a hazai oktatási rendszer három szintjén, általános iskolai, közép- és felsőfokú intézményekben tanuló diákok köréből ad számot az iskolai sikeresség összefüggéseiről. Az intézmény hallgatói-oktatói kutatóműhelye kevéssel ezután elkészült a falukutatói projektelemmel, amely a kistélepek társadalmát, a helyi közösségek sajátosságait

tárja fel. A *Tudástár* 6. tanulmánykötetével (szerkesztette Ludescher Gabriella és Hüse Lajos) egyszerre jött ki a nyomdából a 2017/18-as tanév eredményeit, eseményeit, történéseit dokumentáló hagyományos szakkollégiumi évkönyv.

A 2018/19-es tanévet harminc szakkollégistával kezdi a nyíregyházi Evangélikus Roma Szakkollégium. Közülük tizenkilencen a Nyíregyházi Egyetem hallgatói, hatan a Debreceni Egyetem Egészségügyi Karán készülnek a jövőre, további két hallgató Debrecenben más karon folytatja tanulmányait, egy-egy hallgató pedig az Óbudai Egyetem, illetve a Szent Atanáz görögkatolikus teológia diákja. A kilenc új, első évfolyamot kezdő szakkollégista között hárman turizmus-vendéglátás, hárman gazdálkodás és menedzsment szakosok. Van programozó informatikus, mérnök, valamint szülésznő szakos hallgató. A régebb óta szakkollégisták közül többen tanító, tanár, szociálpedagógus, sportszervező, diplomás ápoló, védőnő, egészségügyi szervező szakon tanulnak.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

Egyházunkhoz került a csömöri óvoda

A Luther-rózsa Luther Márton személyes jelképe volt, okmányait ezzel hitelesítette, pecsételte le, s később az egész evangélikus egyház szimbóluma lett. A Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvoda is jelkép, pecsét lett, amely hitelesíti a keresztény tanítást és az evangélikus nevelést.

Ünnepélyes tanévnyitóval kezdődött az év a közelmúltban átvett Csömöri Rózsakert Evangélikus Óvodában. A rendezvény a gyermekek énekével, műsorával indult, akik mögött ott álltak büszke szüleik, rokonaik.

Bíró Zsuzsanna intézményvezető köszöntötte a megjelenteket, majd felhívta a figyelmet, hogy a keresztény nevelés alapja Jézus tanítása. Minden gyermeket Isten

ajándékának tekintenek, s a családdal közösen céljuk a készségek formálása és a talentumok kibontakoztatása. Ezt követően Fábri István, Csömör polgármestere idézte fel az óvoda átvételének hosszú évekre visszanyúló fontosabb állomásait. A döntés egyhangú volt: a Kacsóh Pongrác úti óvoda egyházi fenntartásba kerüljön. Kiemelte ugyanakkor, hogy az intézményt továbbra is a település óvodájának tekintik, és ez-

után is segítik, támogatják. Beszédének végén a polgármester átadta az óvoda kulcsait Krámer Györgynek, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája igazgatójának. „A bizalom kulcsa – a szülők, a nevelőtestület, az önkormányzat bizalmáé” – fogalmazott az országos irodaigazgató, és megjegyezte, hogy ennek fényében kívánnak munkálkodni az intézménybe járó gyermekekért és a családokért.

Johann Gyula csömöri lelkes bementt a jelenlévőknek Bagyánszki Györgyöt, aki a bibliai foglalkozásokat fogja tartani. Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke Bódás János *A karácsonyi Jézushoz* című versét olvasta fel, majd elmondta, hogy Jézus is éppen így kezdte, mint az idejéről óvodások: gyerekként. Ő is biztosan mászott fára, voltak kék foltjai... – mesélt a püspök. Ezután Márk evangéliumából idézte Jézus mondatát: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermeket, és ne tiltsátok el tőlem, mert ilyeneké az Isten országa.” (Mk 10,14). „Legyünk együtt az ő közelségében” – zárta gondolatait Fabiny Tamás, majd megáldotta az óvodát, a családokat és az óvodai közösséget.

■ CSÜRY CSABA

A SZERZŐ FELVÉTELE

Mikkeli evangélikusok Vas megyében

Finn testvéreinkkel számos testvérgyülekezeti kapcsolat köt bennünket össze, de az egyházmegyék között egyetlen ilyen együttműködés jött létre egyházunkban: ez a Vasi Egyházmegye és a Mikkeli Egyházmegye fűzi össze 2009 óta. A cél az volt, hogy a nagyobb egységben több kisebb közösség is csatlakozhasson egyházunk e rendkívül áldásos hálózatába. A testvérkapcsolat ápolása jegyében járt Magyarországon szeptember 13–17. között a mikkeli csoportja.

A kapcsolattartás többféle módon zajlott az elmúlt években. A Vasi Egyházmegye istentiszteletein elkezdtek egymásért imádkozni, s ezzel együtt gyülekezeti csoportok látogattak egymáshoz. Vas megyéből indult teológushallgatók kaptak lehetőséget arra, hogy a Mikkeli Egyházmegye gyülekezeteinek életével és az ott folyó ifjúsági munkával ismerkedhessenek egy-két hónapos ösztöndíj segítségével. Finnországból pedig diakóniai munkások jöttek Vas megyébe, hogy tapasztalatot szerezzenek az itteni egyházi szolgálatról.

A legutóbbi, szeptemberi látogatás alkalmával a Mikkeli Egyházmegye három gyülekezetéből, Hirvensalmiból, Kangasniemiből és Mikkeliből érkezett csoport Magyarországra. Budapesti tartózkodásuk után a finn testvéreket először a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület győri székházában fogadta Szemerei János püspök. A vendégek között ismerősöket is üdvözölhetett, hiszen az egyházkerület is aktív kapcsolatot ápol a Mikkeli Egyházkerülettel, és tagja volt a csoportnak Juha Palm dómesperes és Matti Tolvanen espe-

res is, akik az egyházkerületi kapcsolattartásból is kiveszik a részüket.

Egyéjszakás révfülöpi tartózkodás után érkeztek a vendégek a Vasi Egyházmegye területére, ahol Rostáné Piri Magda esperes vezetésével ismerkedtek a bobi szeretetszolgálat munkájával Devecserben, majd Bobán az egyházmegye és a gyülekezet életével, s megkóstolhatták a Ság hegy levét is Danká Imre szőlőjében.

A hétvégét Nemescsón, Bükön és Kőszegen családoknál töltötték, bepillantást nyerve az egyes közösségek életébe is. Kétségtelen, hogy a vasárnapi istentiszteletek jelentették a találkozás csúcspontját. S bár a csoport tagjainak egy részén ittlétük alatt egy vírus is átment, mégis mindenki azzal az örömmel térhetett haza, hogy Krisztusban ismét közelebb kerültünk egymáshoz.

■ BARANYAY CSABA

Több támogatótól több támogatás egyházunknak

Az adózók közül 60 036 fő ajánlotta fel idén adójának egy százalékát a Magyarországi Evangélikus Egyház javára, ami 308 804 940 forint támogatást jelent. A tavalyihoz képest az összeg 45 832 940 forinttal, a felajánlók száma pedig 2429 fővel lett több.

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal szeptemberi tájékoztatása szerint egyházunk megőrizte vezető helyét, továbbra is a három nagy egyház egyikeként szerepel az egyszázalékos felajánlások tekintetében. Megállapítható az is, hogy a három legnagyobb egyház közül az evangélikusoknál emelkedett legnagyobb mérték-

ben az összeg, a felajánlók száma pedig csak egyházunk esetében nőtt.

Arányaiban hasonló mértékben növekedett a többi történelmi egyháznak felajánlott összeg, a felajánlók száma viszont eltérően alakult: a katolikusoké 10 688 fővel, míg a reformátusoké 1183 fővel csökkent. A két nagy törté-

nelmi egyházat kivéve alapvetően a kisebb egyházaknál gyarapodott a felajánlók száma, a Nemzeti tehetség program esetében csökkent.

Nőtt az egy főre eső felajánlás átlaga is. Ez azonban a katolikus és a református egyház esetében a legalacsonyabb, 4746 és 4767 forint, az evangélikus egyház és az Egységes Magyarországi Izraelita Hitközség esetében pedig 5143 és 5256 forint, míg a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségénél 6822 forint.

■ Forrás: Nav.gov.hu

A Nemzeti Adó- és Vámhivatal idén minden eddiginél több magánszemély adóbevallását készítette el, ezek május 22-én automatikusan érvénybe léptek. Az egyházaknak és civileknek felajánlható egy-egy százalékról viszont maguknak az adózóknak kellett rendelkezniük: elektronikusan vagy papíralapon kiegészítve a tervezetet, esetleg külön beadva a rendelkezést. Változás volt, hogy akik az idei évben valamelyik egyháznak ajánlották fel egy százalékukat, azt visszavonásig tették, tehát jövőre az adóhivatal automatikusan figyelembe fogja venni a döntésüket.

Egyházi intézmények is tesztelhetik szabályos működésüket

Folytatja 2014-ben indított öntesztrendszerének aktualizálását az Állami Számvevőszék. Augusztus végén a központi alrendszer intézményei, majd a helyi, települési nemzeti és önkormányzatok számára váltak elérhetővé a megújított önellenőrző kérdések. Most az egyházak számára készült önteszt kérdései frissültek.

Az önkéntes öntesztrendszer célja, hogy a kitöltéssel a címzettek pontos képet kapjanak saját működésük szabályozottságáról, belső kontrollrendszerük állapotáról, ennek alapján pedig saját hatáskörben kijavíthatásuk az esetleges hibákat, hiányosságokat.

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) 2014 novemberében jelentette be, hogy mások mellett az egyházak számára is elérhető az úgynevezett önteszt. Ezek célja az egyházi intézmények szabályszerű működésének támogatása. A Magyarországi Református Egyház már egy hónappal később közölte, hogy minden intézményük

számára elrendelték az önteszt kitöltését, 2015 februárjában pedig a Szeged-Csanádi Egyházmegye Bálint Sándor Egyházmegyei Szeretetszolgálat jelezte, hogy rendkívül hasznosnak ítélik az ÁSZ öntesztjeit.

Az egyházi intézmények működését támogató kérdéssort most frissítette, aktualizálta a számvevőszék, a megújított kérdéssor szeptember 18-ától érhető el az ÁSZ honlapján az asz.hu/onteszt oldalon.

Az ÁSZ évek óta rendszeresen szervez találkozót, szakmai egyeztetéseket egyházi vezetőkkel, amelyeknek különös aktualitást ad, hogy 2017-től folyama-

tosan ellenőrzi az egyházak mint intézményfenntartók működését is. Az első tapasztalatokat az idei évi egyházi találkozók keretében először a Magyarországi Református Egyház, majd a Magyarországi Baptista Egyház, szeptember 18-án pedig a Magyarországi Evangélikus Egyház vezetőivel osztották meg.

A személyes találkozók az ÁSZ minden esetben felhívja az érintettek figyelmét az öntesztekre, amelyeknek a kitöltése önkéntes, nem kell megküldeni az Állami Számvevőszékhez. Az ÁSZ öntesztjei segítségével nemcsak a már ellenőrzött szervezetek mérhetik fel saját helyzetüket, hanem a még nem ellenőrzöttek számára is lehetőség adódik a „jó gyakorlatok” átvételére, a működés szabályszerűségének javítására.

■ Forrás: Orientpress.hu

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Kettesével

Szemerei János püspök
Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület

Számunkra természetes, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban egy lelkész és egy nem lelkészi személy (felügyelő) együtt alkotja a gyülekezeti, az egyházmegyei, az egyházkerületi és az országos elnökséget is. A testvéregyházakban ez a modell szinte teljesen ismeretlen, de más országok evangélikus egyházaiban sem jellemző ez a nálunk kialakult berendezkedés. A Bibliában nincs kötelező előírás egyházzervezeti kérdésekben, és a lutheri reformáció is csak érintőlegesen foglalkozott a struktúrával, mivel a hit szempontjából közömbös ügynek tekintette.

Honnan ered ez a gyakorlat, hogy lelkészek és nem lelkészek együttesen vezessék az egyházi közösségeket? Eleinket a nehéz történelmi helyzet vezette ebbe az irányba. A 16. századi Magyarország világi vezetése nagyon gyorsan és határozottan reagált a szerintük veszélyes lutheri eszmék előretörésére. Már 1523-ban, majd 1525-ben a lutheránusok elleni drasztikus törvényeket fogadtak el, amelyek előbb fej- és jószágvesztéssel, később megégetéssel kívánták útját állni az új hit terjedésének. Voltak azonban olyan befolyásos emberek, akik felismerték a reformáció eszméinek igazságát, ezért birtokaikon védőernyőt tudtak tartani az evangélium szolgái, prédikátorok és tanítók feje fölé, és ezzel maguk is az evangélium ügyének segítőivé, előrevivőivé lettek.

A kettős elnökség intézménye tehát az evangélium ügyéért való összefogásból jött létre. Fontos felismerés volt egykor, hogy Isten ügyéért nemcsak a hivatásosok tudnak tenni (annak idején a prédikátorok vagy tanítók), hanem a világi hivatásban állók is. Sőt a legjobb, ha összehangoltan, egymást segítve és támogatva dolgoznak.

Az ellenreformáció idején a prédikátorok mellett a patrónusokat is célba vették, mert az evangélium ügyében játszott szerepük fontosságát tisztán látták. A patrónusok áttérítése, illetve a „cuius regio, eius religio” („akié a föld, azé a vallás” – a szerk.) elv törvényi alkalmazása azt jelentette, hogy az áttérített patrónusok birtokain foglalkoztatott jobbágyságok a birtokossal együtt automatikusan kerültek át a római katolikus egyházba. Nádasdy Ferenc áttérésével ez több mint negyvenezer embert jelentett...

Mára sokat változott a világ, benne az emberek és az egyház is. Bár nem oldódott meg a vallással kapcsolatos minden kérdés, de az emberek megkapták a személyes hit szabadságát, és a felekezetek is több lépcsőben eljutottak

oda, hogy szabadon végezhetik szolgálatukat. Középkori értelemben ugyan nincs szükség a védőernyőt tartó patrónusokra, de az nagyon jó, hogy lelkészek és nem lelkészek (úgynevezett világiak) együtt munkálkodásának igénye beépült egyházi struktúránkba. Én személy szerint is örülök ennek a gyakorlatnak, amelyet az esetenként előforduló nehézségek ellenére is áldásnak tartok.

A szeptember 21-i kerületi felügyelőiktatási istentiszteletünk kapcsán gondolkodtam el azon, hogy ennek a kettős elnökségi intézménynek a keretében mennyi segítséget kaptam az 1987-es szolgálatba lépésem óta. Tíz felügyelővel dolgozhattam eddig együtt: Tordason Varga Lajos bácsival és Varga Sándorral, Gyúron Grécsni Jánossal és Kelemen Józseffel, Kaposváron Rónai Gyulával és dr. Horváth Józseffel vezettük együtt a gyülekezetet. A Somogy-Zalai Egyházmegyeiben elnöktársam volt Nagybecskai Tamás, majd dr. Hári Tibor, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben pedig Szabó György, és jelenleg is elnöktársamként szolgál Mészáros Tamás.

Isten iránti hálával emlékszem vissza mindegyikükre, akik hűséggel mellettem álltak a több mint három évtizedes szolgálati utamon. Sokat kaptam tőlük, mert nemcsak a hivatalos ülések levezetésében, hanem a mindennapi munkában is mindig számíthattam rájuk. Néha bátorítóként, harcostársként, máskor segédmunkásként, imádkozó testvérként, vigasztalóként vagy tanácsadóként. Bár ők tízen nagyon különböző alkatú és korú személyiségek, más-más területen dolgoztak, más a vérmérsékletük és a világlátásuk, ugyanakkor valamennyien elkötelezett evangélikusok és segítőkész emberek, akik a maguk helyén és eszközeivel segítettek egyházunk, illetve az evangélium ügyét.

Igaz, direkt és kötelező bibliai és lutheri utasítás nem áll a kettős elnökség mögött, de a tanítványok Jézustól kapott kiküldési parancsában mégiscsak felfedezhetjük, hogy ő kettesével küldte ki tanítványait. Ők ugyan a mi fogalmaink szerint nem is lelkészek, nem is felügyelők voltak, hanem egyszerűen tanítványok, akiket megérintett az, amit Jézus Krisztus hozott ebbe a világba.

Kívánom, hogy így induljunk az új hatéves ciklusban is Jézus Krisztus tanítványaiként, akár lelkészként, akár felügyelőként kaptuk az elhívást és a kiküldést, de egymást segítve, az evangélium ügyéért és egyházunk javára! ■

„Stafétaváltás. A stafétaváltásnak az a lényege, hogy a futó átveszi az előzőtől a stafétabotot, és lefutja ugyanazt a kört, amelyet az elődje. Az eredmény azonban közös lesz. Most, amikor Kovács László barátomtól – akit a bajai gyülekezet lelkészévé választott, így

elköltözött az egyházkerületből – átveszem a stafétát, és nekiiramodok. Az első méterek eredménye ez a mostani újság” – vallott szerkesztői bevezetőjében Koczor György megbízott főszerkesztő a Dunántúli Harangszó legújabb, őszi számában. Ebből szemezünk most.

Isten embere

125 éve született és 70 éve lett dunántúli püspök Túróczy Zoltán

A címet nem e sorok írója fogalmazta, nem a 2002-ben megjelent kétkötetes, vaskos Túróczy-könyv (*Isten embere – Túróczy Zoltán evangélikus püspök [1893–1971]*). Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség, Budapest, 2002; az idézetek után IE rövidítés és oldalszám mutat a forrásra) címet is választó szerkesztői, és nem is azok, akiknek az életében Isten eszköze volt Túróczy Zoltán, hanem ő maga, akire a jeles évforduló alkalmából emlékezünk. Kovács Géza akkori győri lelkész, a püspök utolsó éveinek lelképásztora, gyóntatója 1971. november 26-án temetési igehirdetésében idézte őt: „Újtemplomi utolsó igehirdetésében monddta, hogy egyetlen vágya van: tartsák őt Isten emberének. Ez neki elég. Isten embere volt.” (IE 79)

A három egyházkerületben háromszor megválasztott és háromszor félreállított püspökre emlékezünk. Papi, püspöki és a mindkettőt végig átható hatékony és hatásos igehirdetői-evangelizátori szolgálatának örökségéből még szemelgetni is alig van lehetőség.

A jubileumi esztendő nem alkalmas arra, hogy gazdag – de egy-két ponton vitatott – szolgálatát elemezzük. Csak utalok három püspökségének kereteire, és elhangzott székfoglalóiból idézek néhány általam jellemzőnek gondolt mondatot. Ehhez segítségül hívom az említett könyvet.

Tiszai Egyházkerület (székhelye Nyíregyháza), 1939–1948; de 1945 májusától 1948 júniusáig az ellene folyó koncepció per miatt nem gyakorolhatja hivatalát.

„Nem elégszem meg tehát azzal a felvigyázó szolgálattal, amely csupán az egyházi élet rendetlenkedőit akarja megfegyelmezni, hanem e mellett a negatív szolgálat mellett a pozitív irányítást is kötelességemnek tartom. Tudom, hogy az

Ágostai hitvallás és egyházi törvényeink szerint a püspököknek mire van hatalma, és azzal élni is akarok, de tudom azt is, hogy az Ágostai hitvallás szerint »a püspököknek nincsen hatalmuk arra, hogy az evangélium ellenére rendeljenek el valamit«. Lelkiismeretemet fogva tartja Isten igéje. Márpedig ne féljete soha hatalmat adni annak a kezébe, akinek a lelkiismeretét fogva tartja Isten igéje.” (IE 431)

„Az egyház nem vallásos célú társulat, azonos vallási típust vagy célkitűzéseket képviselő embereknek emberi közössége. Az egyház Krisztus misztikus teste. Nem emberek alapították, és nem emberek tartják fenn. Isten Szentlelke hozta létre, az »hívja, gyűjti, megvilágosítja, megszenteli és Jézus Krisztusnál megtartja az egy igaz hitben«. (Luther Márton Kis kátéja) A feje az Úr Jézus Krisztus. Nemcsak úgy, mint dísz, hanem úgy is, mint aki kormányoz és uralkodik. Ez az anyaszentegyház látható, ha a keresztről botránnya alatt elrejtve éli is a tulajdon életét.” (IE 432)

Dunántúli Egyházkerület (székhelye Győr), 1948 decemberétől 1952 februárjáig, amikor a kommunista állam nyomására lemond.

„Azt mondják – én nem tudom –, hogy az a politikai beállítottság, amelyet ma a reakció gyűjtőfogalma alá szoktak vonni, itt, Dunántúlon, ha nem is a leghangosabb, de mindenesetre a legelterjedtebb. Mondom, én ezt nem tudom, azt azonban tudom, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban talán itt vannak a legtöbben, akik hol értetlenül, hol fejszóval, hol gyanakvással, hol önző gyanúsítással szemlélik az állam és egyház közötti békességnek azt a politikáját, amelyet folytatok.

Ebben a kérdésben az utóbbi napokban fontos esemény történt. Zsinatunk elfogadta az állammal kötendő egyezség

tervezetét, s az egyezés ünnepélyes aláírása is megtörtént. Egyházunk legmagasabb fóruma üttette rá tehát a békesség egyházpolitikájára a maga hitelesítő pecsétjét.” (IE 442–443)

Északi Egyházkerület (székhelye Budapest-Budavár), 1956. november 3-án felkéri a püspöki hivatal ideiglenes vezetésére, '57. február 6-án Ordass Lajos iktatja be.

„Sejtem, azt is mondhatnám, hogy látom, mi az én átmeneti rendeltetésem: ki-vezetni egyházunkat az északi kerület területén a bizalmi válság okozta kátyúból s beindítani azt az új egyházi életet, melyért az 1956. év nyári konferenciáin lelkesen küzdöttünk. Látom azonban azt is, hogy ha az egyházban az élen álló nem veszi észre Isten figyelmeztetését arról, hogy lejárt rendelt ideje, s ragadományként ragaszkodik a vezérséghez, mindig bekövetkezik az egyházban a dekadencia. [...] nem akarom erre a sorsra juttatni az egyházat, azért már most kérem a kerületet, hogy ha majd úgy látom, hogy elmondhatom: »...elvégeztem a munkát, amelyet reám bíz-tál...« (Jn 17,4), mikor hitem szerint lejárt a rendelt időm, akkor engedjen vissza békességgel a pusztába, ahonnan kihívott.” (IE 448) Ez a reménysége nem teljesedett, mert '57. december 4-én állami nyomásra elhagyta hivatalát.

Végül Olvasóink figyelmébe ajánlom a Túróczy-hagyaték Alapítvány honlapját, amely segíthet az emlékezésben, de hasznos lehet a Túróczy-kutatók számára is: Turoczy.lutheran.hu.

■ ITTÉZS JÁNOS

Böjt lutheránus templomban – igen!

Természetesen nem a templomban böjtölünk, hanem azon kívül, de a böjt vagy éppen annak hiánya is a kegyességünk része.

Azazhogya nem az, hiszen köztudomás szerint mi, lutheránusok nem szoktunk böjtölni. Vagy mégis?

A böjt és általában véve az önmegtartóztatás nem a kereszténység sajátja, hanem szinte minden vallásban megtalálható különböző formában. Jóval a reformáció után elterjedt vélekedés szerint azonban Luther felszámolta, és így az evangélikusok nem böjtölnek, szemben a római katolikusokkal. Mi több: időnként egyszerűen képmutatásnak tekintjük, és ennek megfelelően büszkén el is szoktunk határolódni tőle, többnyire éppen Lutherre hivatkozva.

Ezzel szemben az *Ágostai hitvallás* mint a lutheránus teológia legfőbb megfogalmazása nem utasítja el mindeztől a böjtöt. Melancthon eleve nem is az egyház tanításának részletezése során veszi elő a témát, hanem a hitvallás második részében, amelyben azt mutatja be, hogy a lutheránus kereszténység az ígére és az akkor másfél ezer éves egyházi tradícióra tekintve hogyan számolt fel olyan visszaéléseket, amelyek a korábbi évszázadokban terjedtek el az egyházban: „...minden kereszténynek azért kell gyakorolnia és féken tartania magát teste megfegyelmzésével, teste gyakorlásával és fáradságos munkával, hogy se jólét, se téltlenség ne ingerelje vétkezésre; nem pedig azért, hogy az ilyen gyakorlat útján akarjunk érdemessé lenni a bűnbocsánatra és elégtételt adni a bűnökért. A testnek ezt a megfegyelmzését nemcsak néhány arra kijelölt napon, hanem minden időben keményen folytatni kell. [...] Tehát nem a böjtöt magát ítéljük el, hanem azokat a hagyományos szokásokat, amelyek bizonyos napokat és bizonyos ételeket a lelkiismeret sérelmére oly módon követelnek meg, mintha az ilyesfajta cselekedetek Isten tiszteletéhez szükségesek lennének.”

A fenti mondatokban benne foglaltatik a lutheri teológia kritikája nem a böjt, hanem annak helytelen értelmezése felett. Ez egyfelől az, hogy a böjt megtartása sokak gyakorlatában érdemszerző cselekedetté vált, amely háttérbe tolta Isten cselekvését, hogy kihangsúlyozza az em-

beri engedelmisséget és a látható, mérhető kegyességet, másfelől pedig ennek következményeként a középkori egyház olyan kötelességgé tette, amely sokaknak a hitét elbizonytalanította, és ezzel eltávolította őket Krisztustól.

Luther mindössze ezt a két tévelygést kérte számon korának egyházán, anélkül hogy magát a böjtöt elhagyta volna. 1523 őszén ezt írta az esslingeni gyülekezetnek, felelve az általuk összeállított cikkekre: „A második cikk oktondi és bolondos, mert azt sugallja, hogy az ilyen engedelmisség és a húsételek mellőzése jótett és a bűnökért való vezeklés. Hiszen mint mondtuk, sem az evés, sem az ivás, sem az éhezés, sem a szomjúság nem ér el semmit, egyedül Krisztus vére.

gunkat. Nem több és nem kevesebb, mint külső jele a bűnbánatnak és az ember gyengeségének. Isten színe előtt mindig csak ilyen alázattal szabadna megállnunk, nem pedig büszkén felemelt fejjel, mintha egyenrangú partnerek volnánk – ahogyan azt manapság a saját nagykorúságától elbódult ember, többek között sok lutheránus keresztény is gyakran gondolja. Ezzel együtt a böjtölést nem szabad kötelezően elrendelni mint a hit hitelességét vagy érvényességét mutató bizonyítékot, sem pedig azt gondolni, hogy általa Isten kedvében járhatunk, és érdemessé válunk a jóindulatára, alkalmassá a kegyelem elfogadására. Tanítanunk azonban szabad az egyház népét arra, hogy megértse, mi is a böjt célja!

[...] Gyónj bátran, böjtölj jókedvűen, ha akarsz, de ne hidd, hogy köteles vagy erre, hogy bűnt követsz el, ha elhanyagolod, vagy hogy Istent kell ezzel kiengesztelned bűneid miatt, mert ezzel a vélekedéssel hátat fordítasz a hitnek, és soha nem leszel keresztény.”

A hagyományokat ugyanis nem önmagukért kell megszüntetni, és főleg nem azért, mert ugyanaz a hagyomány élő gyakorlat maradt a római katolikus felekezetben. A böjtölés mint régi egyházi szokás szép és helyes tradíció, amely arra szolgál, hogy megfegyelmezzük ma-

Luther egyáltalán nem törölte el a böjtöt, és ahogy önmagában nem ítélte hasznosnak, úgy elvetendőnek és károsnak sem. Az egyházi hagyomány szerves részeként természetesen vette a megletét, alárendelve azt a maga szigorúan Krisztus-központú szemléletének. A lutheránus kereszténységnek ennek megfelelően tehát nem óvakodnia kellene a böjtöléstől – és legfőképpen nem gúnyolódnia rajta! –, hanem megfelelően értékelve visszaépítenie az ősoktól örökölt gazdag hagyományait.

■ TUBÁN JÓZSEF

Élettelen kövekből az élő gyülekezet felé

Benczúr László és a közösségformálást szolgáló építészet

„Templomaimnál nem az építészeti bravúrokat helyeztem előtérbe, sokkal inkább azt, hogy az épület minél inkább az adott közösség igényeit tudja kiszolgálni” – fogalmaz a hetvenötödik születésnapját ünneplő építész, aki a tevékenységét nem munkának, hanem

szolgálatnak tartja. Az Ybl-díjas Benczúr László több evangélikus templomot tervezett, valamint nevéhez köthető a Megyeri híd építészeti megfogalmazása is. Az Északi Evangélikus Egyházkerület tiszteletbeli felügyelőjét családi háttéréről, pályájáról is kérdeztük.

– Olyan korban nevelkedett, amikor hátrányt jelentett az, ha valaki lelkészgyermek. Tekintsünk vissza a „szülői parókiára”. Mit hozott otthonról?

– Kelenföldön születtem. Édesapám ott volt Ordass Lajos – akkor még Wolf Lajos – mellett hitoktató lelkész. Kelenföldön korábban nagyapám, Szántó Róbert szolgált lelkészként, aki tragikus körülmények között 1942-ben elhunyt. Őt egy elmeháborodott ember lőtte le a lelkési hivatalban. A gyülekezet nagyon megható síremléket állított neki. Ezen egy kereszt alatt a bárányok egy eltört pásztorbotot néznek. Nagyapámról ez az emlékem van, valamint azok az íráskövek, amelyeket a család őriz. Ő nemcsak kiváló szónok és tanító volt, hanem az *Evangélikus Élet* indulásakor szerkesztőként is dolgozott, valamint novellákat is írt. Erős emlékem, hogy Szántó nagymamám megfogja a kezemet, és elvisz a templomba. Az is meghatározó, hogy milyen büszkén hallgattam édesapámat, amikor prédikált.

– Kelenföldről az Üllői útra, egyházunk mai országos irodájának épületébe vezetett az útja...

– Édesapám az akkor ott működő Luther Otthonnak [*ma a Budapest XIII., Vizafogó u. 2–4. szám alatti Luther Otthon – Szakkollégium*] lett, mint később kiderült, az utolsó igazgató lelkésze. Ez is meghatározó időszak volt a számomra, hiszen ott szám-talan egyetemistával ismerkedhettem meg. Ők később mérnökök, orvosok, jogászok lettek, sőt többségük egyházunkban is számos fontos világi funkciót töltött be. A Luther Otthon állami feloszlását követően a közösség maga nem oszlott fel, a baráti kapcsolatok tovább éltek, és rendszeres találkozások voltak a lakásunkon. Ilyenkor

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

édesapám áhítatot tartott, közös éneklések voltak, valamint éjszakáig tartó beszélgetéseken vitatták meg az ország politikai állapotát. Ezt én fiatalként lelkesen hallgattam. Az épület később nemcsak a teológushallgatók szállása, hanem az Evangélikus Teológiai Akadémia [*a mai Evangélikus Hittudományi Egyetem*] oktatási intézménye is lett. Így elmondhatom, hogy testvéreimmel az egyházon belül éltük az életünket, és megismerkedhettünk a mostanra már lassan nyugdíjba vonuló lelkészi karral.

– Az 1956-os forradalmat is itt élték át. Milyen emlékei vannak erről?

– A ház lakóival együtt töltöttük azokat a napokat a pincében. Az épület belövéseket kapott, és komoly harcok is zajlottak körülöttünk. A teológusok egy része hazament, a másik fele ott maradt. A pince egyik termében a szénrakás tetejére deszkákat helyeztünk, ott ágyaztunk meg. Nagy iriggyel néztük a Zászkaliczky fiúkat, akik el tudtak menni a Sztálin-szobor ledöntéséhez. Minket édesapánk nem engedett el.

– Melyik gyülekezetbe jártak?

– Az Üllői úton rendszeresen részt vettünk a teológushallgatók áhitatain. Korábban a józsefvárosi gyülekezetbe jártunk, később a Deák térihez mentünk. Ott Káldy Zoltánt, Keken Andrást és id. Hafenschert Károlyt hallgathattam. Édesapám egyszer a budavári templomba is felvitt. Nem felejttem el, hogy a templom előtt tankok álltak, amelyeket a katonák akkor kezdtek el üzembe helyezni, amikor a prédikáció hangzott. Ekkor Túróczy Zoltán ezt mondta: „Lehet, hogy a tankok itt hangosan csörömpölnek, de az ige erejét nem tudják lehalkítani.”

– Édesapja, Benczúr László 1967-től egészen nyugdíjazásáig az angyalföldi

gemmel együtt, majd gyermekinkkel közösen rendszeresen összejártunk. Édesapámtól nagyon sok mindent tanultam. Ő nyitott volt az irodalomra, a zenére, az építészetre és a matematikára is. Gyermekként elvitt minket a katolikus és a református templomokba és zsinagógákba is. Nekem két mamám volt. Édesanyám 1955-ben elhunyt. 1958-ban édesapám újra megnősült. Második mamánk négy serdülőkorban lévő gyermeket vállalt fel. Ő pedagógus volt, pedagógiát, történelmet, magyart és pszichológiát is tanított. Kölcsönösen nagyon megszerettük egymást, általa, neki köszönhetően nem keletkezett bennünk akkora törés, mint amekkora édesanyánk elvesztése miatt keletkezhett volna.

– Lelkészgyermekként nem lehetett egyértelmű, hogy a műszaki egyetem építész-mérnöki karára felvegyék. Hogyan lett építész?

– Utolsó pillanatban döntöttem el, hogy építész leszek. Édesapámmal sokat sétáltunk, ekkor épületekről is beszélgettünk. A korábban említett egyetemista beszélgető körből Nagy Elemér és Ihrig Dénes építészek voltak még rám hatással. Jól sikerült a felvételem, de a származásom miatt elsőre nem vettek fel az egyetemre. Mivel akkoriban két pontot számított az, ha valaki egyetem előtt fizikai munkát végez, így egy évig az Építéstudományi Intézetben kavicsot lapátoltam, betont kevertem. Ennek később, a pályámon nagy hasznát is vettem, hiszen megtudtam, hogy mit is jelent a kivitelezés. Egyetem után a Népstadion és Intézményeinél kezdtem el dolgozni, majd az Ipartervhez kerültem. A rendszerváltást követően, 1991-ben nyitottuk meg önálló cégünket.

– A rendszerváltás utáni időszak egyben a hazai templomépítészeti újraindulásának is a kezdete. Ön több evangélikus templomot is tervezett. Hogyan éli meg, ha szakrális épületet tervezhet?

– Az építészetet mint tevékenységet nem munkának, hanem szolgálatnak tartom. Munkáim közül különösen is meghatározók számomra a templomok. Felejthetetlen emlékek, hogy a munkálatok alatt kalapácsütésektől, kiabálásoktól hangos terek a felavatás után igével és a gyülekezet énekével telnek meg. Ilyenkor az élettelen kövek között egyszer csak megjelenik az élet...

– Melyik volt az első templom, amelyet tervezett?

– Párhuzamosan két templom indult el a tervezésem alatt. A budapesti Farkasréti temetővel szemben egy evangélikus–református közös templomot tervezhettem, valamint ifj. Hafenschert Károly megkeresésére a zombai evangélikus templom terveit is elkészíthettem. Utóbbinál igazán emlékezetes volt, hogy a templom megvalósításához még a helyi katolikus gyülekezet is gyűjtést szervezett, és anyagilag támogatta a kivitelezést. A templom felszentelésére az Orosházára települt zombaiak buszokkal érkeztek.

– Egyházunk zsinatának tagja volt, 2000 és 2012 között az Északi Evangélikus Egyházkerület felügyelője, majd tiszteletbeli felügyelője lett, egyházunk építési bizottságában jelenleg is aktív. Mit jelent önnek az egyházi szolgálat?

– Széleskörűen megismertem az egyházunkat, és megláttam azt, hogy az atomjaira hullott világunkban a közösségépítés, a kapcsolatépítés mennyire fontos. Erre próbáltam nagy hangsúlyt fektetni. Itt gondolok a gyülekezeti tagok találkozásainak ösztönzésére, egymás minél jobb megismerésére, de arra is, hogy a fiatalok és az idősebbek minél jobban megismerjék egymást. Építésként arra törekedtem, hogy olyan egyházi épületeket tervezek, amelyek minél jobban ki tudják szolgálni a közösségformálást. Így például a budahegyvidéki templomot úgy terveztem, hogy a templomból kijövő hívek egy kellőképpen megformált külső térbe lépjenek ki, ahonnan nem szélednek szét azonnal, hanem tudnak egymással beszélgetni. Templomaimnál nem az építészeti bravúrokat helyeztem előtérbe, sokkal inkább azt, hogy az épület minél inkább az adott közösség igényeit tudja kiszolgálni.

– Közel harminc évig volt a budavári gyülekezet presbitere, majd Budakeszire költözve az ottani közösség felügyelői tisztségét töltötte be. Jelenleg szűkebb otthonának tervez templomot...

– Lacknerné Puskás Sára lelkész nő hatalmas munkával egy egyre bővülő evangélikus gyülekezetet épített. Mára kinőttek a lakásból átalakított istentiszteleti helyünket. Széles összefogásnak köszönhetően 2017 novemberében helyeztük el a budakeszi evangélikus templom alapkövét. Gyülekezetünkben szokás, hogy úrvacsoránál az egész közösség kimegy az oltárhoz. Érdekes, hogy ilyenkor ellipszis alakzatot rajzolunk ki. Ezt a formát vettem a leendő templom alapjául.

■ GALAMBOS ÁDÁM

gyülekezetben szolgált. Milyen emlékei vannak erről?

– Édesapám igyekezett a helyi gyülekezetnek olyan programokat szervezni, amelyek közösséget formálnak. Erre nagyon figyelt. Számos kulturális estet is rendezett, valamint a templom karbantartását is közösségi munkában, a gyülekezet tagjaival együtt végezte. Én ekkor már a diplomamunkámat készítettem, megházasodtam, majd dolgozni kezdtem, de testvéreimmel és felesé-

Isten jó rendje szerint

A zsinat elnökeinek beszámolója az elmúlt hatéves ciklusról

Amiként egyházunk minden szintjén tisztújítás zajlott ebben az évben, úgy a 2012–2018 közötti időszakra megválasztott – tizedik – zsinat is lezárta a törvényeink által előírt hatéves ciklust. Az ünnepi záróülésre lapzártánk után, szeptember 29-én gyülekeztek össze a

legfelső döntéshozó testület tagjai. Az ülésen elhangzott a zsinat lelkeszi elnökének, Hafenscher Károlynak, illetve nem lelkeszi elnökének, Abaffy Zoltánnak a beszámolója is. A két visszatekintés rövidített, szerkesztett változatát közöljük az alábbiakban.

Liturgia vagy letargia – sokszor kérdezem magamban, amikor az egyház valóságos és aktuális ügyeivel foglalkozom. Az egyházban rendnek kell lenni – szokta volt mondani elnöktársam, Abaffy Zoltán, s zsinati ciklusunkat végigkísérte ez a jelszó. Nem katonás, erőltetett, életidegen rendről volt és van szó, amikor ezt ismételtetjük, hanem arról a rendről, amely medret biztosít az egyház jó működésének, Isten népe életének s az evangélium hirdetésének. A külső, törvényekkel, szabályokkal, rendeletekkel leírt rendről éppúgy szó van, mint a szolgálat rendjéről, az egyház lelki életének rendjéről és persze a szívbe írt törvényről... Nem öncélú ez a rend. Azért van, hogy jó medre legyen Isten szeretete áradásának, s azért, hogy komolyan vegyük, Isten nem a rendetlenség Istene (lásd 1Kor 14,33).

S ha a világi elnök a rendet mérnöki precizitással őrzi és segíti, akkor a lelkeszi elnök természetes módon teológusként elemez, és az egyházi élet szíve közepére pillant, az istentiszteletre és a liturgiára, amely nem a spontán, tetszőleges vagy véletlen dolgok gyűjtőhelye, hanem az Isten jó rendjének alkalmá; ahol minden a helyére kerül. Nem véletlen hát, hogy az istentisztelet menetét és állandó alkotóelemeit az egyház ordináriumnak nevezi (a változó részeket propriumnak). S talán nem is gondolunk bele egy adott vasárnapon, mégis döntően meghatározza életünket és gondolkodásunkat ez az ordinárium, ez a rend.

Elnöktársam a statisztikákat, a számmal mérhető, a tényekben kifejezhető legfontosabb információkat el fogja mondani értékelésében, s mellékletként közre is fogja adni. Engedtesse meg a lelkeszi elnöknek, hogy teológiai megközelítésben értékeljen. Az értékelés Ura helyett én nem ülhetek bírói székbe, ezért vagy szubjektív lesz a megítélésem, és akkor rossz helyen ülök, vagy teológiai, mert az Isten mércéjéhez kísérelem meg hozzámérni az elmúlt ciklust.

Az ordináriumnak öt pillére van: Kyrie, Gloria, Credo, Sanctus, Agnus Dei.

Kyrie eleison. Uram, irgalmazz... Ez az egyedüli kiindulási pont: Uram, irgalmazz! Ez a pozíciómeghatározás. Felnézünk órá, s akkor józanul értékeljük magunkat. Közelsége aláztat és önkritikára int. Ő volt, aki áldott, eredményt adott, s azzal, hogy elhordozott, felszabadított minket a szolgálatra. Mindazért, amit nélküle, azaz önfejlően tettünk e hat év alatt, a mulasztásainkért, az esetleges hanyagságért, a zsinati tisztség félvállról vételéért, az ügyetlen párbeszédekért, amikor süketek voltunk egymás meghallására, a nem kellőképpen végiggondolt hozzászólásainkért, az olykor elmulasztott felkészüléseinkért, a nem eléggé komolyan vett részvételi kötelezettségeinkért: Kyrie eleison! Uram, irgalmazz!

Magam is ezt teszem Isten és zsinati társaim bocsánatát kérve, a fontos konzekvenciák levonása érdekében, az elvarratlan szálak, a rendezetlen ügyek tisztába tétele érdekében s a mégis megkapott áldás terjedése érdekében: Uram, irgalmazz! A mögöttünk levő ciklus kívánja a felkiáltást: Uram, irgalmazz! Ha ezt nem tudjuk kimondani, emberileg értelmetlen volt a hat év. Ha ki tudjuk mondani, akkor áldássá változhat – Isten kezében – minden: eredményeink és kudarcaink, örömeink és fájdalmaink. Kyrie eleison!

Gloria. Ez a második szó, amely a rend alkotóeleme... Dicsőség. Az irány egyértelmű! Dicsőség a magasságban Istennek. Isten hordozott a tenyerén, ő adott erőt, ő bocsátotta meg mulasztásainkat és elkövetett bűneinket. Mindennek ellenére, emberi gyengeségeink, hibáink, rövidlátásunk és nemegyszer hitetlenségünk dacára ő tartotta meg egyházunkat az elmúlt hat évben. Övé, egyedül övé a dicsőség!

A hit megvallása minden korban belső kötelezettség, s ha valamikor, akkor 2018-ban Magyarországon még inkább aktuális – amit Pál így fogalmaz:

„...a teremtet világ sóvárogva várja az Isten fiainak [értsd: Istent megvalóknak] megjelenését.” (Róm 8,19)

A ciklus végén be kell hát állnunk az angyalok közé – ők kezdték ezt az éneket a betlehemi mezőn –, és hangosan, hitvallóan kell énekelnünk: dicsőség a magasságban Istennek. És a földön békesség – hisz árad az Isten jóakarata, amely nyugtalan szívünkben, aggódó közösségeinkben, békétlenségeink közepette békességet teremthet. A békesség létkérdés az egyház hitelessége számára. Tudom, hogy ez is egy mérőpontja a kereszténységünknek: a meghirdetett és fölülről áradó békesség megvalósul-e a mindennapi életünkben, például a zsinati munkánkban. Tudatos, már-már programszerű békességmunkálás. Mert hiszen a *Hegyi beszédben* Urunk a békességgcsinálókat nevezi boldogoknak. Ez persze megint csak kettős konzekvenciát hoz 2012–18-as zsinatunkra nézve: Istennek-embernek megköszönni a békességet és megbánni az elmulasztott béketeremtési pillanatokat. Akkor adjuk meg a dicsőséget az Istennek, ha magunk az Isten minden értelmet felülmúló békességének eszközei vagyunk.

Credo. Örömmel adjuk kézbe – egy kicsit tükörként, egy kicsit összegzésként – a Magyarországi Evangélikus Egyház törvénykönyvének ma aktuális változatát. A hat évvel ezelőtti kötethez hasonlítva megfigyelhető a munkánk eredménye, következménye. Egyfajta lenyomata ez Isten-kapcsolatunknak. Credo ez arról, hogy mit vallunk akkor, amikor kimondjuk: hiszem az egy keresztyén anyaszentegyházat... Az egyházképünk, az egyházformálásunk minden igyekezete benne van a törvénykönyv aktuális példányában. Magunk is véleményezhetjük, s az utánunk jövő testvérek, gyülekezetek és egyház is meg fogja ítélni. Bizonyára meg tudjuk indokolni, hogy miért nem egyszerűsítettünk az egyház lényegét segíteni hivatott struktúrán, miért nem karcsúsítottuk a szervezetünket, miért nem jutottunk a misszió ügyében ötről hatra, miért nem átütő a *Láthatóan evangélikus* program. Negatív credo lenne?

FOTÓ: KISS TAMÁS

De közelítsünk pozitívan: megfontolt tempónban vallottunk arról, milyen fontos és segítő a hitoktatók és a lelkészek szolgálata; milyen jó, hogy központi fontosságúvá vált a hittudományi egyetemünk jövője; milyen jó, hogy kiegyensúlyozott költségvetéseket és beszámolókat tudtunk jóváhagyni. Ezek is a klasszikustól eltérő, de hitvallási iratok! S ejtsünk szót arról is, hogy a törvénykönyvünk elején ott a reformáció kezdetének jubileuma nyomán (után) megszületett hitvallás, amely az örök keresztyén credónak a 21. századi magyar megfogalmazása. Remélhetőleg feledjük, hogy készülése idején nem fordítottunk rá nagy gon-

dot, s hogy a kapkodás nem segítette sem a mélyülést, sem az emelkedettséget. Ez azonban már a múlté, s reménység szerint tanulva belőle, valóban közös hitünk megvallását hordozza, és jó szívvel adjuk az utánunk következőknek.

A hit megvallása minden korban belső kötelezettség, s ha valamikor, akkor 2018-ban Magyarországon még inkább aktuális – amit Pál így fogalmaz: „...a teremtett világ sóvárogva várja az Isten fiainak [értsd: Istent megvallóknak] megjelenését.” (Róm 8,19)

Sanctus. Gyönyörű liturgikus tétel. Semmi haszna nincs – ahogy az istentisztelet sohasem hasznosság szerint mérhető. (Közgazdászok nem is jegyzik...) S mégis a legfelelőbb – ősi – szokás szerint (jobb helyeken) a Sanctusra feláll a gyülekezet. Együtt megénekelni Isten szent voltát. Egy meghatározó gondolkodású gyakorlati teológus, a német Manfred Josuttis szerint az egyház szolgálatának lényege: rácsodálkozni a Szentre, s ha mi már megtaláltunk hozzá, a másik embert odavezetni. Szent – egy életen át ízeletjük Istennek ezt a nevét, s hozzá próbáljuk megérteni, hogy mit jelent Péter apostolnak az *Őszövetségből* idézett felszólítása: „Szentek legyetek...” (1Pt 1,16)

Zsinatunk a Magyarországi Evangélikus Egyház legfelsőbb döntéshozó testülete, ahogy régen mondtuk, az anyaszentegyházé. Megérződött-e valami a zsinaton abból, hogy nem egy szervezetet, hanem a szent egyházat formáltuk, vezettük, védtük? Megérettük-e, hogy a Szent közelében járunk, amikor egyházunk ügyeit intézzük? S ahelyett, hogy megszentelteként viselkedtünk volna, bürokratákká, netán paragrafusragókká váltunk?

Meg kell vallanunk, hogy amikor makacsul ragaszkodtunk a világtól átvett önkormányzatisághoz, amikor nem engedtünk egy grammnyi sem a szerzett jogainkból, amikor nem tágtottunk a csoport- (netán egyéni) érdekeinktől, amikor nem engedtünk taktikai megfontolásainkból, akkor nemegyszer messze kerültünk a Szenttől. Mózes is meg kellett, hogy tanulja: „*Oldd le sarudat a lábadról, mert szent föld az a hely, ahol állsz!*” (2Móz 3,5)

Magyarországi Evangélikus Egyház, kedves zsinat, szent ez a hely, a szolgálat, a küldetés ma is, s a következő zsinaton is, az egyház mindennapjaiban is. Szent, szent, szent a seregek Ura, dicsősége betölti a mennyet és a földet – és a mind a két valósághoz tartozó egyházat. Látszik-e rajtunk ez a dicsőség?

Agnus Dei. Ez az istentisztelet s az egyházi közélet istentiszteletének, azaz a zsinatnak másik, mindent bezáró, mindent megkoronázó tétele, a csúcspont. Örülök, s fontos, hogy úrvacsorával kezdtünk hat éve, és úrvacsorával zárunk ma. Mert itt láthatóvá válik: „*Íme, az Isten Báránya, aki hordozza/elveszi a világ bűnét!*” (Jn 1,29) Igen, itt válik minden más lényegtelenné. Krisztus van a központban, solus Christus. Az áldozatot hozó s a győztes Bárány. Akinek nem volt szép alakja, aki a mi betegségeinket viselte, aki némán tűrte, hogy nyírják (lásd Ézs 53,7), akit vágóhídra vittek miattunk is, de aki győztes húsvéti bárányként már trónon ül, s mi meghívottak vagyunk „a Bárány menyegzőjére” (lásd Jel 19,7).

Miből élünk, munkálkodtunk, mi hordozott, mi segít lezárni, majd újat kezdeni? Mitől volt és marad vagy mitől áll helyre a rend (az ordinárium): „Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, miserere nobis! Isten Báránya, aki elveszed a világ bűneit, irgalmazz nekünk! Isten Báránya, aki hordozod a világ bűneit, add nekünk békédet!”

Ennél fontosabb zárszót nem mondhatok.

■ HAFENSCHER KÁROLY *lelkési elnök*

Feladatokat és erőt is kaptunk

„...az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak az Isten, aki a növekedést adja.” (1Kor 3,7)

Tisztelt zsinat! Kedves testvérek!

Közel tizenennyolc évvel ezelőtt, 2000. október 14-én, miután a Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye gyülekezetei második alkalommal is megválasztottak egyházmegyei felügyelői tisztségre, a nyíregyházi Nagytemplomban az idézett igével kezdtem újabb hatéves szolgálatomat. Rendhagyó módon még címet is adtam akkori egyházmegyei felügyelői székfoglalómnak: *Legyen jó rend egyházunkban!* Mindenfajta nagyképűség nélkül mondhatom, hogy az elmúlt hat évben is – mint az elmúlt több évtizedben – ezen cím mentén igyekeztem, szerettem volna végezni szolgálatomat, és itt, közöttetek, a X. zsinatban is.

Az elvégzett munkáról szólva, az elmúlt hat évben, 2012 és 2018 között a Magyarországi Evangélikus Egyház X. zsinata 42 törvényt, illetve törvénymódosítást alkotott, és 235 zsinati határozatot hozott. Azt gondolom, nem kis munkát sikerült közösen elvégezni, összességében egy sikeres zsinati cikluson vagyunk túl. Szeretnék egy-két meghozott törvényt és zsinati határozatot külön is kiemelni.

Az első ilyen a 2013. évi III. törvény a Zelenka Pál Evangélikus Szolidaritási Alapról. Tudjuk, hogy hány év „vajúdása” után született meg ez a törvény. Hiánypótló volt, és nagyon-nagyon sokan várták a megalkotását. Szerencsére a bevezetése óta eltelt időszakot vizsgálva megállapítható, hogy az életbelépése óta rendezetten működik, de igényli a folyamatos kontrollt, és az is előfordulhat, hogy finomszabályozásra lesz szükség. Meg kell azért azt is jegyezni, hogy vannak olyan gyülekezetek és egyházi személyek, amelyek és akik a fizetési kötelezettségüknek nem vagy csak részben tesznek eleget. A jó rend itt is azt kívánja, hogy a felettes egyházkormányzati szintek vezetésével együttesen el kell járni a mulasztókkal szemben. Már csak a tisztességesen közreműködők, tisztességesen fizetők okán is!

Elfogult vagyok az egyház háztartásáról szóló 2016. évi VI. törvénnyel kapcsolatban. Nemcsak annak okán, hogy én lehettem az előterjesztője itt, a zsinaton, hanem hogy a 2000. évi I. törvény volt az első, amely az egyház háztartásáról szólt, és akkor, 2000-ben mint a zsinat gazdasági bizottságának elnöke szintén én voltam az előterjesztő. Idecseng a már idézett egyházmegyei felügyelői székfoglalóm címe: *Legyen jó rend egyházunkban!*

Talán az sem véletlen, hogy a gazdasági törvényünk és az arra alapuló szabályrendeletekkel működtetett gazdálkodásunk közelmúltbeli ellenőrzésekor az Állami Számvevőszék nem talált hiányosságot egyházunk gazdálkodásában.

A 2018. évi V. törvény az egyházi szolgálat külön területéről szóló 2005. évi V. törvény módosításáról – „művészneven” a hitoktatói életpályamodell szabályozása – egyik nagyon fontos törvényalkotásunk volt, hogy a foglalkoztatott hitoktatóink érezzék azt a bizalmat, amelyre egy hosszabb távú „foglalkoztatást” is fel lehet építeni. Ugyanakkor tudjuk, hogy ezzel a szabályozással még nem oldottunk meg mindent. Folyamatosan figyelemmel kell kísérni a hitoktatási területet, és szükség esetén az igényelt korrekciókat végre kell hajtani.

Nem utolsósorban ki kell emelnem még a 2018. évi VII. törvényünket, amely a lelkeszi életpályamodellrel összefüggő törvénymódosításokról szól. Ez a törvény is régóta várt a „megszületésére”. Mondhatnánk, hiánypótló szabályozásra szánta rá magát egyházunk. A törvény megalkotása mellett nagyon fontos a kapcsolódó szabályrendelet rendezett előkészítése, az országos presbitérium általi elfogadása és bevezetése után a következetes számonkérése. A rendszer nemcsak adni akar, hanem „számon is kér”. Már eljutottak hozzám olyan hangok is, amelyek azt feszegetik: jó-jó, de mi van a mennyiségi és a minőségi különbségek kezelésével? Igen, a kapcsolódó, a működést, működtetést szabályozó rendeletben ezeket a kérdéseket is érinteni kell. Elsőre biztosan nem sikerül majd olyan szabályozást kialakítani, amely mindenkinek megfelel. El kell indulni, és menet közben is lehet a rendszeren finomítani.

Nincs külön zsinat és külön országos presbitérium; egy Magyarországi Evangélikus Egyház van, és abban kell éljünk testvéri szeretetben. Ezt kéri, ezt várja tőlünk Urunk! Tudjuk egymást elfogadni, mert sokszor már azt érzi az ember, hogy nem is egy, hanem több közös test tagjai vagyunk.

A meghozott 235 zsinati határozatból most hármat szeretnék kiemelni, nem mintha a többi nem lenne eléggé fajsúlyos. Talán az egyik, ha nem a legfontosabb zsinati határozatunk volt a 16/2016. (XI. 28.) számú, amikor is a zsinat rendelkezett új egyházközösségek elindításáról, határozott az úgynevezett „gyülekezetplántálás” kérdésében. Mindenki előtt ismert: a zsinaton is több alkalommal előkerült lélekszámunk nagymértékű csökkenése. Ha a missziói tevékenységünket nem sikerül kellő mértékben megerősíteni, akkor arra kell berendezkednünk, hogy a kiüresedő templomaink mellett egyre több gyülekezetünk szűnik majd meg. Nagyon fontos, hogy sikerült beindítanunk ezt a gyülekezetplántálási, -megerősítési folyamatot, de ez a következő zsinatnak is a szívügye kell, hogy legyen: folyamatosan figyelemmel kell kísérni és a szükséges pontokon beavatkozni. Nagy-nagy örömünk, hogy amely területeken az egyházkerületek beindították ezt a tevékenységet, már rövid távon is pozitív változások tapasztalhatók.

Fontos határozatunk volt a 91/2014. (XI. 28.) számú, amelyben a zsinat az Üllői úti székházunk felújításának kérdésében döntött. Az épület több mint negyven éve nem esett át jelentősebb felújításon, ezért a komplex átalakítása elkerülhetetlen volt. A statikai problémák, a mindennapos használatot akadályozó beázások, az életveszélyes elektromos hálózatok, a gazdaságtalan fűtési rendszerek akadályozták a működését, arról nem is beszélve, hogy minden ideérkező vendéget szinte szégyenkezve, az egyházunkhoz méltatlan körülmények között kellett fogadni. Tiszta lelkiismerettel állhattunk neki a felújításnak, mert az azt megelőző évtizedekben nem az „egyházi központra”, hanem gyülekezete-

inkre és intézményeinkre helyeződött a hangsúly. Azt gondolom, hogy országos egyházunk központja ma már megfelelő színvonalú épületegyüttesben foglal helyet. Szándékosan írom ezt, és nem azt, hogy országos iroda, mert itt sokkal több intézmény – püspöki hivatal, gyülekezeti központ, levéltár, könyvtár, könyvkiadó, könyvesbolt – működik.

Emlékeztetni szeretnék benneteket a legutóbbi, május 25-i X/18. zsinati ülésünkra, amelyen dr. Szabó Lajos rektor beszámolóját hallgathattuk meg az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) munkájáról, az ott végrehajtott fejlesztésekről. Akkor a rektor úr kijelentette, hogy ha 2015-ben a zsinat nem határozott volna a költségvetési törvényben a fejlesztések tárgyában 250 millió forint többlettámogatás megítéléséről, akkor most nincs EHE! A 92/2014. (XI. 28.) számú zsinati határozatunk, amelyben a 2015. évi költségvetés tárgyában döntöttünk, határozott lépés volt lelkészképzésünk megerősítése, az EHE minőségi színvonalának emelése tárgyában. Egybekapcsolva az elfogadott lelkési életpályamodell kérdéskörével, azt hiszem, a zsinat mindent megtett annak érdekében, hogy a jövőben emelkedjen a lelkészképzés talán nemcsak mennyiségi, de minőségi színvonala is. Nem kell hangsúlyoznom ennek a kérdésnek a fontosságát. Egyáltalán nem mindegy, hogy a jövő lelkészgenerációja milyen megalapozottsággal szolgálja egyházunk ügyét.

Tisztelt zsinat! Kedves testvérek! 2012 novemberében azért vállaltam a jelöltséget a zsinat nem lelkési elnöki tisztségére, hogy megpróbáljak változtatni azon a gyakorlaton, kapcsolaton, hangulaton, együttes „munkán”, amely korábban működött az országos egyház vezetése, az országos presbitérium és a zsinat között. Nincs külön zsinat és külön országos presbitérium; egy Magyarországi Evangélikus Egyház van, és abban kell élnünk testvéri szeretetben. Ezt kéri, ezt várja tőlünk Urunk! Tudjuk egymást elfogadni, mert sokszor már azt érzi az ember, hogy nem is egy, hanem több közös test tagjai vagyunk. Ez ne legyen sohasem igaz!

Az elmúlt hat év együttes munkája alapján elfogultság nélkül elmondhatjuk, hogy sikerült jelentősen javítani a zsinat és az országos egyházvezetés, az országos presbitérium együttes munkáján. Visszatekintve az elmúlt hat év zsinati munkájára, talán többeknek is feltűnhetett, hogy a zsinat munkájába – elnöktársammal egyetértésben – sikerült úgynevezett „közgyűlési szerepkört” is szándékosan „becsempészni”. Mire gondolok? Például az EHE rektorának évenkénti beszámoltatására – következmény: a költségvetési törvényen keresztüli támogatás megítélése. Vagy a püspöki tanács által létrehozott hittanstratégiai munkacsoport beszámoltatására, a hitoktatással kapcsolatos kérdések zsinat előtti megtárgyalására – következmény: hitoktatói álláshelyek létrehozása a költségvetési törvényeken keresztül, a hitoktatói életpályamodell törvényi szabályozása. Egyházi közvéleményünk a zsinaton keresztül folyamatos tájékoztatást kapott a jelentősebb egyházi beruházásainkról, úgymint a győri és a budapesti Insula Lutherana vagy egyházunk Üllői úti központjának felújítása.

Bemutakozó anyagomban beszéltem arról, hogy én csak csapatmunkában tudok gondolkodni. A jó Isten ezt megadta nekem. A teljesség igénye nélkül két személyt emelek ki. Először is Nagybecskai Tamás nem lelkési jegyzőt, aki a ciklus alatt végig nagy-nagy szorgalommal készítette a hanganyagok alapján a zsinat jegyzőkönyveit. Köszönet érte. A zsinati bizottságok vezetői közül ki kell emelnem dr. Ittész András testvérünket, aki a törvény-előkészítő bizottság elnökeként végzett kiemelkedő munkát. Köszönet érte. Ugyanakkor szeretném megköszönni az

együtt dolgozást elnöktársammal és a zsinat alelnökeivel. Elnöktársamnak köszönöm az együtt gondolkodást, az egymást segítő, irányító figyelemfelhívásait.

Tisztelt zsinat! Kedves testvérek! Mindig is az a féltő szeretet vezérelt, hogy szeretett evangélikus egyházunk ügyét szolgáljam. Nem könnyű időszakban vállaltam „hivatalt”, de mindig is a fültemben csengett szép énekünk: „Ne csüggedj el, kicsiny sereg...” (EÉ 260,1), amely feliratként a debreceni templomom karzatán is olvasható. Ma sem vár tőlünk mást egyházunk Ura, mint hogy hitvalló módon megéljük az ő parancsát: „...tegyetek tanítvánnyá minden népet...” (Mt 28,19) Készen állunk erre? Igen, vallom és hiszem!

„...itt van már az óra, amikor fel kell ébrednetek az álomból.” (Róm 13,11) Luther erről ezt írja: „Találód, hogy az apostol a levél olvasóit felsejéltetésre inti, jóllehet nem volnának keresztyének, ha már fel nem serkentek volna. Csakhogy Isten útján megálltak. Ez pedig annyi, mint visszafelé haladni. Előbbre jutni pedig annyi, mint folyvást újat kezdeni!”

„Isten harsonája ébresztőt fúj, órája jelzi felkelésünk sürgető idejét. Új napja megújult kegyelméről beszél. Kezdjük hát napjainkat hálaadással, örömmel és bűnbánattal. A naponkénti bűnbánat a naponta szükséges megtérés. Ezek után vegyük számba dolgainkat, s örüljünk annak, hogy kaptunk feladatokat s erőt is azok elvégzéséhez.” (Zászkaliczky Pál: *Vetés közben*)

Isten óvja, védelmezze és nem utolsó sorban növelje kicsiny evangélikus egyházunkat! Isten őrizzen és óvjon meg bennünket, hogy a jövőben is szolgálhassuk őt! Ámen!

Eros vár a mi Istenünk!

■ ABAFFY ZOLTÁN *nem lelkési elnök*

Ajánlások a Magyarországi Evangélikus Egyház XI. zsinata számára

Áthúzó feladatok:

- a *Láthatóan evangélikus – A Magyarországi Evangélikus Egyház stratégiai prioritásai 2013–2017* című dokumentum aktualizált továbbgondolása, átdolgozása, elfogadtatása a zsinattal;
- a jogi személyiség törvényi szabályozása kérdésének átgondolása, az állami törvényeknek megfelelő szabályozás megalkotása;
- a missziói munkaág megújítása és átszervezésének kérdése;
- egyházunk működésének szerkezeti egyszerűsítése az országos presbitérium és a zsinat vonatkozó határozatai – 23/2016. (XI. 19.) és az 1/2017. (II. 24.) – alapján;
- az egyház önálló működése, az egyháztagi felelősségvállalásra alapozó szemlélet a zsinat 17/2016. (XI. 18.) számú határozata alapján;
- a gyermekúrvacsora bevezetésének előkészítése és megvalósítása;
- a gyülekezetplántálásról, új egyházközsegek elindításáról a zsinat 16/2016. (XI. 18.) határozata alapján;
- országos szabályrendeletek törvényességi ellenőrzése;
- a gyülekezeti ének (korál) szerepének megerősítéséről az

- evangélikus köznevelési intézményekben – a 2/2018. (II. 23.) zsinati határozat végrehajtásnak ellenőrzése;
- a 2005. évi IX. törvényünk polgári törvénykönyvre vonatkozó utalásainak felülvizsgálata;
- a tábori lelkesítő szolgálat szabályozásának újragondolása.

Témajavaslatok:

- a választási törvény ismételt felülvizsgálata, az élethez igazított egyszerűsítése a választási rendszer jobb működtetéséért;
- erősödjön meg a zsinat közgyűlési hatásköre;
- az Evangélikus Hittudományi Egyetem megkezdett fejlesztési folyamatának nyomon követése és segítése;
- az egyházkormányzás kompetenciáinak kérdései;
- a lelkesítő életpálya modell bevezetésének követése, figyelemmel kísérése;
- a hitoktatói életpálya modell követése, figyelemmel kísérése;
- az elektronikus jelenlét-nyilvántartás és szavazás bevezetése, gyakorlati alkalmazásának elrendelése, átvezetése az ügyrendben.

OLVASÓI LEVÉL

Egy evangélikus műemlék épület védelmében

Miskolcon a Kis-Hunyad utca 5. szám alatt álló műemlék épület az evangélikusok ősi fészke, a hajdani evangélikus algimnázium/gimnázium épülete. Hosszú évek óta üresen áll, pedig 1808-tól nyolcvan éven keresztül a miskolci evangélikusok okították itt a város (és a Felvidék) ifjúságát.

Nem kisebb emberek koptatták e régi épület padjait, mint Herman Ottó tudós polihisztorunk, Vásárhelyi Pál, a folyamatszabályozás nagynevű mérnöke vagy a két Hunfalvy testvér, de sorolhatnánk Szemere Bertalant, Pulszky Ferencet vagy Országh Pált, Podmaniczky Frigyes és még többeket is.

Az iskola első huszonöt éve – a reformkor és a szabadságharc dicső korszaka – volt a gimnázium fénykora. Az oktatás színvonalát emelték az olyan nagy tanáregyenységek, mint Dunai Imre, Máday Károly, Lippay Endre. A gimnázium történetét a rendszeresen megjelenő évkönyvekből ismerhetjük meg. Az utolsó értesítő – 1888-ban – azt adta hírül, hogy az iskola nem tud tovább eleget tenni a törvény által előírt követelményeknek, s megszüntetik az evangélikusok közép fokú oktatási intézményét Miskolcon. Az épület azonban azóta is áll, emlékeztetvén az utókort, milyen nagy embereket is adott a hazának ez a régvolt miskolci algimnázium.

■ HIDEG ÁGNES (Miskolc)

Evangélikus közéleti blog

- Társadalom és egyház
- Kereszténység és közélet
- Krisztus és a 21. század
- A világ (nem csak) lutheránus szemmel

Kötőszó – Rákérdez, következtet, összekapcsol.

Olvassa, kövesse és ossza meg!

kotoszo.blog.hu

Szolgáljunk egymás testvéreiként!

Tiborcz Dániel gyerekként megállította a hittanórákat

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkesi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Tiborcz Dániel negyedik évfolyamos teológus-lelkész szakos hallgatóval a teológia szépségéről, a 21. századi igehirdetésről és az ökumenéről is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Szombathelyről származol. Miért döntöttél úgy, hogy a teológiára jelentkezel?

– Nagymamám és édesanyám révén egyrészt beleszülettem az evangélikus-ságba, másrészt nagyon meghatározó számomra a szombathelyi gyülekezet. Általános iskolától kezdve jártam hittanórákra és hittantáborokba. A személyes élmények, a közösség megélése nagy hatással volt rám, de kezdettől fogva érdekelt a Biblia világa is. Ez abban is megmutatkozott, hogy már „nagyobb” fiatalként rendszeresen megállítottam a hittanórákat, és a tananyaghoz kapcsolódó teológiai kérdéseket tettem fel Gregersen-Labossa Györgynek és a többi lelkeszemnek. Négy évig tanulhattam a Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában, amelynek a szellemiségén túl az ottani színjátszó szakkör vált meghatározóvá. Ez arra indított, hogy képessé váljak emberek előtt szerepelni. Hiszem, hogy ezek összessége Isten munkája, így jutottam a teológiára.

– A teológiai tanulmányaid alatt melyik terület vált különösen is fontossá számodra?

– Nagyon szeretem a rendszeres teológiát és az egyháztörténelmet. Minden egyes teológiai vitával, amelyet mi Istennel kapcsolatban, ember és Isten viszonyáról, hitről ma folytatunk, már elődeink is foglalkoztak. A teológiatörténetben és az egyháztörténetben folyamatosan észreveszem, hogy olyan vitatémákról gondolkodunk, amelyekkel már én is foglalkoztam. Ilyenkor rádöbbenek, hogy a legtöbb ilyen kérdésben elődeink nagyon izgalmas megállapításokra jutottak. Ezenkívül a gyakorlati teológián belül a liturgika érdekelt még, valamint az igehirdetés.

– Hogyan lehet a 21. században igét hirdetni?

– Tudom, hogy nem én leszek az első, sem az utolsó, aki Isten igéjét hirdeti. Így nem gondolom, hogy valami teljesen újat kellene ma mondanunk, hiszen vol-

tak elődeim, és reménység szerint lesznek utódaink is, akik ezt a szolgálatot végzik majd. Lelkészként mi majd egy láncolatba állunk bele. Ugyanakkor fontos, hogy minden időben a kor emberéhez szóljunk. Ehhez kreativitásra, igényességre és Isten igéjének és üzenetének minél jobb ismeretére kell törekednünk.

– Miért jó evangélikusnak lenni?

– Az evangélikusság szerintem nem akkor fogalmazza meg jól magát, ha a többi felekezettel szembeni különbségét vagy egyháztörténeti múltjából adódó specialitásait hangsúlyozza. Luther sem szakadást akart, hanem gondolkodásbeli, hitbeli újrafelfedezést. Így akkor sem járunk el jól, ha különálló egyházként definiáljuk az evangélikusságot. Az egész részeként identifikáljuk magunkat! Azon belül számomra az evangélikusság a leginkább tisztán megfogalmazott tanítás.

– Mit jelent számodra az ökumené?

– Alsó tagozatosként római katolikus általános iskolába jártam, felsősként evangélikusba, gimnazistaként ismét római katolikus iskolában tanultam, így már nagyon fiatalon megélhettem az ökumené szépségét. A keresztény felekezetek közötti kapcsolattartást igen lényegesnek látom, hiszen sokat tanulhatunk a többi felekezettől. Jó lenne, ha egyre inkább mint testvért fogadnánk el egymást.

– Melyik a különösen meghatározó bibliai ígéd?

– „Aki tehát vallást tesz rólam az emberek előtt, arról majd én is vallást teszek mennyei Atyám előtt...” [Mt 10,32] Ez volt a konfirmációs ígém is, de lelkesjelöltként számomra ez nagyon fontos ígélet is Jézustól. Ugyanakkor ez az ige minden kereszténynek szól, és azt jelenti, hogy küldetésünk van! Ha mi, hívők kiállunk az emberek elé, és megvalljuk a hitünket, akkor nemcsak hogy többletet kapunk, hanem a mindenséget, vagyis Isten országának az ígétét.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Tanárnő, fotózni lehet majd?

– Ezt hogy érted?

– Hát, hogy amikor majd megyünk a kiállításra, és nem szabad elővenni a mobilt, akkor majd elővehetjük mégis, hogy lefotózzuk a dolgokat?

– Persze hogy lehet fotózni!

Aztán amikor ott vagyunk, én csak ámulok a múlton, és próbálok belegondolni a lehetetlenbe, hogy mit is üzen nekünk az az ágyúgolyó a komáromi erődben, egy rokká a nagyvelegi tájházban vagy az a két összegabalyodott agancsú szarvas a mezőgazdasági múzeumban. A Kós Károly-féle templom üveglakka vagy éppen Batthyány Lajos sírja...

len arc a boszorkányjelmez mögött? No, és Peti mennyire büszke az érdmére! Odáig vagyok meg vissza.

És ők? Az én tündéri ötödikeseim? Ők is, persze, ők is odáig vannak és vissza. Úgyhogy elő is kapják gyorsan a telefonjukat, hogy örökké az övék legyen a múló pillanat: az ötven-hatvan ágyúgolyó, a tizenvalahány szarvas, a Batthyány-sír előlről, hátulról, jobbról, balról, srégen szemből; mind a száz-egynéhány tájházi csetresz a tilolótól a péklapátig; és persze milliónyi fotó Daniról, Rékáról, Petiről és a zsiráfokról, tíz másodpercenként elkapva az állkapocsmozgásukat kockáról kockára, fázisfotóról fázisfotóra haladva, amíg csak tart a...

De mi is? Mitől lesz ennek vége? Mi nek kell elfogynia, hogy végre szimplán és egyszerűen csak nézze azt a tárgyat, csak élvezze a pillanatot, vagy csak belegondoljon egy másodpercre bármibe is? Hát, úgy látszik, a tanárnő türelmének kell elfogynia, mert kész, ezt befejeztük, ez így nem mehet tovább, igrum-burgum! Teszed el a mobilt azonnal! Nem, dehogyis lehet fotózni! Hát mit képzelsz, hogy állandóan csak a mobilodon lógsz, nem hiszem el, hogy még itt is, a tudás csarnokában, nemzeti sorsunk szent emlékhelyén, a természet lágy ölné, az ünnep meghitt pillanatában, a jókedv tetőfokán még most sem tudsz másra gondolni, mint hogy hova tetted azt a nyavalyás mobilt...

De nem, ez így semmiképp sem jó, hiszen ettől ezek a hivatalos néven „tanórán kívüli alkalmak”, amelyekből elvileg színesebbé válik diák és tanár monoton, négy fal, egy tábla és tizenöt pad közé zárt élete, no, ettől ez csak egy újabb fejezet lesz a szokásos tanár-diák csatában. Pedig nem ez a cél, nagyon nem!

De mi is a cél? Nem is tudom. Hogy megmutassuk, Batthyány tényleg el van temetve valahova, ergo tényleg élt, és nem csak megtanulandó tananyag? Vagy hogy a zsiráf tényleg nagyon fura állat, a tankönyvben nem is nagyon jön át, hogy mennyire magas? És az a biosztananyag a csigolyákkal és nyakhosszúsággal, no, ez

pont itt a zsiráfnál valóban elgondolkodtató? Vagy hogy az a sok népmesei fordulat a rokkával, hogy az tényleg egy konkrét valami, nem csak egy szófordulat?

Vagy az osztálykarácsony, osztályfarsang, osztálykirándulás, osztálybuli, osztályszíndarab, osztályfellépés, osztály-osztálydíszítés, osztály-osztálytakarítás, osztály-osztálymindenféle? Nem is tudom. Az a cél, hogy közösséggé kovácsolódjunk? Hogy színesítsük a kiszámítható iskolai életet? Hogy ráérezzünk a közös munka ízére?

Igen, igen, ezek mind a cél, és teljesen érthető, hogy az az ízig-vérig 21. századi, saját útját tapogatózó kereső, mégis a hasonmások tömegében felolvadni vágyó kiskamasz mindezt meg is akarja örökíteni! Hiszen új infó! Új helyzet! Új látvány! Úgyhogy gyérünk, elő a mobilt, vagy már elől is van, ott a kezében, megfogod, magad elé, érintés, aztán jöhet is a következő pillanat, megint emel, érintés, pillanat-emel-érintés, és így tovább, és közben már magadat is nézegeted a képernyőn, aztán az előbb készült fotót, aztán magát a mobilt, hogy mi mindent tud, és már bele is zuhantál, mélyen, mélységesen bele. Már mindegy is, hol vagy: a nemzeti sírkertben, a fővárosi állatkertben vagy a tanteremben, a leszegett tekinteted már nem lát mást, mint a kezében tartott cuccot. Már mindegy a zsiráf, és Batthyány is mindegy.

És mi lesz közben a tanulással? Mi lesz a közösségépítéssel? A munkával? Az emlékezéssel? A színesítéssel? A felfedezéssel? Meg tudjuk-e mindezt valósítani tanár-diák csata nélkül? Passzív duzzogás és aktív sértődés nélkül? Kifejezett szabályáthágás és intők nélkül? Esetleg örömmel? Lelkesen? Szép tanári kihívás! Úgyhogy újra próbálkozom:

– Igen, persze hogy lehet fotózni. Csak legyen az a szabály, hogy egy kicsit várj vele, ne nyúlj azonnal a zsebedbe, hanem nézd, amit nézni kell! Lásd! Élvezd! És főleg bírd ki, hogy ezt a pillanatot vagy látnivalót most minden masina nélkül, közvetlenül és direktben kell zsebre vágnod és megőrizned. Hogy aztán hazaérve „csak” a szemed csillogása és a szavaid ízessége mesélje majd el, milyen is volt az az ősrög ágyúgolyó, az a felhőkig erő zsiráfnyak vagy az a mulatságos meghökkenés Dani arcán. Hidd el, érdemes kipróbálni, sőt akár rá is szokni! Micsoda szép cél!

■ ITTÉZS SZILVIA

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

De így van ez a farsangon is, az osztálykiránduláson, a diáknapon, az állatkertben vagy karácsonykor: én csak legeltetem a szemem rajtuk. Milyen viccesek, helyesek, jópofák ezek az én ötödikeseim! Lám, milyen képet vágott Dani, amikor kibontotta az ajándékát! Nézd, hogy bámul Rékára az a zsiráf! És ki ez a felismerhetet-

Ha a hit irányít

Újra evangélikus szőlész-borásznál jártunk

A Tokaj-hegyaljai borvidéken talán Prácser Miklós az egyetlen, aki tevékenyen részt vett egy nagy állami, egy nagy magántulajdonú és egy családi pincészet irányításában is. A kicsiny Tokaj és Környéke Evangélikus Egyházközség tagját nemrégiben a gyülekezet gondnokává választották. Szüret idején látogattuk meg őt, és igencsak mozgalmas napjának lehetünk részesei.

Tokaj-Hegyalja neve ismerősen cseng nemcsak a magyar emberek, de a külföldiek fülében is. A tokaji bor íze összetéveszthetetlen. XV. Lajostól tudjuk, ez „a királyok bora és a borok királya”. Hegyaljai kötődésem révén én már nagyapám borával szinte az anyaméhben magamba szívtam zamatát. Velem utazó kollégáim hitetlenkedve hallgatták, ahogy meséltem, hogy tizenennyolc éves koromban nagybátyámmal végigkóstoltam addig rejtett kincseit, óborait a fekete nemes penésszel dúsan átszőtt falú pincéjében. Persze meg is lett ennek még aznap a böjtje...

Sokan fenntartással kezelik a tokaji borokat, de kollégáimat próbálom meggyőzni, hogy az előítéletek ellenére legyenek nyitottak az itteni nedűk iránt. Meglátjuk, hogyan sikerül.

Tokajba érkezésünkkor Prácser Miklós a család által működtetett kávézóban fogad. Kávépörkölő manufaktúrájukban maguk pörkölik a világ különböző tájairól hozott zöld kávé. Szükség is van egy kis koffeinbevételre, mert indulunk a hegyre, ahol már zajlik a szüret.

A napszámosok kora reggel óta szedik a szőlőt, egy dűlővel végeztek, így gyalogolunk utánuk a másik dűlőre, Mád határába. Szőlőfürtöktől roskadozó tőkék között találjuk meg a szüretelőket. Ládákba szedik a termést, nehogy összetörjön. Egy-egy dűlőt többször is szüretelnek, igyekeznek minél tovább érlelni a szőlőt, hogy még magasabb cukorfokot érjen el. Amíg fényképezzük, videózzuk őket, a szedők a mézédés szőlőszemeket ajánlgatják. Össze is ragad a tenyerünk tőle.

Inkább szőlész, mint borász. Megtudjuk, Prácser Miklós nem erre a vidékre való. Az ország nyugati szegletében, egy artikuláris evangélikus faluban, Nemescsón látta meg a napvilágot. „Nagyon szép gyermekkorom volt. Apám kovács volt a faluban, anyám pedig a háztartást vezette. Nemescsó kis település volt már akkor is, lakossága háromszáz-négyszáz fő körül mozgott. Baráth Pál esperes volt a gyülekezetben a lelkész, akinek nagyon sok mindent köszönhetek. A neveltetésünkben szerepet kapott az evangélikusság. Négyen vagyunk testvérek, Nyugat-Dunántúlon élnek a testvéreim. Nővérem Nemescsón presbiter, egyik bátyám pedig egyházi Kőszegen, a másik bátyám Szombathelyen él” – mondja.

Hogyan került mégis az ország másik végébe? Egyszerű a magyarázat: „Az általános iskolát Nemescsón végeztem, majd a kőszegi Jurisich Miklós Gimnáziumban érettségiztem. Nem tartoztam a legjobb tanulók közé, akkoriban a sport, a foci és a lányok voltak fontosak az életemben, a tanulás azonban kevésbé – meséli mosolyogva. ►

– Eljött az érettségi ideje, jelentkezni kellett valahová. Egy vékony fehér füzetben voltak felsorolva a választható egyetemi és főiskolai lehetőségek. Megtaláltam ebben a Kertészeti Egyetem Kertészeti és Agronómiai Főiskolai Karának [ma Eszterházy Károly Egyetem Gyöngyösi Campus] szőlészeti és borászati szakát Gyöngyösön. Ide jelentkeztem. Amikor ezt otthon bejelentettem, édesanyám teljesen megrettent, mert félt, hogy alkoholista leszek. Nem így történt. A főiskolán már sokkal jobb tanuló lettem, jó eredménnyel végeztem” – teszi hozzá. Prácser Miklós a főiskoláig nem is foglalkozott szőlővel, ám a szőlész Kriszten György professzor lelkes előadásainak hatására ma már ő is inkább szőlésznek érzi magát. „Természetesen borászattal is foglalkoztam egész életemben, de ma is sokkal jobban érzem magam kint a szőlőben, mint a borospincében” – vallja magáról.

Ha Isten mást nem rendel... Feleségével, Erzsébettel együtt 1974-ben végeztek a főiskolán. Ezt követően az állami gazdasági borkombinátnál helyezkedtek el Tolcsván. Ezzel kapcsolatban Prácser Miklós felidézi: „Az állami gazdaságok és a szövetkezetek gyakornoki helyeket hirdettek meg. A Tokaj-hegylajai Állami Gazdasági Borkombinát jó néhány állást jelentett be. Feleségemmel úgy kerestünk munkát, hogy mindketten el tud-

junk helyezkedni, és még egy szobát is kapjunk. Ez Tokajban vált lehetővé, így ide kerültünk. Ez a vidék annyira megfogott, annyira szép, itt sűrítve van jelen az egész magyar történelem, így egy éven belül tudtam, hogy ha Isten mást nem rendel számomra, itt fogom leélni az életemet.” Nem is csoda, a táj szépsége minket is magával ragad. Miklós aztán feleleveníti, hogy amikor az állami vállalathoz került, minden fontos beosztásban erejük teljében lévő fiatalok dolgoztak, így feleségével attól tartottak, hogy sokáig nem fognak előrelépni. Ám a félelmük nem igazolódott be. A férj a sorkatonai szolgálatról hazatérve a tolcsvai szőlőtermesztő területen kerületi igazgatóhelyettesi beosztást kapott.

„Közel ötszáz hektár szőlőn gazdálkodtunk, telepvezetők segítségével. Tehát elég gyorsan fontos beosztásba kerültem, ami meghatározta további életemet, és kialakította bennem azt a felelősségtudatot, ami az ember életében ki kell, hogy alakuljon. 1980-ban Tarcálra kerültem kerületi igazgatónak, amit örömmel vállaltam. Tarcál, Mád, Abaújszántó és Tállya térségében közel hatszáz hektárnyi szőlő termesztési munkáit kellett irányítanom. Nagyon szerettem ezt csinálni. Abban az időben igen magas színvonalú szakmai munka folyt a borkombinátban és ezeken a területeken” – számol be Prácser Miklós. A borvidékre

kerülve azonban saját szőlőterületet is vásároltak, így szorgalmuknak hála, mindig volt saját szőlőjük és boruk is. „Ide kerülve telepítettünk háromezer négyzetméter szőlőt, s azt folyamatosan műveltük és bővítettük” – teszi hozzá.

Történelmi terepen. A rendszerváltás után aztán a Gróf Degenfeld szőlőbirtok kiépítésére kapott megbízást. Ezzel kapcsolatban elmondja: „A szőlőtermesztésre alkalmas száz hektár birtokhoz felépítettünk egy központot, egy kastélyszállót. 1996-tól 2013-ig dolgoztam ezen. A feleségem akkoriban csak a családi birtokkal foglalkozott.”

A kézműves-családi birtokuk, az Erzsébet-pince 1992-ben alakult, amikor a család megvásárolta Tokaj belvárosában azt a pincét, amely az 1700-as években az Orosz Borvásárló Bizottság használatában állt, majd a pince történelmi névadója, Erzsébet cárnő használta. Megtudjuk, hogy annak idején innen látták el Erzsébet cárnőt és az orosz cári udvart tokaji borral.

Jelenleg tíz-tizenkétezer palackot készítenek évente, évjárattól függően, a dűlőselektált száraz boroktól az aszúig. Területeik Mád, Bodrogkeresztúr és Tarcál határában találhatók, összesen tizenkét hektáron, történelmileg is kiemelkedő dűlőkben, mint a Király, Betsek, Sajgó, Zafir, Veresek. „Nagy szeretettel, boldogan és a közben felnőtt két gyermekemmel együtt irányítjuk a munkát” – mondja Prácser Miklós. Hajnalka és Miklós mellett pedig veje, az amerikai szaktanácsadó Ronn Wiegand borszakértő is segíti a munkát.

Evangelikus kötődés. Miklós annak ellenére, hogy messzire került a családi otthonától, és olyan területre érkezett, ahol nem sok evangélikus él, ma is templomba járó ember.

„Lelki indíttatásom megvolt, mert voltak olyan útmutató elődök, mint Baráth Pál esperes vagy édesanyám, akik megmutatták, milyen irányba induljunk. Ezt követően azonban jött egy hosszabb periódus, amikor eltávolodtam az egyháztól. Ez valószínűleg a rendszerből is adódott, meg abból is, hogy olyan környezetbe kerültem, ahol igazából kevés evangélikus van. Furcsa volt számomra, hogy míg Nemescsón majdnem szintiszta evangélikus faluban nőttem fel, addig Tokaj-Hegylaján nagyítóval kellett evangélikusokat keresni. Két gyerekem azért

lett református, mert akkoriban, amikor ők születtek, Tokaj és Tarcis térségében egyáltalán nem volt működő evangélikus gyülekezet” – magyarázza. Amikor tudomást szerzett róla, hogy a tokaji gyülekezet újjáalakult, felkereste, és azóta rendszeresen jár a gyülekezeti alkalmakra.

Lenyűgöző a táj, süt a nap, a gyönyörű időben sokáig csodálnánk Isten teremtett világának szépségét, de közben a pincéhez érünk, ahol óvintézkedéseket kell tenni: gyertyával a kezünkben lépkedünk, hiszen vannak hordók, amelyekben már erjed a must. Szemrevételezzük a nemes penésszel borított falakat. Nézzük az évjáratokat: 1952-es a legrégebbi bor a gyűjteményben, ezt egyik születésnapjára kapta Miklós, aki aztán végigkóstoltat velünk hat borfajtát. Az elején meg sem mondanánk, hogy tokaji borokat kortyolunk. Könnyedek az ízek. Aztán egyre nemesednek a nedűk. Így jutunk el az 1999-es ötputtonyos aszúborig. Kollégám bevallja: bár nem kedvelte a tokaji vidék borait, ezek után kezd meg szeretni.

A hit egyben tart bennünket. A beszélgetés fonalát így veszi fel Miklós: „Nagyon fontos a hit. Egy borász, egy természetközeli dologgal foglalkozó ember nem élhet hit nélkül. Nekünk hinnünk is kell abban, amit tudunk. De a Jóistenben is, hogy ő az, aki irányít

bennünket, aki megmutatja számunkra a helyes utat. Ez vezetett odáig, hogy a tokaji gyülekezetben először mint rendszeres templomba járó gyülekezeti tag vettem részt, aztán nagy megtiszteltetés volt számomra, amikor presbiternek jelöltek, legutóbb pedig a gondnokságot bízták rám. Örömmel teszem ezt, és minden lehetőséget próbálok az evangélikus egyház érdekében kihasználni. Remélem, hasznos tagja vagyok és leszek is ennek a közösségnek. Ez egy szórványgyülekezet, de azt gondolom, hogy a hitünk egyben tart bennünket. Gerlai Pál személyében

olyan lelkes irányítja gyülekezetünket, aki nagy elméleti tudással és rendkívül jó szervezési készséggel van megáldva.”

És hogy milyen itt az élet? Lelkesen mesél a nemrégiben lezajlott tályai csendesnapról, amikor előadások hangzottak el az evangélikusságról. Sőt idén itt iktatták be lelkészüket is. Közös kirándulásokat is szerveznek, Nemescsón jártak a nyáron. Jó alkalom volt ez a közösségépítésre. Reméljük, Isten megtartja ezt a maroknyi evangélikus közösséget Tokaj-Hegyalján.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

FOTÓK: KISS TAMÁS

Márikántye

Agárdi Márka még szinte csecsemő volt, amikor édesapja tüdővészben elhunyt. Az előzvegyült Kati néni visszaköltözött a családi házhoz, hogy fél-árvája mellett az öreg, már beteges édesapját is ápolja, ellássa. Márka vézna, nagyon síró baba volt. Sztrehlo Gábor, az akkori nagytarcsai lelkész felajánlotta, hogy autójával elviszi a legközelebbi gyerekorvoshoz Rákoskeresztúrra. Márka később büszkén mesélte, hogy ő már pólvas korában autó-

A második világháború után a lelkészeknek megtiltották, hogy kisgyermekkel foglalkozzanak, ezért édesapám az ifjúsági bibliakör tagjaiból kiválasztott néhány laikus vezetőt. Gyermek-bibliaként így ismerkedett Márka az evangéliummal Kis Pista, Fényes Erzs és Szalkai Kató csoportjában. Az iskolai hitoktatást és a konfirmációt már édesapám, a lelkész végezte, és Márka, mint minden leánytársa, az első úrvacsoravételkor már

tette ki Agárdi néni: „Hiába, no. Bándika a legnagyobb paraszt a családban!”

Amikor édesapám nyugdíjba készülve családi ház építésébe fogott, kertszomszédok lettünk. A kukoricasorok közt kapáló Márka és édesanyja vigyázó tekintete előtt raktuk le leendő otthonunk alapjait. Amikor a megkötött betonról leszedtük a zsaluzást, a szomszédságnak szemet szűrt a lépcsőlejáró kiálló platója. Agárdi néni magához intett, s tudakolta, hogy mi lesz az. Gondoltam, megrémítem. „Tetszik tudni, az egy szószék lesz. Ha apu nyugdíjba megy, és kedve támadna, akkor ide kijön, és itten fog prédikálni.” Kati néni meghatódva válaszolt: „De jó lesz! Akkor az ígét is halljuk, és a munka is megy!”

Pár év múlva Gábor bátyám házassága révén rokonok lettünk, s nem sokkal utána Márka édesanyja is távozott a minden halandók útján. Ekkor kezdett még szorosabbá válni a kapcsolatunk. Márka első helyen szerepelt családom „prozelita” tagjai között. Ezért is engedhettem meg magamnak, hogy tótosan Márikántyénak hívjam. Végigkövette gyermekeim, unokáim születését, ezzel részesévé vált minden örömünknek és bánatunknak. Hol spenóttal, hol cukkinival, céklával és egyéb zöldséggel járult hozzá nagy családom egészséges táplálkozásához. Eljegyzések, esküvők, keresztelők ünnepi asztalára rendszeren elhozta a maga készíttette, méltán híres nagytarcsai diós batyut. Tehát benne volt családi életünkben, ünnepeinkben, hétköznapijainkban.

A szentesti istentisztelet után a már elfeledett szokást mi még sokáig tartottuk. Elmentünk az ablaka alá, hogy a régi szarvasi énekeskönyv énekeit elénekeljük, és köszöntsük őt. Forgatásaimra is gyakran magammal vittem. Amikor Dombóvárra, Nyíregyházára vagy épp Békéscsabára menve kora hajnalban indultunk, ő magát kicsinosítva már a kapuban várt, és az úton végig szóval tartott. Elképedtem, mennyire naprakész, hogy mi történt a világban és evangélikus egyházunkban.

Márikántye nagyon jószívű volt. Kiterjedt rokonságán túl sok-sok falubeli és az országban szerte lévő ismerősével tar-

zott, és mivel az orvos megállapította, hogy édesanyjának elapadt a teje, tápszeren nőtt fel, ami abban az időben igencsak kivételes dolog volt. Így azután szépen gyarapodott, és meg is erősödött. Ám édesapja helyett a nagyapa volt az egyetlen férfi a háznál, aki útmutató tekintély lett számára.

Az 1874-es születésű Fényes István pedig parasztember létére író-olvasó ember volt. Élő hitű evangélikusként leginkább a Bibliát forgatta. Példamutató életével hét gyermekét is így nevelte. Unokái a mai napig emlegetik, hogy amikor lovas kocsiján a messze levő látó-hegyi háztájijába ment, a bakon ülve a Bibliáját olvasta. Márka is így cseperedett fel. Nap mint nap látta az almárium üvege mögötti virágmin-tás fajanszbögréknek támasztott néhány kifakult fekete-fehér fotó között azt az el-sárgult képet, amelyen nagyapja a gangon ülve a Bibliát olvassa.

pigjuvankát viselt. Ezt az alsószoknyát csak a konfirmált nagylányok viselhették, s mivel nem volt látható, sokan büszkén dicsekedtek: „Nekem már van pigjuvankám!”

A konfirmáció után az ifjúsági körbe járhattak a fiatalok, és a lányok számára a másik nagy megtiszteltetés az volt, hogy oltárlányok lehettek egészen addig, amíg férjhez nem mentek. Ők takaríthatták a templomot, díszíthették fel az oltárt, és az istentisztelet alatt az oltártérben végigállhatták a szertartást a liturgiának megfelelő színű szép népviseletükbe öltözve. A jó hangú Márka és özvegy édesanyja énekkaros is volt, én pedig a próbák alatt gyakran sündörögtem a bő szoknyások között, ezért azután szorosabb lett a kapcsolatunk. Ez csak fokozódott, mert nyaranta a téészen dolgoztam, és mindennemű földművelő munkát szívesen végeztem. Ekkor jelen-

totta a kapcsolatot a hitetlen katonatisztekéntől a katolikus hívekig. Amíg nem volt ez a rengeteg médium, faluhelyen közvetlen beszéd útján terjedtek az információk. Sokan a rosszízű „pletykázás” szóval illették e folyamatot. Az igazat megvallva én is többször láttam asszonyokat, így Márikántyét is, amint a határból vagy a faluból jövet meg-megállva, kerékpárjának kormányát szorongatva ezzel-azzal váltott néhány szót, hűségeseen éltetve ezt a hagyományt. Nagy figyelemmel szívta magába az újságot, amelyet azután továbbközvetített. No de ez nem pletyka! Ez csak szubjektív hírtovábbítás!

A rendszerváltás után, amikor már nem csak a párttagok kiváltsága volt a telefon, Márikántye is hamarosan szert tett egy készülékre. A híráram így hatékonyabb lett és felgyorsult. Napjában többeket és több ízben el tudott érni. Magamban el is neveztem „Nagytarcsai Mária Rádiókat”. Ám ő nem akármilyen híreket közölt! Már előzőleg is, de később is, amikor betegsége miatt ágyba kényszerült, reggeltől estig végigkövetette a vallási rádió- és tévéadásokat. Kiváltképpen az evangélikus műsorokat! Nyomban riasztotta is ismerőseit és barátait, hogy gyorsan kapcsolják be a tévét vagy a rádiót, mert éppen valami

Oltárlányok – Márikántye a lelkész mellett jobbra látható

nagytarcsai vonatkozású vagy általa nagyon fontosnak ítélt evangélikus műsor megy. Az *Evangelikus Élet* magazint, amint megkapta, az első betűtől az utolsóig kiolvasta. Minden ismerősének a figyelmét felhívta, mit olvasson el feltétlenül. Hentente csörgetett engem is, és megtartotta félórás sajtótájékoztatóját, amelyben elmondta, mit és hol olvasott, hallott, látott. Sok mindennek örült, és lelkesen

számolt be róla, de kritikai véleményét sem hallgatta el.

A minapában búcsúztunk el tőle.

Ki fog eztán felhívni, megkérdezni, mivel mi történt a családomban? Ki fog eztán tájékoztatni úgy, mint ő, hogy mi van a nagyvilágban, az evangélikus egyházban és a falunkban? Ki fog eztán számonkérni, kritizálni, lelkesíteni? Ki fog?

■ GYÖRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

Bibliaóras gyerekek 1958-ban – Márikántye a középső sor jobb szélén

Féléves negyvenes

Egy hitre térő története

Fehér Mariann, a Sláger FM rádió szerkesztő-műsorvezetője a negyvenes éveiben jár. A családi háttere félig ateista volt, bár Mariann anyai nagymamája időnként beszélgetett erről a már nyolcévesen az élet nagy kérdései iránt érdeklődő kislánnyal. De Istenre találásáig még sok évnek el kellett telnie, fájdalmas mélységekbe kellett lejutnia, ahová a megtartó isteni kéz utánanyúlt, és felemelte. Csillogó szemmel meséli: idén húsvétkor megkeresztelkedett, mire lapunk megjelenik, már „féléves lesz”. Mariann története biztatás lehet minden kereső léleknek. A józsefvárosi templomban érkezik bibliáórára egy kedd estén. Előtte ülünk le beszélgetni.

A történet kezdetéig próbálunk visszamenni. Mariann felidézi: kisgyerekként a természetben játszik, és megérzi, hogy „valami van”. S attól fogva az egész életét végigkísérte a gondolat. Az igazi megtérés, a Krisztus-követés melletti döntés azonban felnőttként érkezett el, egy fájdalmas esemény sor nyomán. 2015 októberében hosszú, súlyos betegség után meghalt szeretett édesapja. A frissen megkeresztelt Mariann érett hitre valló megfogalmazást választ, amikor azt mondja: ez a nehéz időszak – amelynek végére az édesapa már nem tudott kommunikálni a családjával – komoly kegyelmi állapotokat hordozott. Olyan együttlétekre adott kettejüknek lehetőséget, amelyekre másképp nem lett volna mód. Akkor nem, de ma már vigasztal tud ezekre tekinteni. Egy út volt, amely megmutatta számára, hogy mi a fontos, és mi az örökség. Mariann meggyőződése, hogy édesapja „látens keresztény” volt, hiszen egész életében – noha katonai felső vezetőként hatalom volt a kezében – a szeretet törvényei szerint élt, a jószágot, az irgalmat, az alázatot gyakorolta, és feltétel nélkül szerette a családját. Emberi oldalról Mariann elsőként neki köszöni megtérését.

Az első állomás. Persze nem ilyen „egyszerű” a történet. A temetés után jött a neheze. Mariann teljesen összeomlott, rettenetesen lefogyott, bezárkózott. Hadd üzent Istennek: „Te tényleg ezt tetted?” Minden, ami biztos volt, kicsúszott a kezéből. Emberi kapcsolatok, korábbi kapaszkodók – sehol senki és semmi. Másfél évig tartott ez a vergődés. És akkor – perben és haragban a világgal, magával, a Teremtővel – mégis Istenhez

kiáltott: „Legalább egy ösvényt mutass nekem!” Hívó ismerőseinek korábbi valóságai idéződtek az emlékezetébe, de még mindig nem állt készen, hogy ki mondja az igent a jézusi hívásra.

Ismét vissza kell ugranunk az időben. Mariann évekkal ezelőtt egy evangélikus lelkész üzletembert hívott meg a rádiós portréműsorába: Lénárt Viktort. A találkozás jól sikerült, sőt az akkor édesapját gyászoló lelkész arról is mesélt, hogy miként kapaszkodik össze a fájdalomban Istennel. Mariann – akkor még egészséges szülőkkel maga mellett, sikeres pályát befutva – még nem sejtette, hogy ez volt az első állomás. De nem felejtette el a hitet, amelyet Viktor tekintetében látott, és arra gondolt: „Ezt a hitet szeretném én is magamnak.”

2015-ben, édesapja haldoklásának heiteiben jött el az idő, hogy felhívja Lénárt Viktort. A száma azonban nem volt meg. Kinyomozta, majd – nem hívta fel! Még egy év nyomorúságos szenvedés várt rá. Futott fűhöz-fához, meséli, átértékelődött minden és mindenki az életében, és már a halál gondolata is megfordult a fejében. Végül vette a telefont, és lelkigondozást kért a lelkésztől. Elindult hát valami. Isten azonban még mindig tartogatott meglepetést Mariann-nak. Egy álom hatására felhívta sok éve nem látott egyetemi barátnőjét, aki örömmel újságolta neki: jól van, fordulat történt az életében, megtért. „De jó neked!” – szakadt ki a válasz Mariannból.

A barátnő ajánlott neki olvasnivalót, s ezek mind megfogantak a gondolataiban. Aztán hamarosan elhívta Mariannt egy keresztény közösségbe, ahol ő először élte át, hogy idegenek imádkoznak érte. A negyvenöt kilóra fogyott fiatal nő

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

hosszú idő után először tudott aznap este gyomorgörcs nélkül enni. Másnap pedig mintha egy picit erőre kapott volna. „Nem tudtam, hogy mi ez az erő, csak azt, hogy soha többé nem akarom elengedni!” – emlékezik vissza.

Akár meg is keresztelkedhetek? Innentől felgyorsultak az események: a barátnőjével többször elmentek együtt katolikus templomba, imádkoztak, Bibliát olvastak, beszélgettek. Mariann „próbára is tette” Istent: a magában feltett kérdéseire várta a választ az igehirdetésekből vagy a fellapozott Szentírásból. És nem csalódott, mert azt érezte, őt újra és újra megszólítja az Isten.

A hitre találás útja racionálisan megteendő lépéseket is tartogatott. Mariann rászánta az időt, hogy közelebből is megismerjen több felekezetet, tudatosan kereste a fiatal igehirdetőket, figyelt, informálódott. Tudta, jó úton jár, már van, aki fogja a kezét, és botladozó lépteit bátran teheti, van, aki felsegítse: az őt oly régóta kereső, szerető mennyi Atya. Végül a kör

bezárult: visszaérkezett az első jelentős állomáshoz, és a Lénárt Viktor vezette közösségbe kapcsolódott be. Viktor mellett Joób Máté, Bolba Márta lelkészeket, valamint Rihay Szabolcs és Benkő Vilmos prédikátorokat említ mint akikhez kötődik, és már több új barátság is kialakult a közösség által.

Február-március táján tette fel a kérdést Viktornak Mariann: „Akár meg is keresztelezhetek?” „Természetesen” – mosolygott a lelkész. Onnantól kezdve tudatosan kezdtek el készülni a húsvéti ünnepre.

A belső út bejárása mellett földrajzi értelemben vett utazások is fontosá váltak Mariann megtérésében. Mint például a tavalyi indonéziai útja, amikor, mint mondja, „megtanultam hagyatkozni Istenre”. Átélt ott földrengést, viharokat, és úgy jött haza, hogy tud bízni a Teremtőben. Azt a harmóniát, békességet, amelyet ott kapott, olyan kincsként őrzi, hogy ha kell, bármit, bárkit képes ezért kiiktatni az életéből, bármiről képes lemondani – legyen az munka, kapcsolat,

anyagi forrás. A lényeg, a legnagyobbat kapta meg akkor, amikor a legmélyebben vergődött a fájdalmak poklában.

Luther nagyon menő. A kérdésre, hogy az édesapja a haldoklás három hónapja alatt, amikor már beszélni sem tudott a szeretteivel, vajon közel került-e Istenhez, Mariann így válaszol: „Sokszor találtam őt összekulcsolt kézzel.” Azóta is, ha segítségre van szüksége, Mariann az imáiban megemlíti édesapját, végtelen hálával telve iránta: „Még a halálával is adott nekem valamit, ami örök.”

Vajon hogyan látja egy nem „beleszületett” az evangélikus egyházunkat, a tanításainkat? Mariann elmondja, hogy tanulmányai alatt Luther Márton személye és a reformáció mindig is nagyon vonzó volt számára, pedig akkor még nem sejtette, hogy egyszer ebben az egyházban találja meg lelki otthonát. „Luthert nagyon menőnek tartottam, és a gyülekezetet, az egyházat is. Itt az lehetsz, aki vagy. Ez egy út, megismerni az egyházat, maga Jézus egy út, folyamatos tanulásnak élem meg

az egészet, amiben benne vagyok. Most épp a Szentföldre készülök.”

Mariann nem siet sehova, nem kapkod. Meg akarja élni a vele történt csoda minden egyes pillanatát. „Egyelőre azt sem tudom egészen pontosan, mi a konfirmáció. Van idő. A lényeg, a megtérés, megtörtént.” Telefonján applikáció nyújtja a napi igét. Reggeleit jézusi üzeneteket tartalmazó könyvecské olvasásával kezdi. Érdekes – vagy inkább természetes? –, hogy a kapott igék mindig reagálnak a napjára. És az is érdekes – és bizonyára nem véletlen –, hogy az újságíróként hozzá érkező hívó riportalanyok mindig adnak neki vagy egy imádságot, vagy egy igét, valami olvasnivalót, amelyet lelki ajándékként őrizget. Minden mozaikdarabka összeáll egy egészé. Ezek a találkozások, élmények, benyomások erősítik, formálják a hitét. Mariann pedig ennek termékeny befogadója lett, és tanítványként „dolgozik” is vele, örömetelve az új, ajándék életben. „Olyan jó kimondani, hogy evangélikus vagyok! – mondja lelkesen, büszkén. – Szerettem ezt a szót: evangélikus. Ez egy jó hír!”

A középpont Jézus Krisztus. A nyakában függő finom kis aranyláncról is beszélgetünk. Az ékszer gondosan megmunkált darab, a precízen véssett rovátkák mind a szimbólum közepébe futnak bele. „Ezt a keresztet én terveztem. Azt szerettem volna, hogy legyen egy középpont, ahol összeérnek a választások. Mert a középpont: Jézus Krisztus. Tudom, hogy nagyon szabad lehetek Istenben. Ő a lényeg.” Ha a keresztre reagálva megkérdezik, miért viseli, kész a válasszal: „Szívesen, ujjongással mesélek a velem történekről.” Olyan biznyságtévője akar lenni az Úristennek, aki nem tartja, nem tarthatja meg magának a hírt. A rádióban is gyakran szóba hozza, s hálás érte, hogy már sok pozitív visszajelzés érkezett. A kapott lehetőséget eszköznek tekint, hátha lesz, aki éppen az ő szavainak hatására jut hitre.

A provokatív kérdésre, nem tart-e attól, hogy alábbhagy a kezdeti lelkesedése, nem rózsaszín-e a szemüveg, amelyen keresztül látja a világot, Mariann határozottan állítja: „Ahonnan én jövök, annál számomra nincs nehezebb történet. Felöltöztetett kereszteleztem meg, és jól átgondoltam életem legfelelősségteljesebb döntését. Naponta növesztetem magamban az Isten-kapcsolatomat. Semmi sem ingathat meg a hitemben.”

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Jó-e, ha az állam teologizál, az egyház vállalkozik?

Kerekasztal az egyház-finanszírozásról

Mennyi külső anyagi támogatás járjon az egyházaknak? Szolgáltatniuk vagy szolgáltatniuk kellene? Elvárható-e, hogy csak a hívek tartsák el közösségeiket, és milyen feltételek mellett fogadható el az állami támogatás? Vajon összeegyeztethető-e a keresztény teológiával az egyházi iskolák térnyerésével egyre növekvő szegregáció? E kérdések és hasonlóak hangzottak el az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem Egyesület, a Magyar Pax Romana és az Egyház és Társadalom online folyóirat Lehet-e? című fórumsorozatának legutóbbi alkalmán. Az egyház-finanszírozást a középpontba állító eszmecserének szeptember 17-én a budapesti Deák téri evangélikus gyülekezet adott helyet.

A kerekasztal-beszélgetésben evangélikus részről Zsugyel János közgazdász, egyházunk országos számvetőszekének elnöke, református részről Topolánszky Ákos szociológus, lelkész, katolikus oldalról pedig Kiss Ulrich jezsuita szerzetes, közgazdász, egykori marketingvezető vett részt. A beszélgetést Kamarás István OJD író, szociológus, az Akadémia doktora vezette.

A résztvevők kevés dologban értettek annyira egyet, mint abban, hogy saját magukon és a véleményükön kívül nem képviselnek mást, tehát nem az egyházuk hivatalos álláspontját osztják meg egymással és a hallgatósággal. Talán még abban, hogy az utóbbi években a törvényileg elismert egyházakba állami és európai uniós támogatás formájában „mennyei manna” ömlő források óriási kísértést jelentenek, valamint hogy a források hasznosulása is kérdéses, tekintettel a megvalósuló fejlesztéseket használó, számszerűen egyre kevesebb hívőre.

Mit finanszírozunk?

Kiss Ulrich hangsúlyozta, hogy fontos meghatározni, miről beszélünk: az egyházak, a keresztények és a pénz viszonyáról vagy az intézményrendszer finanszírozásáról, ugyanis a két dolog mást jelent. Elmondta: ahogyan az őskeresztény egyház idején gyakorlatilag megvalósult a bizalmon alapuló teljes vagyonszövetség, amelynek ma a család a megfelelője, a valódi közösségnek el kell tudnia tartania ma-

Kiss Ulrich

gát. Viszont a mai társadalmakban, amelyekben az egyházak felelősséget viselnek, és szolgáltatásokat nyújtanak az emberek számára, egyre nagyobb a bizalmatlanság, nőnek az aránytalanságok, szükség van az egyházak külső finanszírozására. Azzal együtt, hogy szükséges az egyház és az állam szigorú szervezeti elválasztása is.

Előbbi állítását alátámasztandó többször elismételte: „Ha valamire Isten akarja, akkor arra meglesz a pénz.” Az égető társadalmi problémák megoldása kapcsán pedig azt hangsúlyozta, hogy nem a rend-

szerszintű megoldások keresésével kell foglalkozni, hanem mindenkinek a saját életében, a saját közösségében érdemes dolgoznia a változásért. Példaként említette az általa tantárgyként is oktatott, itthon még gyerekcipőben járó *fundraisinget* (a szó az anyagi és tárgyi erőforrásoknak, jogoknak és információknak, munkaerőnek és szolgáltatásoknak a privát – vagyis nem állami – forrásokból való beszerzését jelenti; leggyakrabban előforduló formái a vállalati szponzoráció, a magántámogatások, illetve a támogató jellegű adományok).

Egy vallási közösségnek fenn kell tartania önmagát, a közösség tagjainak tudniuk kell, hogy ez kötelességük, hiszen egy közösségen belül felelősek vagyunk egymásért. Az egyház támogatásában azonban a pénz csak szimbolikus eszköz – hangsúlyozta Kiss. A szerzetes kifejtette, hogy közösségi összefogásra van szükség, nem a magasabb szinteken való megoldásokra, és csak olyasmint kellene megoldani egyházon, közösségen belül is, amire van erő. Nem létező közösségeknek templomot, iskolát építeni nem megoldás.

Teologizáló állam, vállalkozó egyház?

Topolánszky Ákos a beszélgetés idejére – kísérletként – felvette a „legkisebbségi teológia” álláspontját, végig ebből a képzeletbeli helyzetből kiindulva beszélt, érvelt és válaszolt. E szerint a keresztényeknek azt kell szem előtt tartaniuk, hogy a legkisebbségnek (vagyis a legszegényebbeknek, legelnyomottabbaknak) legyen jó, mert akkor biztosak lehetünk benne, hogy a többieknek is jó.

Ebből a szempontból nézve érdemes vizsgálni azt a tényt, hogy a kis, nem bevett egyházak nem kaphatnak állami támogatást, és a személyi jövedelemadóból felajánlható „egyházi” egy százalékokat sem kaphatják meg. Ugyanis ezek az egyházak (amelyek most többnyire egyesü-

Topolánszky Ákos

letként vagy alapítványként működnek) gyakran a legnagyobb nyomorban élők számára üzemeltetnek iskolákat, menhelyeket, szociális intézményeket. Tehát közfeladatot látnak el – az egyházi intézményeknél sokkal kevesebb állami forrásból.

A református lelkész felvetette: vajon összeegyeztethető-e a keresztény teológiával az egyházi iskolák térnyerésével egyre növekvő szegregáció, illetve az, hogy bár egyre több egyházi iskola lesz elitiskola, a többletfinanszírozás ellenére a tömegoktatás minősége egyáltalán nem nő? Topolánszky Ákos hangsúlyozta, hogy nem helyes az elitista oktatás, ehelyett hozzáférhető minőségi oktatás kellene mindenhol. Ugyanakkor érdekes, hogy az állam a társadalmi elit képzését várja az egyházaktól.

Problemátikus szerinte az is, hogy „az állam teologizál, az egyház vállalkozik”. Véleménye szerint nem egyértelmű, hogy az egyház szolgál vagy szolgáltat. „Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme” – idézte a lelkész Pál apostol *Timóteushoz írt első leveléből* (1Tim 6,10), majd hozzátette: „Szolgálat akkor kezdődik, ha van tétje annak, amit teszünk, amikor megpróbáltunk.” Szerinte jelenleg a református egyháznak kevésbé sikerül a helyes egyensúly megtalálása.

Zsugyel János szerint lehet amellett érvelni, hogy a hívek tartsák el az egyházakat, de mivel azok közjót közvetítenek, szerinte legalább annyira megérdemlik az állami támogatást, mint a politikai pártok. A közgazdász, számvetőszéki elnök megemlítette az európai országokban működő

eltérő egyház-finanszírozási rendszereket: a brit és a görög államegyházat, a francia szekularizmust és a német, teljesen az állami intézményrendszeren keresztül működő egyházi adózást. Utóbbinak részben az lett következménye, hogy tömegesen „iratkoztak” ki a hívek a német egyházakból, mert nem akarták a nyolcszázalékos egyházadót megfizetni.

Zsugyel úgy vélte, hogy a mostani magyarországi forrásbőség az egyházak számára egyfajta kompenzációként is felfogható a korábbi idők diszkriminációja miatt. Sajnálatosnak tartja azonban, hogy a kisebb felekezetek nem részesülhetnek az állami támogatásokból. Az egyház-finanszírozást tekintve sok egyháztagot, sok kis adományt lenne jó bevonni, nem elfelejtve Jézus szavait az özvegyasszony két fillérjéről.

Zsugyel János felhívta a figyelmet a barcelonai Sagrada Família vagy a drezdai Frauenkirche épületére is. Az előbbi adományokból épül több mint száz éve, a másikat is kizárólag civil adakozók pénzéből építették újra a háború után, így aki adományoz, máris magáénak érezheti a templomot. Ehhez kapcsolódva jegyezte meg Kiss Ulrich: mindig fontos, hogy az igényhez gyűjtsünk adományt egy közösségben, és ne fordítva, mert a meglevő támogatási készség elsatnyul, ha azt érzik, hogy jöhet egy hatalmas állami támogatás, amely pilanatok alatt megold mindent. A szerze-

Zsugyel János

tes azt mondta, előfordult már olyan, hogy megvolt az adott célra szánt támogatás, mégis csináltak adománygyűjtést, mert fontos, hogy kialakuljon a hívek kötődése az adott ügryhöz.

Szegények és gazdagok

Nemrég kerültek nyilvánosságra a legfrissebb adatok a személyi jövedelemadónak az egyházak számára felajánlható egy százalékról. Az adatok mögött meghúzóó okokat firtató újságírói kérdésre több érdekes felvetés hangzott el. Topolánszky Ákos szerint megint csak felvetéseket, hogy a református egyház számára a felajánlók csökkenő száma ellenére tíz százalékkal

Egy vallási közösségnek fenn kell tartania önmagát, a közösség tagjainak tudniuk kell, hogy ez kötelességük, hiszen egy közösségen belül felelősek vagyunk egymásért.

nagyobb összeg érkezett. Hozzátette, hogy a statisztikai adatokból is láthatóan egy magasabb társadalmi státuszú csoportról beszélünk, amelynek az utóbbi évben tehát jelentősen nőtt a jövedelme. „Van egy igazán jól működő vállalkozás az egyházban: ez a kegyelem” – emlékeztetett.

Egy hozzászóló szerint az evangélikus egyház számára egy százalékos felajánlók száma azért nöhetett (egyedül a három történelmi keresztény egyház közül), „mert a menekültválság kapcsán bizonyos személyei elkövezték azt a „szabálytalanságot”, hogy nem úgy viselkedtek, ahogy azt a kormány elvárta”, és ez szimpatikus lehetett sok egyházon kívüli értelmiséginek, akik ezt az adófelajánlással jutalmazták.

Egy másik jelenlévő azt kifogásolta, hogy az egész százalékos téma rossz irányba viszi a dolgokat. Ha azt hangsúlyozzuk, hogy a hívek tartsák el az egyházakat, az tovább erősíti azt az érzetet, hogy a történelmi egyházakban már nincs helyük a szegényeknek, kinézik őket, mert nem tudnak lépést tartani a közösségek módosabb, magasabb igényű tagjaival.

■ CSABA RÉKA – KÉZDI BEÁTA

Evangelikus történeti orgonák

Reprezentatív kiadvánnyal gazdagodott egyházunk kulturális élete. Bár a tervezettnél később, de megjelent az Evangelikus történeti orgonák című, három CD-ből álló válogatás, amely nyolc hangszert mutat be historikus orgonáink közül.

A hangszerek. A Magyarországi Evangelikus Egyház háromszázötvennél több orgonájának mintegy harmada történeti értékű műemlék hangszer. Egyházunk vezetősége a rendszerváltást követően és a 2003–2005-ben végzett országos felmérés adatainak birtokában felismerte orgonáink leromlott állapotát, és támogatva értékes hangszereink felújítását.

A felvételre kiválasztott nyolc hangszer közül három pozitív (pedál nélküli kisorgona): Nagyvázsony, Nemesleányfalu és Torvaj. Domony és Hegyeshalom hangszere egymanuális és pedálos, Kismányoké kétmanuális, függesztett pedállal. Mezőberényben kétmanuális, Szarvason hárommanuális nagyorgona található.

Mivel minden orgonának egyedi a sorsa, lássuk most a hangszerek rövid történetét.

Nagyvázsony: Sachs János komáromi orgonaépítő 1833-ban – egy korábbi barokk pozitív felújításával – készült hangszert 2015-ben rekonstruálták és restaurálták.

Nemesleányfalu: A gyülekezet 1860-ban használt orgonát vásárolt, amely eredetileg az 1700-as évek első feléből származik, készítője ismeretlen. A romos hangszert 2012-ben állították helyre.

Torvaj: A gyülekezet 1860 körül vásárolta orgonáját. Stílusjegyek alapján e kis pozitív a 18. század közepén készülhetett, építője ismeretlen. A barokk hangszer különleges értéke, hogy Magyarország egyetlen szószékorgonája; restaurálására 2013-ban került sor.

Domony: 1890-ben, ifj. Bakos Károly ceglédi mester munkájaként készült el a gyülekezet ma is használt orgonája. Többszöri javítás és kisebb átalakítások után 2013–2014-ben restaurálták.

Hegyeshalom: Az orgonát 1852-ben avatták fel, de élete viszontagságosan indult, mert az építésével megbízott Klöchner Károly pozsonyi mester nem megfelelően végezte el a munkát. A 2012-es restaurálása során az átadáskor szakértőnek felkért bécsi szakember, Fritz Ullmann által megállapított diszpozíciót állították helyre.

Kismányok: Az orgona építését Joseph Roth bonyhádi mester halála után Joseph Marschall fejezte be 1808-ban. Javítások és rekvirálások után 2001–2002-ben restaurálták.

Mezőberény, szlovák templom: Az orgona 1862-re készült el Kutzky Mihály csabai orgonista tervei alapján, Saskó Márton brezovai mester műhelyében. Majdnem eredeti állapotában ma is kiválóan működik.

Szarvas-Ótemplom: Joseph Heroteck pesti orgonaépítő 1805-ben készítette a hangszert, amely harminc regiszterével

A nagyvázsonyi orgona

saját korának egyik legnagyobb evangelikus templomi orgonája volt. Az 1930-as években Borgulya Endre tervei alapján hárommanuálisra és harminchat regiszteresre bővítették, majd 2013-ban restaurálták a hangszert.

Az album kísérfüzete tartalmazza az orgonák diszpozícióját (regisztereit) is.

Az előadók. Az orgonák bemutatásának igen érdekes feladatára három kiváló muzsikust sikerült megnyerni. Pétery Dóra nemcsak orgonán, hanem klavikordon és csembalón is koncertezik szólístaként és kamarazenészként egyaránt. Repertoárja a kora reneszánsztól napjaink zenéjéig terjed; számos ősbemutató is fűződik nevéhez. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzene Tanszékének tanára, a csillaghegyi evangelikus templom orgonistája.

Szilágyi Gyula hollandiai tanulmányok után Spanyolországban élt, tanított és hangversenyezett, valamint orgonarestaurálásokban is részt vett. 2015-ben a budapest-gazdagréti Szent Angyalok-plébániatemplomban épült 18. századi kasztíliai orgonakópia elkészítésében kamatoztatta tapasztalatait. A Nyír-

egyházi Egyetem Zenei Intézetének adjunktusa, a Debreceni Egyetem Zeneművészeti Karának orgonatanára.

Fassang László generációjának egyik legsokoldalúbb orgonaművésze. Improvizátorként és billentyűs játékosként érdeklődése a csembalótól a fortepianón és a zongorán keresztül egészen a Hammond-orgonáig terjed. A Műpa orgonakonzertjeinek művészeti vezetője; a Zeneakadémia és a párizsi Conservatoire tanára; Liszt-díjas érdemes művész.

Aművek. A hangszerek jellege meghatározza, hogy milyen művet lehet rajtuk hitelesen eljátszani. Így a három kisorgona leginkább a reneszánsz és a barokk repertoár előadását inspirálta. Az ismertebb komponisták – W. Byrd, J. J. Froberger, J. P. Sweelinck, G. Böhm, J. S. Bach – mellett olyan szerzők is szerepelnek a nagyvázsonyi és nemesleányfalui felvételeken, akiknek a nevét a szakma is kevésbé ismeri: az ibériai F. Correa de Arauxo, a francia E. Du Caurroy, a német J. U. Steigleder és a lengyel J. Lublin. A torvaji orgonán összetalálkozik a régi és az új: egy középkori kódex két tétele és most született improvizációk.

A nagyobb orgonákon leleményes válogatásban hangzik fel a 17–19. század irodalma. Apa és fia: J. S. Bach és C. Ph. E. Bach; a két nagy barokk kortárs: D. Scarlatti és G. F. Händel. G. Frescobaldi és B. Galuppi Itália, J. Stanley Anglia, S. de Lange sr. Hollandia képviselőjében. A néhány évig Győrben is tevékenykedő J. G. Albrechtsberger, a híres bécsi zongoraiskola-alapító C. Czerny (akinek többnyire csak az etűdjeit ismerjük) és a Bachot újra felfedező F. Mendelssohn Bartholdy. E műcsoportot Göncz Zoltán barokkot idéző kompozíciói egészítik ki.

A repertoár híven tükrözi, milyen megtermékenyítő módon hatott az orgonára írt műfajokra a korál. A barokk korálfughekká, orgonakorálok, fantáziák és többtétéles korálvariációk mellett

FOTÓK KORMOS GYULA ARCHÍVUMÁBÓL

A harkai orgona

azt is megtapasztalhatjuk, hogyan vált egy-egy gyülekezeti ének nagyszabású romantikus szonáták témájává.

Korunk hangja Fassang László sokféle karaktert és zsánert megelevenítő improvizációiban szólal meg. Hallhatunk ezek között klasszikus formákat (prelúdium, toccata, partita), de természet ihlette muzsikákat (*Afrika hangjai*, *Napkeletről*, *Hajnaltól délig* – ez utóbbi Debussyre reflektál) és hangszínjátékot is (*Mixtúra-tánc*). Az *Ébred a hajnal* korárelőjáték személyes tisztelgés a nagyapa, Fasang Árpád emléke előtt (aki az ének dallamát írta).

Az *Evangélikus történeti orgonák* című válogatás sokrétű élményt ígér: az egyháztörténet, az orgonaépítészet, a zenetörténet és az előadó-művészet irányából is megközelíthető. Ajánljuk ezért minden érdeklődő embertársunknak!

Az album bemutatójára október 14-én, vasárnap 18 órakor kerül sor a Deák téri evangélikus templomban, orgonazenés áhítat keretében.

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

A szarvas-ótemplomi orgona

Evangélikus történeti orgonák – három CD. Fassang László, Pétery Dóra, Szilágyi Gyula – orgona. Hangfelvétel: Haga Kálmán, Kádár Mihály (Soundwork.hu). A felvételre az AerisOrgona Kft., a Soproni Orgonaépítő Kkt. és a Varga Orgonaépítő Kft. hangolta és készítette fel a hangszereket. Szerkesztési munkák és ajánlás: Finta Gergely. Kísérőszöveg és fényképek: Kormos Gyula. Német fordítás: Szűcs Petra. Angol fordítás: Finta-Sólyom Gyöngyvér. Sokszorosítás: Tradegap Kft. (Lemeznyomda.hu). Kiadja a Magyarországi Evangélikus Egyház Luther Kiadója. Kapható az Üllői úti evangélikus könyvesboltban.

Az elhívás útjai sokfélék

Beszélgetés hittudományi egyetemünk új másoddiplomás lelkészképzéséről

„Aki érzi, hogy elhívást kapott az evangélium hirdetésére, bátran vállalja fel így ezt a küldetést!” – mondja Pángyánszky Ágnes. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Gyakorlati Intézetének vezetőjét, a teológus mesterszak specializáció felelősét a jövő év februárjától induló esti tagozatos lelkészképzésről kérdeztük.

– Az Evangélikus Hittudományi Egyetem szenátusa a szeptember 3-i ülésén fogadta el az esti tagozatos lelkészképzés indításáról szóló javaslatot. Mióta van tervben a másoddiplomás képzés megindítása?

– A képzés ötlete már régóta szerepel az egyetem fejlesztési tervei között. Képzésrendszerünkben olyan rugalmas struktúrát kellett kialakítani hozzá, amely megoldást tud adni az elhívás sokféle megvalósulására és a lelkészi szolgálat szintén sokféle szükséghelyzetére. Nem feltétlenül lelkészhiány pótlására indul a képzés, de reméljük, megoldást tud nyújtani erre az időnként tapasztalható problémára is.

– Miért tartották fontosnak, hogy a lelkészképzésen belül egy újfajta, főleg felnőtteknek, akár idősebbeknek is szóló lehetőséget kínáljanak?

– A másoddiplomás lelkészképzés fő háttere annak a felismerése, hogy a mai emberek életpályája adaptív életút. Sokkal több változás van az életünkben, mint korábban, és ma már szinte általános a hivatásbéli és munkahelyi mobilitás. Ezt erősíti az élethosszig tartó tanulás lehetősége. Ehhez alkalmazkodott a felsőoktatás is, amely mára jóval nagyobb képzéskínálatot ajánl, és megpróbál választ adni az újfajta életutakra. Ma már nem feltétlenül dől el végérvényesen tizen-nyolc és huszonhárom éves kor között, hogy ki mivel fog foglalkozni, hanem ez egy életen át tartó folyamattá változott. Teológiai szempontból is fontos perspektívabővülés az, ahogyan egyházunkban az

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

elmúlt években megerősödött a lelkészi hivatásról és az egyházi szolgálatról való gondolkodás. Ahogyan Csepregi Zoltán is fogalmazott rektori beszédében – „asztalhoz telepedhetnek a Szentírás mellett, az Isten országában” –, hasonlóképpen mondhatnánk azt is, hogy az eddig is szélesre nyitott ajtót most még szélesebbre tárjuk. Gyülekezeteinkben akár a már most sok területen szolgálatot teljesítő presbiterek és gyülekezeti tagok is kaphatnak elhívást arra, hogy lelkészi szolgálatot is végezzenek. Szeretnénk ezért lehetőséget teremteni arra, hogy akik felnőtt-élettapasztalattal szolgálnak – nagy

gyülekezetben vagy szórványhelyzetben –, és így, életük egy későbbi szakaszában kapnak elhívást, azok számára is elérhető legyen a lelkészképzés és a lelkészi hivatás, az emberi életút bármely pontján.

– Kik jelentkezhetnek erre a szakra?

– Bármilyen főiskolai vagy egyetemi diplomával lehet erre a képzésünkre jelentkezni. A másoddiplomás képzés lehetőségének a lényege, hogy bármilyen elsőfokú végzettség után elindulhat az ember a lelkészi hivatás felé vezető úton is.

– A másodhivatású lelkészképzés esti tagozatos képzést jelent. Hogyan épül majd fel a hét félév?

– Az első félév a héber és a görög nyelv tanulását jelenti majd. Ezt két fél-éves részismereti oktatás követi. Itt biblikus és teológiai alapismereteket kell elsajátítani. Ez a két félév a képzésben nagyon rugalmas időszak, és sokban függ az előzetesen megszerzett képzettségtől. Akiknek például már van katekéta-lelképásztori munkatársi végzettségük, azok számára a

– **Mi a fő különbség a nappali tagozatos és az esti tagozatos képzés menetében?**

– A cél eléréséhez, azaz a diploma megszerzéséhez és az ordinációhoz két út vezet. A nappali képzés során az ismeretek elsajátítása mellett a tapasztalatok és a gyakorlatok megszerzése is cél. Az esti képzésben a fő feladat az, hogy az eddigi élettapasztalatok mellé odakerülhessenek a szolgálatra való készség reflektív kérdései és a szükséges ismeretek. A jelentkezők számára szép és komoly feladat lesz, hogy amit eddig megtapasztaltak az életben, az milyen folytatást kap majd a lelkesi hivatásban. Az esti képzésre jelentkezők közül sokan valószínűleg már saját családi hátterük, munkahelyük van, tehát egy nagyon komoly döntést kell meghozniuk. Ezekre a felnőttkori döntésekre a Bibliában is számos példa található: a Szentírásból igazán komoly változást megélt felnőtt

ségünk van Krisztus követésében és az evangélium hirdetésének a szolgálatában.

– **A másoddiplomás lelkeszképzést több országban már bevezették. Itt, az egyetemen milyen modellt vettek figyelembe?**

– Egyik legközvetlenebb partnerintézményünk a németországi neuendettelsau teológiai főiskola. Ott már évek óta zajlik ez a képzés. Az ottani kollégáktól sok segítséget és pozitív visszajelzéseket kaptunk. Az észak-amerikai egyházakban és Kanadában is az az általános, hogy egy másfajta alapképzést követően lehet a teológiai mesterképzést elkezdni.

– **Mikortól lehet a képzésre jelentkezni?**

– Az első évfolyam 2019 februárjában, azaz az idei tanév keresztfélévében kezd meg a tanulmányait. A képzést október folyamán fogjuk meghirdetni, és decemberig lehet majd jelentkezni. Szeretnénk, ha lelkeszeink is hirdetnék ezt a lehetőséget, és

A másoddiplomás képzés lehetőségének a lényege, hogy bármilyen felsőfokú végzettség után elindulhat az ember a lelkesi hivatás felé vezető úton is.

emberek életútját is megismerhetjük. Ehhez hasonlóan izgalmas elhatározás az, amikor valaki fiatalkorában hallja meg a hívást, és teszi fel életét az Isten követésére és az egyházi szolgálatra. Az elhívás útjai igen sokfélék, és különféle élethelyzetekről tanúskodnak.

– **Mit jelenthet ez egyházunknak?**

– Mindezek erősíthetik egyházunkat. Amikor fogyó gyülekezetekről, elerőtlenedő közösségekről, a szolgálattevők hiányáról beszélünk, akkor – azt gondolom – ezekre a tipródásainkra így is választ ad az emberi életutak felett is mindenható Isten. Ő maga hív meg bennünket asztalához, kitar előttünk ajtókat, és megnyit utakat, hogy el ne veszítsük a reménységünket. Az elhívásnak is ő a gazdája. Amikor bővülő teológiai képzés kínálatról adunk hírt egyházunkban, akkor ezzel arról is bizonyosságot teszünk, hogy életünk és remény-

bátorítanak azokat a híveket, akik elhívást éreznek magukban a lelkesi szolgálatra. Ezenkívül biztatjuk egyházunk tagjait, hogy éljenek ezzel a lehetőséggel.

– **Többen lehetnek, akik érzik az elhívást magukban, ugyanakkor élethelyzetük, egzisztenciájuk vagy más tényezők miatt bizonytalanok. Mit tanácsolna nekik a döntéshez?**

– Mindenkinek nagy bátorságra lesz szüksége ahhoz, hogy el merjen indulni ezen az úton, és erre az elhívásra úgy tudjon gondolni, mint amelyet Isten készített elő számára. A teológus mesterszak lelkes specializációján folytatott tanulás ezért egy olyan képzési forma, amely mellett a munkára és a családra is maradnia kell megfelelő időnek. Aki érzi, hogy elhívást kapott az evangélium hirdetésére, bátran vállalja fel így ezt a küldetést!

■ GALAMBOS ÁDÁM

nyelvi félév után a mesterképzés következik. A négy féléves mesterszakos képzés tananyaga lényegében megegyezik a nappali szakos hallgatók tananyagával. Az új képzés is azt a végzettséget adja, amelyet a nappali teológus-lelkész szakos képzés, és ezt követi az úgynevezett hatodéves gyakorlati képzés. Utóbbi megvalósulásának formáiról még zajlanak az egyeztetések, hiszen valószínűleg nagyobb gyülekezeti szolgálati tapasztalattal is jelentkezők majd többen erre a képzésre, olyanok, akiknek lehet, hogy a gyülekezeti és egyházi ismeretük is sokkal gazdagabb, így ezt is szeretnénk majd figyelembe venni.

A lelkész megy, Isten marad

Rusznák Dezsőt szinte mindenki ismeri. Felvidéki magyar evangélikusok kapcsán az ő neve, személye jut eszünkbe először. Nemcsak honi egyházunkban, hanem Erdélyben, Németországban, Svájcban, a Lutheránus Világszövetség irodáiban, mindenütt. Több évtized szolgálat és többévi készülődés után ment nyugdíjba. A gömöri régióban sok gyülekezetet pásztorolt. Gyenge hangszálai dacára vasárnaponként egész nap prédikált. Templomokat újított fel, kérte a segélyeket, támogatásokat. Küzdött azért, hogy legyen magyar nyelvű lelkési szolgálat akkor is, ha nyugdíjba vonul. Most ez megtörtént, és nincs magyarul beszélő utód. Szomszéd település szlovák lelkésze lett az adminisztrátor.

Ugyanakkor magyar szolgálat van, mert Isten a kövekből is támaszt fiaikat és leányokat. 1990-től rendszeresen mentem

Dezső hívására. Szerveztük a gyermek- és ifjúsági programokat, presbiterek képzését, missziós alkalmakat. Később bekapcsolódott a budaörsi gyülekezet dr. Garádi Péter felügyelő és Endreffy Géza lelkész vezetésével. Éveken át havonta jöttek, kétszáz kilométerről. Lóczy Tibor helyi vállalkozót – akinek súlyos balesete volt – a kórházban látogatta Rusznák Dezső. Így lett Tiborból először megtért ember, azután teológiát végzett munkatárs. Ferenczy Erzsébet és Bálintné Varsányi Vilma magyarországi lelkészek az elmúlt években hűségesen, kreatívan végzik a helyettesítő szolgálatot. Keresztelnek, konfirmálnak, temetnek, látogatnak, szerveznek, így megnőtt a hittanosok száma. Szólnak a harangok, a hangszerek. Számtalan ünnep, evangelizáció, missziós program, nyári tábor jött így létre.

Szeptember 15-én sokan jöttek el a sajjógömöri templomba, hogy hálát adja-

A SZERZŐ FELVÉTELE

nak mindezekért. Badin Ádám előadóművész Dezső kedves zsoltárát, a negyvenhatodikát olvasta fel. Miroslav Mato szlovák lelkész magyarul énekelt a *Miatyánkot* és olvasta a szeretethimnuszt a nyugdíjba vonuló lelkész kedvéért és persze Isten dicsőségére. E sorok írója ézsaiási ígék alapján hirdette az evangéliumot.

„Hallgassatok rám, ti szigetek, figyeljétek, távoli nemzetek! Már anyám méhében elhívott engem az Úr, születésemtől fogva emlékezetben tartja nevem. Éles karddát tettem számat, keze ügyében tartott engem. Hegyes nyíllá tette, tegzébe dugott engem. Ezt mondta nekem: Szolgám vagy, Izráel, rajtad mutatom meg dicsőségemet! Én azonban ezt mondtam: Hasztalan fáradoztam, semmiért, hiába pazaroltam erőmet. De az Úrnál van az én ügyem, és munkám jutalma Istenemnél. [...] Ezt mondta: Kevésnek tartom, hogy Jákób törzseinek helyreállításában és a megmentett Izráel visszatérítésében légy az én szolgám. A pogányok világosságává teszek, hogy eljusson szabadításom a föld határáig. [...] De Sion ezt mondta: Elhagyott engem az Úr, megfélekedeztem rólam az én Uram! Megfélemedezik-e csecsemőjéről az anya, nem könyörül-e méhe gyermekén? Ha mások megfélemedeznének is, én nem feledkezem meg rólad! Íme, tenyerembe vételek be, szüntelen előttem vannak falaid.” (Ézs 49)

A Magyarországi Evangélikus Egyház nevében dr. Fabiny Tamás elnök-püspök köszönte meg Rusznák Dezső szolgálatát, és felajánlotta a hazai egyház segítségét, hangsúlyozva, hogy a helyieken múlik a gyülekezetek jövője.

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

FOTÓ: KOCSIS ISTVÁN

EGY PAPNÉ TITKOS NAPLÓJÁBÓL

Ismerkedés

Amikor papné lettem, több száz kilométerre kerültem mindattól és mindazoktól, amit és akiket ismertem és szerettem. Az egy szem férjem volt az egyetlen, akit jól ismertem új lakóhelyemen, aki ugye, mint tudjuk, lelkész volt már akkor is. A lelkész hasonló a macskához: napközben jön-megy, a saját dolga után jár, aztán ha megéhezik, hazatalál. Így tehát gyűjteni kezdtem az új ismerősöket és barátokat, hogy berendezsem új életemet – szereplőkkel.

kétharmada Bözsike nénikből állt. A maradéknak mintegy fele férfi volt, és neveik a Józsi bácsi, Sanyi bácsi, István bácsi körben mozogtak. Nagyon hálás voltam azért a néhány emberért, akinek kevésbé szokványos nevet adtak a szülei. Az Artúrok, Gézák, Henrikek örökre belopták magukat a szívembe. Éppúgy, mint a nénik közül a Klotild, Berta, Apolka és Stefánia nevűek.

A többieket lassabban tudtam csak megszólítani. Általában megpróbálkoztam egy kissé elharapott végű köszönéssel.

Legkézenfekvőbb ismerőseim a gyülekezet tagjai voltak. Az egyetlen gondot az okozta, hogy míg ők egy új emberrel ismerkedtek meg, nekem úgy negyven új arcot kellett volna elsőre memorizálnom. Sőt ha mindazokat hozzáadom, akik nagyszabású és ökumenikus (lásd később: kórusok) esküvőnkön jelen voltak, akkor gyakorlatilag háromezer falusi intett felém mosolyogva, ahányszor csak kivettem a lábam az utcára.

Természetesen mindenki azt feltételezte, hogy ismerem. De nem ismertem őket! Nem tudtam, ki kórustag, ki a pék felesége, ki gyülekezeti tag. Persze vasárnap tudtam, hogy hopp, ezek az emberek a gyülekezet, de nagyon nehezen jegyeztem meg őket úgy, hogy kötni tudjak valamit egy-egy emberhez.

A dolgomat nem könnyítette meg az sem, hogy a gyülekezetnek nagyjából a

– Csókolom, Bözsike néni.

A Bözsikét halkán, elkenve mondtam direkt. Akár Margitnak, Évának, Máriának, Zsuzsának is hallhatták volna! De soha senkit nem sikerült ezzel átejetenem. Mindenki vállon veregetett, rám mosolygott, és kijavított:

– Én nem a Bözsike néni vagyok, hanem az Erzsi néni. Csak az ángyom szokott Bözsikének szólítani, mert az ő lánya is Erzsi.

Vagy:

– Jaj, engem már nem szoktak így becézgetni, tisztelendő asszony. Hívjon csak nyugodtan Erzsébetnek.

Hát, nem mondom, hogy könnyen tanultam meg, de ma már nem is ez a fontos. Számomra a kedvességük és a türelmük igazi ajándék volt. És máig nem tudok úgy végigmenni egy utcán, hogy ne jusson eszembe valamelyik – már Istenhez köl-

tözött – drága testvérem, akár Bözsike volt a neve, akár nem.

A helyzet különben csak körülbelül három évvel később változott meg, amikor első gyerekünk megszólalt. Mit megszólalt?! Beszélni kezdett! Mindenkit, aki élt és mozgott, hangosan megkiabált imígyen:

– Szia, Bözsike néni! Hogy van a lábad meg az a szép szemű unokád, akinek sárga biciklijé van?

Vagy:

– Szia, Erzsi néni, aki nem szereted, ha Bözsikének szólítanak! Mi újság a taraka macskáddal meg a kiskacsáiddal? Kivágtatok már a ház elől a meggyfát, amitől nem lehetett látni a szobában?

És sosem tévedett. Viszont föltette az összes kínos kérdést is. Igazi, pezsdítő gyerekzsövege volt. Kis élő „jegyzetömbömmel” már sokkal valószínűbb volt, hogy én is képes leszek érdemben csatlakozni a társalgáshoz.

Míg kicsi lányom nem állt mellettem az ismerkedés folyamatában, nehezebben boldogultam. Tulajdonképpen „vak tyúk is talál szemet” stílusban szemeltem ki „áldozataimat”, akiket váratlanul és minden bejelentés nélkül megleptem egy látogatással. Szinte kivétel nélkül örömmel fogadtak, és szántak rám időt. Volt, aki a családját is próbálta felvázolni előttem, amiből arra a következtetésre jutottam, hogy a családok összetétele mindenütt pont olyan bonyolult, mint nálunk. (Mert a saját idős rokonaim is úgy tudtak elmagyarázni egy-egy családi kapcsolatot, hogy a végén mindig arra jutottam: Amálka néni és Boriska néni két jó öregasszony. Vagy Boldizsár bácsi és Malvin néni rokonok Ádámról meg Éváról.)

A sok ismerős közül aztán akadt néhány egészen meglepő, akik a barátaim lettek. Ők voltak azok, akik úgy kezelték, mint egy fiatalabb testvért. Nem vártak tőlem tanácsot és korlátlan rendelkezésre állást sem. Sőt volt, aki még nagymamai szívét is felajánlotta, ha éppen nem volt hova tennem egy-egy órára a kicsinyeimet. Általában azonban csak beszélgettünk, imádkoztunk, nevetgettünk. Volt közöttünk úgy ötven-hatvan év korkülönbség, de jól megértettük egymást. Egy részük még mindig a barátom. Másik részük már az atyai házból figyelő botladozásomat. Ha jobban meggondolom, egész jól szórakozhatnak.

■ FULLER TÍMEA

Kényes kérdések, lelkipásztori válaszok

Húsba vágó bioetikai problémák mérlegre téve

Hatalmas érdeklődő tömeg torlaszolta el a budapesti Zappa kávézó kijáratait, és töltötte meg a folyosóit szeptember 18-án, a Szólj be a papnak! kezdeményezés által életre hívott rendezvény kezdetekor. Mindenki kíváncsi volt a három felekezet képviselőinek a véleményére a bioetika bizonyos kérdésköreivel kapcsolatban. Az érdeklődő fiatalok előzőleg írásban névtelenül feltették az őket izgató kérdéseket. Evangélikus részről Gombkötő Beáta budapesti egyetemi lelkész, baptista szempontból Boros Dávid lelkipásztor válaszolt, a római katolikus oldalt pedig Fábry Kornél, a budapest-terézvárosi Avilai Nagy Szent Teréz Plébánia kisegítő lelkésze képviselte.

A Szólj be a papnak! mozgalom szervezte beszélgetések a múlt év februárjában kezdődtek három debreceni keresztény gyülekezet összefogásával. A kezdeményezés célja egyfajta „kocsmai evangelizáció”: főként nem hívők számára alkalmat adni arra, hogy az életük nagy kérdései kapcsán megismerhessék az egyházak képviselőinek álláspontját, és találkozhassanak a hittel, Jézus Krisztus üzenetével. A rendezvények egyszerre szolgálnak a hitéleti ismeretterjesztést és a vitakultúra fejlesztését, valamint fórumot biztosítanak a legaktuálisabb társadalmi kérdések széles körű interaktív megvitatására.

Az összejövetelek iránti érdeklődés mindig eleven. Gombkötő Beáta már sokadik alkalommal vett részt előadóként a rendezvényen. Egyetemi lelkészként fontosnak tartja a „kocsmai evangelizációt”. Elmondása szerint a fiatalokat leginkább ezeken a helyeken lehet elérni, valamint a diskurzusok témái főként ezt a korosztályt érintik. A lelkész nő véleményét a résztvevők összetétele is alátámasztotta: az egyetemista korosztály mellett néhány gimnazista is felfedezhető volt a közönség soraiban.

Tabuk nélkül

A bioetika kérdésköre szerteágazó. Az Állami Egészségügyi Ellátó Központ Egészségtudományi fogalomtárának (Fogalomtar.aeek.hu) meghatározása szerint a bioetika a biológia és az orvostudomány etikai kérdéseivel foglalkozó, a természet- és társadalomtudományokon alapuló több szakterületet érintő tudomány; olyan kulturális, etikai és szociális kérdések tartoznak hozzá, amelyek az egészségügy és a természeti környezet széles területeit érintik. Fábry Kornél atya a témával kapcsolatban kifejtette: „Úgy gondolom, hogy a bioetikának a feladata meghúzni a határokat.” Az ember bár megtehet sok mindent, mert rendelkezésére áll a technika, ám bizonyos dolgokat mégsem tehet meg, „mert túllépi azt a határt, ameddig az ő hatásköre szól”. Az atya szerint az egyház feladata a *Tízparancsolat* alapján elsődlegesen az élet védelme.

Gombkötő Beáta elmondta, hogy egyetemi óráin nagyon nehéz volt nyugvópontra jutni a bioetikával kapcsolatos vitás kérdésekben, sokszor csak irányelveket tudtak megfogalmazni.

A különféle felekezeti hozzáállásokról Boros Dávid úgy nyilatkozott, hogy ha az egyházaknak nem lennének eltérőek a meg-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

közelítéseik, akkor az este csak egy ember előadása lenne, aki rövid és tömör összefoglalót tartana a válaszokból. „A baptista közösség kissé alulról szerveződő, azt is mondhatnám, hogy népi központú, éppen ezért sokszor az ilyen nagy teoretikus kérdésekhez inkább a teológia felől közelítünk, illetve a missziós szempont és a lelkigondozás felől. A katolikus egyház centralizáltabb, és generális történelmi és társadalmi kérdésekre válaszol. A mi szempontunk valószínűleg ma este is inkább személyes, lelkigondozói, helyzetfelismerő, megismerő és remélem, megoldó lesz” – vezette fel az estet a baptista lelkipásztor.

A továbbiakban a jelenlévők olyan eszmecsere részesei lehettek, amely kényes kérdésekkel foglalkozott őszintén, tabuk

nélkül. Szóba került a házasság előtti szexualitás, a házasságon belüli fogamzásgátlás, valamint az öngyilkosság témaköre. A felszólalóknak nehéz dolguk volt: röviden kellett reagálniuk olyan felvetésekre, amelyeknek egyenként lehetett volna egész esteket rendezni.

Fogamzásgátlás, szexualitás

Gombkötő Beáta kifejtette, a pasztoráció során különösen fontos lenne tudatosítani az emberekben, hogy felnőttként felelősséggel tartoznak a tetteikért. Fábry Kornél atya szerint a fogamzásgátlás annak az eredménye, hogy az ember el akarta választani egymástól az életfakasztást és a szexualitást. Azonban a római katolikus pap szerint ez egy nagyon bonyolult helyzet, amelyről alapelveket tudnak csak kimondani, a többi a gyóntatószékre és a lelkipéztetésre tartozik, hiszen az esetek hívenként jelentős eltéréseket mutathatnak.

Miközben a három egyház képviselői válaszoltak, a teremben folyamatosan körbejárt a „kérdéses” doboz, amelyben egyre gyűltek a hallgatóság kérdéseit tartalmazó cetlik.

Sokan felvetették a házasság előtt létesített szexuális kapcsolat témáját. Hol a határ a nemiségben, meddig lehet elmenni? Boros Dávid tízévi házasságának távlatából visszatekintve személyes tapasztalatát osztotta meg a fiatalokkal. „Tíz év házasságból szemlélve a szexualitás nagyon fontos és jó szelete az életnek, de az ember életének sok más területe van ezen kívül. Visszanézve azt látom, hogy érdemes volt ezt őrizni a házasság számára, meghagyva az egyesülést a nászéjszakára. Amit a szexualitás tud adni, azt bőven meg fogod tudni élni a házastársaddal. Én hiszem, hogy a várakozáshoz Isten tud erőt adni.”

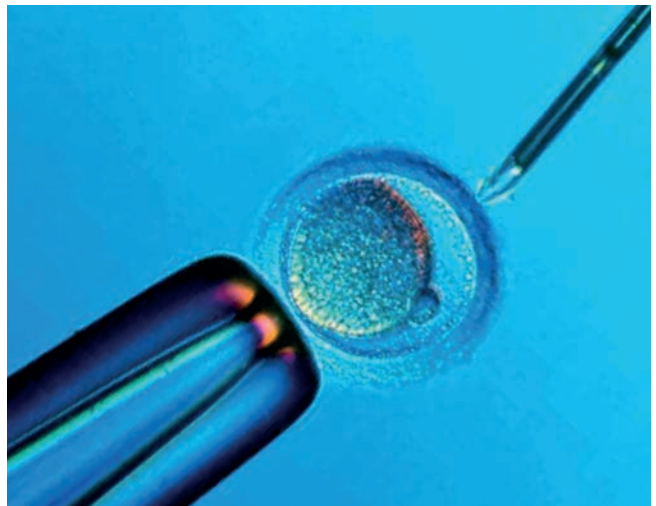
Gombkötő Beáta felhívta a figyelmet arra, hogy sokszor nem tisztázzuk a vágyaink mögötti motivációinkat, és nem tekintjük embernek a másikat, aminek súlyos következményei lehetnek, például elveszünk az egyéjszakás kalandokban.

„Az ember érzékeny lény, a teste, lelke reagál az impulzusokra. Minden azon múlik, hogy ki van a kapcsolat közepontjában: a másik vagy én. A saját kielégülésemet keresem, vagy a másinak örömet vagy a kölcsönös örömet? Hogy mikor mit szabad, erről a *Búcsú a randevúktól* című könyv szerzője, Joshua Harris amerikai református lelkész azt mondta, hogy a jó dolog rossz időben rosszá válik. Hogy miért érdemes várni? A miatt a néhány félelemmel teli nap miatt, amely arról szól,

hogy megjön-e vagy nem. Nem éri meg az egészet, ha ott van a félelem: fogatok, s akkor mi lesz?” – járta körbe a problémát Fábry Kornél.

Lombikbabák

Nagy vitát váltott ki annak idején Veres András püspöknek, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnökének nyilatkozata a lombikbábiprogramról. A püspök tavaly kritizálta a kormány lombikbábiprogramot támogató álláspontját, mivel az „figyelmelen kívül hagyja a krisztusi értékrendet”. A kérdést a *Szólj be a papnak* hallgatósága sem kerülte el, és válasza készítette a megjelent lelkipásztorokat. A témában annak idején egyházunk nevében

dr. Orosz Gábor Viktor, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinata Teológiai Bizottságának elnöke nyilatkozott: „Amennyiben a mesterséges megtermékenyítés módszereit eredményesen alkalmazzák, és az úgynevezett számfelüti embriók létrejöttét igyekeznek elkerülni, akkor véleményünk szerint a mesterséges megtermékenyítés Isten áldásának tekinthető. Szemben a római katolikus tanítóhivatal természetjogon alapuló megállapításaival, evangélikus oldalon nincs olyan ellenvetés, amely az eljárás előnyeit irrelevánsnak minősítené a tudatosan vállalt kockázatokkal szemben...”

Fábry Kornél atya szerint az ember továbbra sem játszhat Istent. Tisztában kell lenni azzal, hogy többféle eljárás létezik, egyik esetben származhat az apától a spermium, de előfordulhat, hogy ezt donoréval helyettesítik, valamint a bérnyaság lehetősége is felvet további etikai kérdéseket. „Az egész mögött pedig annak az igénynek a benyújtása van, hogy az ember szülő akar lenni.” A katolikus pap szerint a vágy jogos, de meg kell gondolni, hogy egy gyermek megfogadásával együtt jár a többi – a katolikus álláspont szerint már életnek tekintendő – megtermékenyített petesejt elpusztulása. Boros Dávid baptista lelkipásztor meglátása szerint viszont nem tekinthető problémának, ha egy pár orvosi segítséget kér ahhoz, hogy gyermeke születhessen.

A beszélgetés során tanulságos volt szembesülni azzal, hogy milyen dilemmák foglalkoztatják a fiatalokat. Nyilvánvalóvá vált, hogy a lelkipásztoroknak különösen részletekbe menően kell elmélyedniük ebben a kérdéskörben is: az élnék érdeklődés adott, az egyházak képviselőinek pedig ezt látniuk kell, és késznek kell lenniük érdemi válaszokkal szolgálni.

■ HARMATI DÓRA

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Október, a látás hónapja

Hatéves korom óta szemüveges vagyok. Elég sokáig nem foglalkoztam ezzel különösebben, hanem ahogy nagylány lettem, kezdett zavarni a dolog. Bár ma már sokan csak divatból is hordanak szemüveget, nekem nehezemre esett a folyamatos használata. Télen bepárasodik, nyáron a strandon vizes lesz, elvesztem, és persze szemüveg nélkül meg sem tudom találni. Igazán bosszantó.

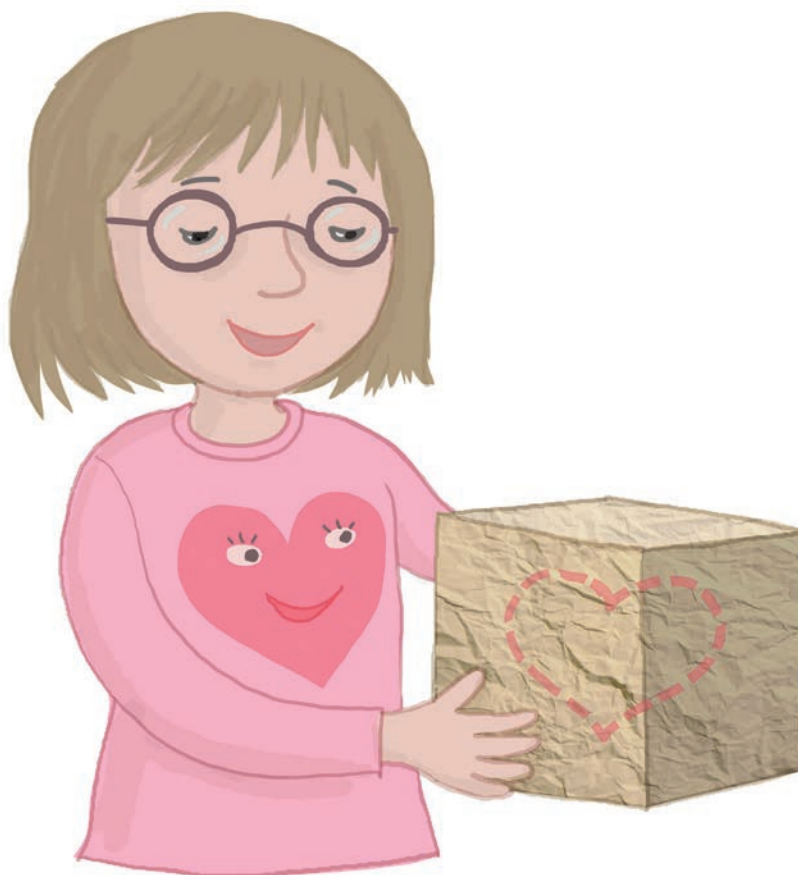
Néhány barátnőm elegáns mozdulattal a sarokba dobta a szemüvegét. Eldöntötték, hogy vesszen a szörnyű szerkezet, ők aztán nem használják többé. Én is próbálkoztam, csak az volt a baj, hogy a szobából sem találtam ki a maradék látásommal gond nélkül. Először jól belerúgtam véletlenül az ágy lábába, mert nem vettem észre az akadályt. Aztán a fejem koppant nagyot az ajtó üvegén, amelyet levegőnek hittem. Bizony be kellett ismernem, hogy igenis szükségem van az okuláréra az élethez.

Az évek során aztán változott is a látásom. Minden októberben felkerekedem, hogy egy optikus és egy szemészorvos segítségével megkaphassam a számomra megfelelő lencsét, és tisztán láthassak. Van, amikor gyengébb, van, amikor erősebb szemüveget kapok. Egy biztos: anélkül nem boldogulok. Jó, hogy van ez a segédeszköz.

De az az igazság, hogy nem csak a szemlencsém változik, én magam is sokat változtam, ahogy telnek az évek. Gyerekhitemnek még nagyon sok babonás vonása volt. Azt hittem, Isten azért szeret majd

engem, mert Bibliát olvasok, istentiszteletre járok és imádkozom. Ha ezt a három dolgot elég gyakran teszem meg, akkor jó esélyem van rá, hogy minden felelés jól sikerüljön, minden vizsgán megfelelő tételt húzzak, mindenki egészséges legyen, akit szeretek, és persze hogy süssön a nap a nyaralásunk idején.

Istentől inkább tartottam, mint szerettem, de ezt a viláért be nem vallottam volna magamnak sem. Volt egy sötét sarok, ahol félelmemet és bizonytalanságomat rejtegettem. Oda nem engedtem be senkit. Aztán valahogy mégis változott a helyzet. A családukban megannyi gond, betegség, nagy változások jöttek, és a sok

csiribá-csiribú nem működött. Hiába imádkoztam, csak a tenyerem izzadt egyre jobban a sok könyörgéstől, és nem értettem, hol akad el a dolog. Pedig éppen akkor lett világos, hogy még annál is nagyobb szükségem van Istenre, mint hittem volna.

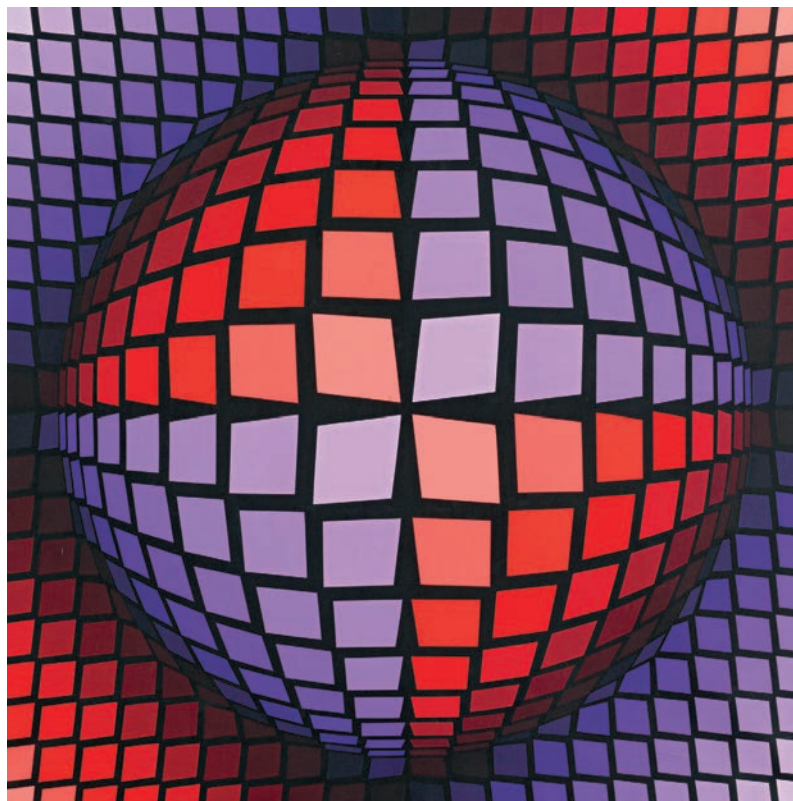
Csalódottságom és haragom úgy öszeszegült, hogy jól kitálaltam neki. Mi ez a viselkedés? Hol van a nekem járó áldás? Ha nem viselkedik rendesen, le is út, fel is út. A végén magam is megszeppentem. A beállt csendben hirtelen nagyon kicsinek és törékenynek éreztem magam. Borzasztóan vágytam rá, hogy valaki abban a reménytelenül jelentéktelen állapotomban szeressen és elfogadjon. És akkor valahogy ott volt Isten. Biztos előtte is ott volt, de nekem nagyon sok mondanivalóm volt, nem hagytam, hogy megszólítson. Most már tudtam, hogy egész másról szól ez az egész hitdolog, mint amit azelőtt gondoltam.

Imádságaim olyanok lettek, mintha Isten ölébe ültem volna, hogy feltöltsenek a lelkem a szeretetével. Ha Bibliát olvastam, azon gondolkodtam, vajon mire gondolhat Isten, és tudtam, hogy valami jót akar nekem adni.

Hasonlított ez az állapot ahhoz, amit a testvéremmel évek óta eljátszottunk minden születésnapon. Hónapokig fürkészünk, mi az, amire tényleg szüksége van a másiknak, vagy fontos lenne neki, vagy örülne neki. Ezt beszereztük vagy elkészítettük, aztán módszeresen ronda papírokba csomagoltuk. Öcsém az újságpapírt részesítette előnyben. Még összevizezni és megszáritani is képes volt, hogy végképp szálnalmasan nézzen ki a csomag, amely a kincset rejtette. Én nem voltam ennyire találékony, beértem olcsó vécépapírral.

De a kibontás után mindig csodálatos öröm fogott el bennünket. Élveztük azt a szeretetet, amely képes volt valódi jót adni nekünk, és nevettünk a pocskék csomagolóanyagon, amely elrejtette előlünk. Később persze már számítottunk erre a fordulatra. És ugyanígy kezdtem Istent huncutnak tartani életem fordulatainál. Olyannak, aki tudja, hova fut majd ki a dolog a legjobban. Már jobban bíztam benne, mint hogy addig lássam, ameddig a szememmel képes vagyok.

És talán ez maga a hit. Amikor már tudom, hogy bízhatok Isten jóságában. Hogy bármit hozzon az élet, mögötte ott tudom szerető Atyámat, aki kezében tartja a sorsomat. Ilyen szemüveget kívánok nektek is. ■

VICTOR VASARELY: VEGA-FEL (1978)

Csalóka képek. „Hiszem, ha látom” – szoktuk mondani. De a szemünk bizony sokszor becsap bennünket. Victor Vasarely – magyar származású, Franciaországban élt festőművész (1906–1997) – sok olyan képet festett, amelyen a színek és a vonalak játéka űz tréfát velünk. A jelenség neve: optikai csalódás. Ha körülnéztek az interneten, sok hasonlót találhattok, például a 19 optikai csalódás, amit nem dolgozol fel könnyen című írásban (Mivoltma.444.hu).

RAJZOK: BÓDI KATALIN

Keresd meg az elrejtett igeverseket!

Nekünk is fújni fogják!

Magyarországon turnézik október 13-20. között a bielefeld-babenhauseni evangélikus András-templom gyülekezetének fúvószenekara. A jelenleg mintegy negyventagú németországi együttes hazánkba látogató tagjai október 14-én a budavári evangélikus templomban is szolgálni fognak Bence Imre igazgató lelkésznek és a német ajkú gyülekezet új lelkészének, Barbara Lötzschnek a közös istentiszteletén, október 18-án pedig a Szentendrei Református Gimnázium kápolnájában adnak koncertet.

Németországban összesen száz-húszezren – férfiak, nők, idősök és fiatalok – játszanak valamilyen egyházi fúvószenekarban. Manapság majd minden második protestáns gyülekezetben szolgál egy-egy ilyen Posaunenchor. Ezzel az egyházi fúvószenekari mozgalom a németországi protestantizmus legnagyobb laikus mozgalmának számít.

A Vesztfáliai Protestáns Tartományi Egyházban tehát szintén régi hagyományokra tekint vissza a fúvószene, a Bielefeld-Jöllenbeckben mindmáig működő fúvószenekar például már 1843-ban megalakult. Akkoriban született a Posaunenchor összefoglaló név is, amelynek alapja a 150. zsoltár 3. verse: „Lobet den Herrn mit Posaunen!” – „Discsérjétek kürt-zengéssel... [az Urat]!”

Napjaink egyházi fúvósegélytesei már nemcsak kürtöket szólaltatnak meg, hanem a trombitától a tubáig úgyszólván az összes rézfúvós hangszert felvonultatják, és nem csupán az istentiszteleteken szolgálnak, hanem számos más zenei feladatot ellátnak, az önálló koncertektől kezdve a világi programokon való részvételig. A Posaunenchor Babenhausen például a gyülekezet ifjúsági munkájában is fontos szerepet vállal: jelenleg tíz gyermek és fiatal fúvószenesi képzését biztosítja.

A hazánkba látogató babenhauseni fúvósegélyttest tagjainak körülbelül egyharmada nő, ami pedig az életkort illeti, soraikban a nyolcévestől a nyolcvanévesig minden korosztály képviselteti magát. Minden hét péntekén tartják a próbákat, de a zenekar tagjai gyakran szabadidejüket is együtt töltik.

A babenhauseni fúvósegélyttest a güterslohi zeneiskola helyettes igazgatója, Eckard Vincke hivatásos trombitaművész vezeti, aki egyben a zenekar „spiritus rectora” is. Egyéb kötelezettsége miatt a magyarországi turnén ő maga sajnos nem tud részt venni, ám a koncerteken az együttes legjobb fúvósai zenélnek majd, összesen tizennégyen. Négy trombita, két szárnykürt, két tenorkürt, öt harsona és egy eufónium szólal majd meg, időnként Benjamin Gruchow orgonakíséretével. Repertoárjuk néhány darabja egyébként kimondottan fúvószenekarra és orgonára lett hangszerezve.

A Szentendrei Református Gimnázium kápolnájában október 18-án, csütörtökön 19 órakor kezdődő koncertjükön először klasszikus darabokat játszanak orgonistájuk kíséretében. Jeremiah Clarke (Trumpet Voluntary), Händel (Tűzijáték-szvitjéből egy részlet), Felix Mendelssohn-Bartholdy és Giovanni Sammartini műve csendül fel, a koncert második részében viszont a szórakoztató zenéé lesz a főszerep: Rossini Tell Vilmosnyitánya, filmzenék (A rettenthetlen és Trónok harca), valamint újabb hangszerezések hangzanak el – többnyire szintén orgonaszóval színesítve.

■ WERNER JOHANNING

OLVASÓI LEVÉL

Társadalmi nemek és a hit

Társadalmi nemek és a hit címmel megjelent írásunkhoz (Evangélikus Élet, szeptember 9.) érkezett a következő hozzászólás.

A műfordítóként ismert Kövesdi Miklós Gábor írása nem mindennapi vállalkozás. Közel kellett hoznia a gendert, amely már feledésbe is merült egy olyan ország emlékébe, ami alapvetően igen távol áll a természetétől. Az írásból kiderült, hogy is került most ismét terítékre ez a téma: kormányunk nem támogatja.

Úgy érzem, nemcsak lehetőségem, de felelősségem is jelzést küldeni. Nem dicsekvésképpen, de talán az átlagnál nagyobb rálátásom van a felvetett kérdésre. Biológia-földrajz szaktanári képesítéssel, több mint öt évtizedes gyermekgyógyászati tapasztalattal, gyermekkorom óta gyakorolt hitélettel, gyülekezeti felügyelői tevékenységgel rendelkezem, három gyermekem és nyolc unokám van.

Orosz Gábor Viktor teológiai docens utópisztikus elvárásai a diakónia, oktatás, idősgondozás területén sem a múltban, sem a jövőben nem jelentenek hozadékot. Laborczi Dóra újságíró a fogalmak zsonglörködésével olyan helyzetet teremt, mint annak idején az „itt a piros, hol a piros” játék szemfényvesztői. Alaptalannak vélem a női diszkriminációval kapcsolatos félelmét. Tudomásom szerint az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatói között többségben vannak a nők. Az orvosi hivatás is elnöiesedett. A hivatalokban is nagyobb százalékban képviseltetik magukat a hölgyek. A nők hátrányos helyzete Magyarországon sok esetben csak vélt sérelmeken alapul, és még az üldözési kényszereszmé határát is súrolhatja. A rugalmas munkaszervezés és a gyermekek után járó extra szabadnapok és járandóságok a nők elfogadására és megbecsülésére utalnak.

Az átkos csatabárdok eltüntetése mindkét fél részéről keresztyéni kötelességünk.

Fábrí György docens számos tudományos irányzatot sorol fel. Jó lenne, ha a világunk útvesztőiben határozott iránytű lehetne az ige: „Benne (Krisztusban) van a bölcsesség és ismeret minden kincse elrejtve.” (Kol 2,3)

A közelmúltban történtek egyértelműen bizonyítják, hogy nem lazíthatunk. Magunktól nem tudunk békés kikötőhelyre menekülni, ahol a szellemi harc viharos hullámai ne lephetnének el.

Kormányunk idevonatkozó elképzelései reálisak és helytállóak. A Központi Statisztikai Hivatal közlése szerint a válások és az öngyilkosságok száma csaknem felére csökkent az elmúlt tíz év alatt Magyarországon. A születéskor várható életkor két évvel növekedett (hetvenöt év). A művi abortuszok évi száma több mint tizenötezerrel kevesebb, mint tíz évvel ezelőtt. A csecsemőhalálozás csaknem a felére esett vissza (3,6 ezrelék). A családok pénzügyi támogatása is figyelemre méltó.

■ DR. DRENYOVSKY KÁLMÁN (Budapest)

Öröm és hála

Ünnep az Evangélikus Országos Gyűjteményben

Szaktanársak és meghívott vendégek ünnepi ülés keretében mondtak hálát az Üllői úti székházban megújult gyűjteményi terekért szeptember 14-én, pénteken. Az áhítat és a bemutató után sétát is tettek a gyűjtemények épületrészében.

Herzog Csaba lelkész, könyvtáros áhítattal kezdődött az alkalom. Az igehirdető a Zsolt 103,1–7 alapján örömet és hálát fejezte ki Istennek a zoltáros szavaival. Elmondta, hogy Isten bűnbocsátó szeretetének jele az, hogy a nehéz idők, az átmeneti helyzetek, a sok helytállást igénylő időszak és áldozatos munka után megvalósultak a tervek: a termekben most már méltó módon mutatható be az előttünk jártak hite. Szóban, írásban és művészeti alkotásokban táruhat fel az Isten kezében eszközül használt emberek múltja és jelene.

Az istentiszteleten a kántori szolgálatot Kertész Botond végezte. Fabiny Tamás elnök-püspök szimbolikusan nevezte azt, hogy épp a magyar kulturális örökség napjai előtt tarthatták meg az ünnepséget. Elmondta, hogy a szakrális, „klerikális” tárgyak sajnos nem mindig számítottak a kulturális örökség részének. Egyházi központunkban azonban most már méltóképpen őrzük javainkat. A gyűjteményekért is felelős püspök Reinhold Niebuhr amerikai teológust idézte, aki Krisztus és a kultúra viszonyának ötféle modelljéről beszélt, úgymint: Krisztus a kultúrával szemben; Krisztus átforgatja a kultúrát; Krisztus azonos a kultúrával; Krisztus a kultúra felett; Krisztus és a kultúra. „A sok szélsőség között ez utóbbi testesíti meg az evangélikus, lutheri hozzáállást, hiszen a

hívó ember otthon lehet mindkettőben, azaz nincsen kizárólagossága egyik kateóriának sem” – mondta a püspök. „A kultúrát úgy kell az egyháznak képviselnie, hogy a vitakultúra, a viselkedéskultúra, a testkultúra, a politikai kultúra javuljon, és a szeretet, valamint az élet kultúrája kerüljön előtérbe” – hangsúlyozta.

A SZERZŐ FELVÉTELE

A püspök ezután köszönetet mondott a gyűjteményi munkatársaknak és a szakmák képviselőinek az elért eredményekért. Említette, hogy bár a raktározás kérdése még nincs teljesen megoldva, hiszen a gyűjtemények kétharmada nem

fér el az új épületben, szellemi gazdagságunk, kulturális kincseink mégiscsak méltó körülmények között lehetnek. Úgy is, hogy Lutherrel együtt valljuk: „Bizony, koldusok vagyunk” – azaz Isten előtt még így is szegények – tette hozzá.

Ezután az Evangélikus Országos Levéltár felújított tereit Czenthe Miklós levéltárvezető mutatta be. A Podmaniczky-Degenfeld-könyvtár és a régi és ritka könyvek gyűjteményét Hubert Gabriella gyűjteményigazgató, míg az új gyűjteményi olvasótermet és a visszaköltözött Evangélikus

Országos Könyvtár állományának részeit Balogh Kriszta könyvtárvezető ismertette meg az érdeklődőkkel. Kiemelték Fabók Balázs, Veréb Norbert, Balás Gyula és Maurer Péter nevét, akiknek rengeteg munkájuk volt a megújulásban.

Zárszót Pröhle Gergely országos felügyelő mondott, aki az országos vezetőség nevében szintén köszönetét fejezte ki az odaadó munkáért és lelkesedésért. „Egyháztagjaink szeretik az egyházat és a hagyományosan az egyházhoz kötődő tereket. De szemléletváltásra volt szükség” – emelte ki a felügyelő, aki szerint bölcs volt a felújítást engedélyező döntés. Szimbolikus, hogy míg lent egy trezorban őrzük a Luther-végrendelet eredeti példányát, addig felette két emelettel a kápolnában adunk hálát azért, hogy ezek a terek megújulhassanak.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Szeptember 17-én megnyílt az Evangélikus Országos Gyűjtemény megújult, közös olvasóterme, és az Evangélikus Országos Könyvtár is újra fogadja olvasóit. Cím: 1085 Budapest, Üllői út 24. I. emelet (megközelítés a Szentkirályi u. 51. alatti portán keresztül). Az olvasóterem és a könyvtár nyitvatartása: hétfő, 13–18 óra; kedd–csütörtök, 9–16 óra; péntek, 9–13 óra. (A külső raktárban őrzött műveket kérésre beszállítják az olvasóterembe. Szállítás heti egy alkalommal.)

Az Evangélikus Országos Levéltár változatlan nyitvatartással várja a kutatókat: hétfő, 13–16 óra; kedd–csütörtök, 9–16 óra; péntek, 9–13 óra. A levéltár jelenleg két helyen működik. Az iroda és a régi iratok gyűjteménye az Üllői úti épületben található, az anyagok jelentős része átmenetileg egy bérelt raktárban van: Budapest Főváros Levéltára, 1139 Budapest, Teve u. 3–5. (időpont-egyeztetés telefonon: 20/250-7281).

A vonzó liturgia maga a misszió

A jó templom olyan, hogy az ember egyre beljebb és beljebb akar menni, alig képes ellenállni az épület vonzásának – mondta Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita, hozzátéve: az ember elsődleges feladata, hogy a lehető legközelebb jusson Istenhez, és ebben segíti őt a bizánci templom térszerkezete és a szent liturgia egyaránt.

Az evangélikusok többsége számára ismeretlen, varázslatos világba engedett betekintést szeptember 10-én a budavári evangélikus szabadegyetem hetedik, 2018/2019-es szemeszterének első előadása. A Görögkatolikus Metropólia vezetője előadásában a bizánci templom szerkezetének és a benne zajló liturgiának az elemző bemutatásán keresztül magyarázta el, hogy miért elsődleges missziós eszköz egyházukban az Isten imádásának évszázadokkal ezelőtt kialakult s lényegében máig változatlan rendje.

Az alkalom elején az est házigazdája, dr. Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke az előadáshoz illeszkedő ige alapján szolgált rövid áhítattal. ApCsel 13,2 alapján arról beszélt, hogy a liturgia Istennek nyújtott szolgálat. Hozzátette, hogy a liturgia szó a görög nyelvben világi értelemben közhasznú munkát jelent, vagyis amit ilyenkor teszünk, az Isten népének szolgálata is. A liturgia ünnep, ugyanakkor a Krisztus parancsára végzett misszió mindennapi kemény munka. És ez a munka, miként minden más tevékenység, az Urat szolgálja, ha hittel eltelve végezzük – mondta a püspök.

Előadásának elején Kocsis Fülöp emlékeztetett arra, hogy a híveknek adott két legfőbb parancs közül az első az, hogy szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből-lelkedből, s erre épül a második: szeresd felebarátodat, mint magadat. Az ember első és legfontosabb feladata, hogy a lehető legközelebb jusson Istenhez, ám sok keresztény úgy gondolja, hogy erre a maga erejéből is képes. Hiába erőlködnek, nem megy, mert a cselekvés mindig Istené – jelentette ki a metropolita. Ahogyan Pál apostol is mondja: Isten cselekszik bennem. Tetteink forrása az Istennel való kapcsolatunk; az egyház, a gyülekezet, a templom és a liturgia pedig a megfelelő közeget adja ahhoz, hogy eljuthassunk Urunkhoz – emelte ki Kocsis Fülöp.

Állítása szerint a bizánci templom legfőbb missziós ereje az, hogy a belépő szintén kényszert érez egyre beljebb és beljebb

jutni – erre azonban nem mindig és nem feltétlenül van lehetőség. A falakkal három részre – előcsarnokra, templomhajóra és szentélyre – tagolt térben csak szabályokhoz igazodva lehet tartózkodni, ám ha jó a templom, akkor a belépő szinte önkéntelenül elkezdi imádkozni. A nem keresztények csupán a görögkatolikus liturgia egy részén lehetnek jelen, de ez az élmény már arra ösztönözheti őket, hogy közelebb kerüljenek Istenhez, bent akarjanak maradni. A tiszta lelkű embert vonzza ez az élmény, új életet akar kezdeni Krisztusban – vélekedett Kocsis Fülöp. Ha tagja lesz a keresztények közösségének, akkor beljebb, a templomhajóba is beléphet, ám a szentélybe való bejutásra csak a papok vannak feljogosítva. Gondoljunk az Ószövetségben leírtakra: a szentek szentjébe, vagyis az Úristen lakóhelyébe a zsidó papok is csupán egy évben egyszer léphettek be – mutatott rá az előadó.

A templom Isten országát szimbolizálja, azt, hogy Krisztussal egyesülve már itt, a földön részei lehetünk, vagyunk Isten országának, hiszen Isten országa bennünk van, a keresztények közössége alkotja azt. A liturgia pedig arra hivatott, hogy magához vonzza a lelkeket.

A keresztelezési szertartás során a keleti tájolású, vagyis az érkező fény felé tekintő templomba belépőnek nyugat felé kell for-

dulnia, s felelnie kell azokra a kérdésekre, amelyek azt firtatják, ellene mond-e az ördög minden kísértésének. Ezt követően a hitvallás elmondása közben jut el a keresztelezőmedencéig, és alámerítkezik. A Krisztus egyházába lépő ember ekkor – ha csak pillanatokra is – elszakad a testét életető levegőtől, s a víz alól felbukkanva szinte újra életre kel. Meghal az óember, és Krisztusban megszületik az új – ezt szimbolizálja ez az aktus. A görögkatolikus liturgiában nem válik el egymástól a keresztelezés, a bérmlás és az elsőáldozás: a megkeresztelt azonnal megkapja az összes szentséget, azt üzenve ezzel, hogy az Isten országába lépő ember nem élhet a szentségek s különösen az eucharisztia nélkül, vagyis részesülnie kell Krisztus testéből és véréből. A keresztelest követően Krisztus közösségének új tagja a pap vezetésével háromszor körbejárja a keresztelezőmedencét, így megtéve az első lépéseket Isten országában.

A szent liturgia szerkezete Krisztus földi útját idézi fel a görögkatolikusoknál. A liturgia résztvevői, akár tudatosan bennük, akár nem, részeseivé válnak Krisztus életének – mondta Kocsis Fülöp.

Ugyanígy szimbolikusak a házasságkötés liturgiájának elemei is, hiszen házasságot kötve is újjászületik az ember, elhagyja apját, anyját, s élete párjával lesz egy test, egy lélek. Az egybekelők is háromszor járkálnak körül az evangéliummal a templomot, fejükön koronát viselve, amely az Isten képére formált embernek mint a teremtés koronájának a szimbóluma.

A legenda szerint a fejedelemnek kellett döntenie arról, milyen vallást kövesse az alattvalói. Ezért követeket küldött szét a világba, hogy megvizsgálják a különféle vallási felekezeteket, s ők hírt hozva azokról, kiválaszthassa a leginkább megfélemlőt. A legenda szerint a Bizáncból visszatérő követek azt mondták, hogy a pompás templomba lépve úgy érezték, máris beléptek Isten országába. A fejedelem úgy döntött, ennél megfelelőbbet aligha lehet találni, hiszen minden hívó ide akar eljutni.

Ha vonzó a templom és a liturgia, az maga a misszió. És ezeket a működő, értéket hordozó hagyományokat még posztmodern korunkban is érdemes megtartani – zárta előadását Kocsis Fülöp görögkatolikus érsek-metropolita.

■ ILLUSZ L. LÁSZLÓ

Templomdíszító szokás az örökségjegyzékben

Újabb elemek kerültek fel a szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzékére, köztük egy evangélikus tavaszköszöntő egyházi szokás is, mégpedig a maglói pünkösdi templomdíszítés hagyománya. Az erről szóló dokumentumokat a kulturális örökség napjainak nyitórendezvényén adták át a Parlament Vadásztermében szeptember 14-én.

Az ünnepségen Tuzson Bence közszolgálatért felelős államtitkár és Fekete Péter kultúráért felelős államtitkár adta át a nemzeti jegyzékre kerülést kihirdető miniszteri dokumentumot Koltay Erika néprajzkutató-muzeológusnak és Németh Mihály lelkésznek mint a közösségi felterjesztés benyújtóinak.

A szellemi kulturális örökség nemzeti jegyzéke a következő elemekkel bővült: pünkösdi templomdíszítés Maglódon (evangélikus tavaszköszöntő egyházi szo-

kás), magyar vadászati hagyomány, a szegedi papucs készítésének és viselésének élő hagyománya, valamint a lipicailó-tenyésztés Magyarországon.

Az átadóünnepségen jelen volt Kérges László, a Maglói Evangélikus Egyházközség felügyelője, Maglód város alpolgármestere, Tabányi Pál, Maglód város polgármestere és Varga Zoltán, a maglói Szeberényi Lajos Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény vezetője is.

■ N. M.

Részlet a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Szellemi Kulturális Örökség Igazgatóságának igazgatója, Csonka-Takács Eszter által írt méltatásból: „A maglói pünkösdi templomdíszítés hagyományát az 1700-as évek legelején a Felvidékről érkezett szlovák evangélikus családok hozták magukkal. Ez a hagyomány azóta is jelen van a közel 850 főt számláló Maglói Evangélikus Egyházközség életében. Pünkösöd szombatján a templomba fiatal nyárfákat állítanak, melyeket hímzéssel díszített kendőkkel,

gyakran generációkon át örökölt keskenőkkel ékesítenek. Piros szalagokkal, piros virágokkal díszítik az oltárt és a padok végét. A »zöldágazás« olyan variánsáról van itt szó, amely a közép-európai agrártársadalmak ünnepeinek kifejezésére szolgáló eszközkészletből merít, mégis sajátos az ágak kendőkkel való díszítése. A pünkösdvasárnapi istentisztelet szlovák-magyar nyelven zajlik, a gyülekezet számos tagja népviseletben vesz részt.

A hagyomány megőrzése és továbbadása érdekében közreműködik a Maglói Evangélikus Egyházközség, Maglód Város Önkormányzata, Maglód Város Szlovák Nemzetiségi Önkormányzata és a hagyományörző civil szervezetek (Maglói Nők Klubja, Roszicska Hagyományörző Egyesület, Maglói Kacamakja Folklor Egyesület, Maglói Nyugdíjas Közhasznú Egyesület). A Szeberényi Lajos Helytörténeti Gyűjtemény kiállítások, előadások szervezésével, kiadványokkal biztosítja a szokás ismertségét.

Az örökségelem úgy tart fenn egy hagyományt, hogy nemcsak kifejezi a vallási gyakorlatot és az etnikai hovatartozást, hanem a fiatalabb generáció számára is biztosítja annak átélhetőségét. A közösség életében a hagyomány erős identitásképző erővel bír, valamint az összetartozás érzését is fokozza. Az elem nemzeti jegyzékre vétele erősíti a pünkösdi templomdíszítés hagyományának fennmaradását és továbbadását.”

Istentisztelettel zárult Győrben az Ars Sacra fesztivál

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Zenés családi istentisztelet zárta szeptember 23-án, vasárnap a győri Öregtemplomban az Ars Sacra fesztiválhetet. Az ünnepi úrvacsorai alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígétjét. A liturgiát Csorba János, Jánosa Attila és Vancsai József helyi lelkészek végezték.

Az istentisztelet különlegességét a zenei betétek jelentették, amelyeket a győri Liszt Ferenc énekkar és kamaraegyüttes adott elő Csorba János karnagy vezetésével. Közreműködött Szücs Péter Pál énekművész, Somfai Elemér egyházenész, orgonista, valamint Váray Tamás, a gyülekezet kántora. Elhangzott többek között Gárdonyi Zsolt *Hálaadó ének* című korálmotettája, Johann Sebastian Bach és Melchior Vulpius korálfeldolgozásai, Weltler Jenő *Szelíd szemed, Úr Jézus* című kórusműve, valamint egy zsoltárfeldolgozás és további korálok Szücs Péter Pál, illetve Csorba János által írt harmonizációban és hangszerelésben.

A keresztség jelentőségét emelte ki 1Kor 1,17 alapján tartott prédikációjában Szemerei János. „Jézus nem azért jött el, hogy az emberiség romlottságát mutassa meg, hanem hogy Isten velünk való szándékát, irántunk való szeretetét jelenítse meg” – fogalmazott a püspök, majd arra biztatta a jelenlévőket: vegyék észre Krisztus keresztségének személyesen őket érintő valóságát.

■ – ADÁMI –

Meghatódtak Marosvásárhelyen a miskolci kórustól

A miskolci evangélikus Luther kórust hívták fellépni a Marosvásárhelyi Kultúrpalotában megtartott szeptember 14-i gálaestre, amellyel a helyi evangélikus gyülekezet ünnepelte fennállásának kétszázadik évfordulóját. A tagoknak Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi, nemzetiségi kapcsolatokért és az üldözött keresztények megsegítéséért felelős államtitkára gratulált a színvonalas előadáshoz.

Sándor Frigyes, a miskolci belvárosi evangélikus templom lelkésze elmondta, óriási megtiszteltetés részt venni egy ilyen nagyszabású ünnepségen. „Egy közösség életében nagyon sokat számít, hogy hosszú múltra tekinthet vissza. Így az erdélyieknek is jelentős ez a rendezvény, főleg egy olyan közegben, amiben ők élnek, más népek tengerében” – mondta a lelkész.

Sándor Frigyes a fellépés előtt és után is számos helyszínre elvitte a Luther kórust, és bemutatta a megtekintett emlékek történelmi hátterét. Így tudták meg a tagok, hol van az a kő, amelyre Dávid Ferenc állt, miközben kihirdette az unitárius tanokat, s hogy kik nyugszanak a Házsongárdi temetőben.

Az énekjárárt még – egyebek mellett – a Kolozsvár főterén álló Mátyás-szobornál, a tordai sóbányában és hasadéknál, a tagok láthatták forrásvíznél mosni a torockói asszonyokat, és beénekelhették a nagyváradi római katolikus püspöki templomot. (További részletek a *Minap.hu* oldalon olvashatók.)

■ RÉPÁSSY OLÍVIA

Szívükben papok

Ismét a gyenesdiási Kapernaumban zajlott az evangélikus gyülekezeti karvezetők és evangélikus iskolákban tanító énektanárok zenei konferenciája. A Kendeh Gusztáv elnökletével működő egyházzenei bizottság által szeptember 13. és 15. között nyolcadik alkalommal megszervezett programot ezúttal – a hagyományosan koncerttel záruló kórusműhely mellett – a nem lelkészi (lévita) szolgálat bibliai gyökereinek feltárása tette izgalmassá.

A konferencia közössége mindenekelőtt bibliai alapon közelített a gyülekezeti és az iskolai zenei munka kérdéseire. Farkas Sándor kiskőrösi iskolalelkész vezetésével elsősorban ószövetségi források alapján értelmezték Óbéd-Edóm, Ászáf és szolgatársaik üzenetét a mai „dicsőítésvezetők” számára. Fontos felismerés, hogy a külső elvárások helyett Isten átformáló közelsége, az istenkapcsolat személyiségünk mélyrétegeit átjáró intimitása határozza meg a laikus szolgáltatók életét és feladatait.

A liturgikus tapasztalat közös átélése sem maradhatott el: az istentisztelet elemeit sorra kibontó áhitatok és az úrvacsorás záró istentisztelet formáit az egyházunkban 2007-ben bevezetett Gyülekezeti liturgikus könyv kínálatából válogatták.

Az akkreditált szakmai továbbképzés sajátos értéke, hogy az összejövetelen az ország különböző tájairól érkező, eltérő adottságú intézményekben és kórusokkal dolgozó kollégák osztják meg egymással tapasztalataikat. Csorba István és Ecsedi Zsuzsa Budapestről, Farkasné Gombár Ildikó Kiskőrösről, Kutyejné Ablonczy Katalin Békéscsabáról, Szabik Ildikó pedig Csákvárról érkezett az alkalmi kórus élére. A nagy tapasztalatú karvezetők sokszínű műfaji és módszertani repertoárja megmutatta, hogy országszerte milyen értékes munka zajlik a gyülekezetek zenei együtteseiben. A helyi közösség képviselőiben maradandó élmény volt a keszthelyi Helikon kórus élettől sugárzó fellépése Kendeh Gusztávné vezetésével.

A kórusműhely darabválasztásai egyben az egyházunkban használatos kóruskötetek mélyebb megismerését is szolgálták. A *Karénkeskönyv* három kötete mellett az elsősorban korálapú művek iránt érdeklődő kollégák a kisebb egyházi kórusfűzeteket is haszonnal forgathatják – így a 20. század három nagy evangélikus szerzőjének, Fasang Árpádnak, Rezessy Lászlónak és Sulyok Imrének néhány kórus- és orgonaművét egybegyűjtő válo-

gatást vagy Csorba István szerzői kötetét. Mindezek megrendelhetők a Luther Kiadónál, megtalálhatók a nagyobb egyházi könyvesboltokban.

A *Protestáns Műzenei Antológiák* sorozat elmúlt években megjelent három kötete a reformáció első és második századának zenéit adja kézbe magyar nyelven. Az evangélikus kollégák hathatós közreműködésével összeállított művek megrendelhetők a Magyar Egyházzenei Társaság címén.

Az evangélikus iskolákban tanító kollégák hasznos módszertani tanácsokat és új lendületet kaphattak a tanévkezdéshez. Támogatásukban meghatározó Kutyejné Ablonczy Katalin ének-zene tantárgygon-dozó munkája.

FOTÓ: KENESI ZOLTÁN

A zsinat által elhatározott ének-zene tantárgybővítés evangélikus iskoláinkban sokak igényével találkozik – már a kötelező bevezetés előtt számos intézményben használatba vették a felkínált szakmai anyagot. A tapasztalatok megosztására egy november 14-én Budapesten tartandó szakmai fórumon kerül sor. Fontos szempont, hogy az evangélikus intézmények vezetői az ének szakos kollégák számára tegyék lehetővé az egyházi továbbképzéseken, szakmai napokon való aktív részvételt. Az érintettek már most feljegyezhetik naptárukba a következő karvezető- és énektanár-konferencia időpontját: 2019. szeptember 12–14.

■ PAP KINGA MARJATTA

Szabadon, közösségben, elkötelezve

Nagygyűlést tartott az Európai Protestáns Egyházak Közössége

FOTÓ: GEKE

Két történelmi jelentőségű dokumentumot fogadott el az Európai Protestáns Egyházak Közösségének nyolcadik nagygyűlése, amely szeptember 13–18. között ülésezett Svájcban, Bázelen. Az első világháború végének századik évfordulója emlékére elkészített iratot magyar református teológus, dr. Fazakas Sándor jegyzi. A másik dokumentum értelmében a protestáns szervezet dialógust kezd a Vatikánnal. A Magyarországi Evangélikus Egyházat a tanácskozáson a szervezet alelnöke, Cselovszkyné dr. Tarr Klára, egyházunk országos irodája ökumenikus és külügyi osztályának vezetője képviselte. Az alábbiakban az ő tudósítását közöljük.

Az Európai Protestáns Egyházak Közösségének (Gemeinschaft Evangelischer Kirchen in Europa, GEKE) nyolcadik nagygyűlése szeptember 13-án történelmi helyszínen, a bázeli székesegyházban kezdődött, a templom főhajójában helyet foglaló mintegy kétszáz fős közösség hangulatát és spiritualitását meghatározóan formálva. Az esemény mottója ezúttal „Szabadon, közösségben, elkötelezve” („Befreit, verbunden, engagiert” – „Liberated, connected, engaged”) volt.

A nyitónapon a nagygyűlés felvette a Leuenbergi Egyházközösség száznyolcadik tagjaként a Lett Evangélikus Diaszpóraegyházat (Lettische Evangelische Lutherischen Kirche im Ausland). Az egyház – szemben a Lett Evangélikus Egyházzal – elismeri a női ordinációt.

Az elnöki beszámoló után a nyitó istentisztelet következett; a liturgiában a vendéglátó svájci egyházak lelkészei szol-

gáltak. Nehéz leírni a késő esti istentisztelet megindító hangulatát, a gyertyák fényével és az évszázados, színes ólomüveg ablakokkal a háttérben. De a legmaradandóbb élményt mégis az úrvacsorai közösség megélése adta, amelyben nagygyűlés minden résztvevője együtt volt.

A második nap már munkával telt. A nagygyűlés meghallgatta a Firenzében hat évvel ezelőtt kiadott megbízások alapján elkészített dokumentumok összefoglalóit. Ezek – többek között – a következő témákról szóltak: az egyházközösség; az élet kezdetén felmerülő (reprodukciós medcinát érintő) etikai kérdések; a bevándorlók és az egyházközösség (bevándoroltak által alapított új egyházak, gyülekezetek); a válások sokszínűsége és a lelkeszképzés és -továbbképzés, valamint a felnőttképzés; a diaszpóra teológiája és az egyház tanítása a jövő számára, továbbá az istentisztelet és az úrvacsora. (A szövegek eredeti

formában letölthetők a Leuenberg.eu oldalról.)

A nagygyűlés legfontosabb magyar vonatkozása az első világháború végének századik évfordulójara elkészített *Békenyilatkozat (Friedenswort)*, amelyet dr. Fazakas Sándor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem tanszékvezető professzora jegyzett a GEKE nevében.

Történelmi jelentősége van e dokumentumnak, mivel először készült olyan, az első világháború végén szétzilált Európára vonatkozó békenyilatkozat, amely őszintén tárgyalja a háború következményeit, az úgynevezett győztesek és vesztesek helyzetét és a kisebbségek jogainak kérdését, a menekültek és a kitelepítések által gerjesztett migráció, a megbékélés és a demokrácia kultúrájának, valamint a civil társadalomnak a kérdéseit.

A dokumentumot szeptember 16-án, a német nyelvterületen, így a Svájcban is ünnepelt Buß- und Bettagon, azaz a megbánás és imádság napján fogadta el a nagygyűlés, ugyanazon a napon, amikor a protestáns–katolikus dialógusról írt alá közös szándéknyilatkozatot Gottfried Locher, a GEKE elnöke, illetve a Vatikán nevében Kurt Koch bíboros, a Keresztény Egység Előmozdítása Pápai Tanácsának elnöke (*képünkön*).

Magyarország számára mindkét nyilatkozat nagy súlyú, de történelmileg az első világháború utáni időszakot tárgyaló békenyilatkozat fontosabb, mert elismeri a kisebbségek jogait, rávilágít a menekültek és kitelepítettek helyzetére, megoldást kínál a megbékélés, a demokrácia és civil társadalom régóta vitatott kérdéseire.

A dokumentum történelmi jelentőségét Magyarország és a magyar egyházak számára az adja, hogy korábban még soha nem sikerült egyetlen európai egyházi szervezetnek sem ilyen őszinte hangon szólania a nagy háború következményeiről, a bűn és bűnhődés kérdéséről, a társadalomban zajló megbékélésről. A jelen európai politikai környezetben kiemelten fontos egy európai egyházi szervezet kiállása a magyarok számára nagy jelentőségű ügy mellett.

■ CSELOVSKYNÉ DR. TARR KLÁRA

Ismét fontos kérdésekről tárgyalt az országos presbitérium

Egyházunk országos presbitériuma a szeptember 20-i ülése előtt ebéden látta vendégül a hetvenöt éves Benczúr Lászlót és feleségét. Az Északi Egyházkerület korábbi felügyelője hivatali utódjának, Fábri Györgynek és Fabiny Tamás elnök-püspöknek a köszöntésére reagálva arról beszélt, hogy szolgálatát, a különböző testületekben folytatott munkáját mindig az egyház szeretete határozta meg. Ez segítette a nehéz döntésekben, konfliktusos helyzetekben is.

Az ülés első részében – a kialakult jó gyakorlatnak megfelelően – konkrét döntést nem igénylő, de az egyház számára stratégiai jelentőségű témákról esett szó. Az országos presbitérium (OP) megvitatta a személyi jövedelemadó egyházi egy százalékaról szóló, nemrég közzétett kimutatást, és megelégedéssel nyugtázta a növekedést. A részletes elemzés sokat segíthet a további lépések meghatározásában, ugyanakkor a mostani eredmény mind a hívek megszólítása, mind egyházunknak a világi többség előtti hitellessége szempontjából biztató. Az OP köszöntetét fejezte ki Horváth-Bolla Zsuzsannának, egyházunk központi portálja, az *Evangelikus.hu* főszerkesztőjének, aki oroszlánrészt vállalt a kampány megszerzéséből.

Lackner Pál, a püspöki tanács titkára ismertette a lelkesi életpályamodell

részleteinek kidolgozásához szükséges számításokat az egyes lelkesi szolgálati helyek munkaterheinek méréséről. A presbiterek egyetértettek abban, hogy továbbra is törekedni kell az egyes lelkesi élethelyzetek minél alaposabb megismerésére, mert csak így lehet igazságos rendszert kialakítani, majd megalkotni a szükséges szabályrendeletet. Ehhez szükség van minden egyházkormányzati szint szoros együttműködésére.

Az ülés konkrét eredményei közül érdemes kiemelni, hogy Fabiny Tamás elnök-püspök és Pröhle Gergely országos felügyelő javaslatára az OP egyhangúlag támogatta azt a törvénymódosító javaslatot, amely a családi otthonteremtési kedvezményt (csok) igénybe vevő, illetve lakhatásukról előre gondoskodni akaró lelkesek számára lehetővé teszi annak az egyházi lakásvásárlási támogatásnak a

felvételét, amelyet eddig csak nyugdíjba vonuláskor kaphattak meg. Egyúttal javasolja az összeg bruttó kétfélmillió forintba emelését is.

Az OP meghallgatta a belső ellenőr jelentését, amelyből ismét kiderült, hogy – egy-két kivételtől eltekintve – az elmúlt években jelentősen javult a gazdálkodási fegyelem. Ennek kapcsán az országos felügyelő beszámolt az Állami Számvevőszék vezetőivel lezajlott tárgyalásról, amelyen egyházunk gazdálkodását példászerűnek nevezték. Az OP köszönetet mondott Krámer György országos irodaigazgatónak a vizsgálat professzionális előkészítéséért.

A presbiterek – támogatva ezzel egyházunk tehetséggondozó törekvéseit – elfogadták a Schedius-ösztöndíj szabályrendeletét, valamint pályázati kiírását, amely hamarosan megjelenik, és megelégedéssel nyugtázták, hogy iskoláink tanulóinak körében egyre népszerűbb a megújult Evangélikus Országos Múzeum.

A diakóniai ügyek közül kiemelendő, hogy az OP támogatta dunakeszi intézményhálózatunk bővítésének szándékát.

■ Forrás: *Evangelikus.hu*

HIRDETÉSEK

Az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Múzeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket következő disputájára a múzeumba (Budapest V. ker., Károlyi u. 16.). Időpontja: október 25. (csütörtök), 18 óra. Beszélgetőtársak: Mirák Katalin történész, a Magyarországi Evangélikus Egyház Tényfeltáró Bizottságának tagja és Soós Viktor Attila történész, a Nemzeti Emlékezet Bizottságának munkatársa. Téma: *Befejezetlen múlt – Közel múltunk kérdései*. Hogyan épült fel az Állami Egyházügyi Hivatal? Milyen kapcsolat volt a párt és az egyes felekezetek között? Mit értünk azon, hogy ügynök? Hogyan viszonyulunk közel múltunkhoz? Moderátor: Galambos Ádám evangélikus teológus. A rendezvényre a belépő felnőtteknek 600 Ft, diákoknak, nyugdíjasoknak 300 Ft. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot támogatják.) A beszélgetés élőben követhető a múzeum YouTube-oldalán.

Apróhirdetés. Gyűjtő venne bélyeggyűjteményt, postai képes levelezőlapot. Tel.: 06-1/322-8439, 06-20/522-5690.

A világ legnagyobb tanórája fasori gimnáziumunkban

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnáziumban szeptember 25-én az ENSZ szakértői által javasolt órávázlat alapján tartották meg a világszintű oktatási projekt rendezvényét

Kerületi férfinap Kaposvároton

A hidegre fordult időjárás ellenére is szép számmal gyülekeztek férfiak a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület egyik legtávolabbi pontján, Kaposváron szeptember 22-én megrendezett kerületi férfinapra. A Férfiak, élet, próba, bizonyosgtétel címet viselő program sikerrel gyűjtötte össze a férfiak tagjait, akik intenzív munkát végeznek saját gyülekezetükben.

A kaposvári gyülekezeti házban Márcz Zoltán helyi férfikörvezető köszöntötte a résztvevőket, majd e sorok írója, helyi evangélikus lelkész mutatta be pár mondatban a Kaposvári Evangélikus Egyházközség jelenét és most futó projektjeit. A nyitóáthitatót Sikter János porrogszentkirályi lelkész tartotta. Sám-

son történetén keresztül láttató képekkel mutatta be Isten férfiak felé forduló különleges eszközeit.

A nap első felében Szeverényi János országos missziói lelkész és Duszka József nyugalmazott rendőrnagy bizonyosgtétele hangzott el. Előbbi az élet Isten általi vezetésére hívta fel a figyelmet, és Isten gondviselését sokkal inkább a Krisztushoz vezetés összefüggésében láttatta, mint a kézzelfogható mindennapok valóságában.

A második bizonyosgtétel, amelyben a rendőrnagy mesélt az életéről, mélyen megérintette a hallgatóságot. Az őszinte szavak, a nyílt és világos, bűnvalló gondolatok különleges csendet keltettek a teremben. Duszka József olyan nyíltsággal beszélt az ömber bűnéről és az újjászületés krisztusi csodájáról, amely maradandó hitlélményt adott az összegyűlt férfitestvé-

reknek, és megalapozta a délelőtti beszélgetés mély és őszinte hangnemet.

A közös ebéd után a Szombathelyről, Sárvárról, Veszprémből, Zalaegerszegről és a Dunántúl más gyülekezeteiből érkezett résztvevők a kaposvári férfikör tagjainak vezetésével városnézésen vehettek részt, majd a délután folytatásaként kerekasztal-beszélgetés következett. Dr. Berke Szilárd egyetemi docens, Lőrincz Sándor író és Mátrai Zoltán agrármérnök, címzetes egyetemi docens segítségével a hallgatók megismerhették egyrészt a Kaposvári Egyetem keresztyén vezetőképző projektjét, másrészt beleláthattak a keresztyén értékrend világi szerepekben való felvállalásának lehetőségeibe.

Fórumbeszélgetés keretében adott tájékoztatást a férfimisszió külföldi és hazai helyzetéről Koháry Ferenc evangélikus lelkész, egyházunk férfimissziói szolgálatának referense, a jelenlévők pedig saját férfikörük életéről, tevékenységéről számoltak be. A férfinap résztvevőit e sorok írója indította útnak záróáldással.

■ PONGRÁCZ MÁTÉ

Kihelyezett kuratóriumi ülés

Rendhagyó módon Monorierdő épülő református templomához invitálta a Magyar Bibliatársulat Alapítvány kuratóriumának tagjait a szokásos őszi összejövetelre szóló meghívó. A már elkészült gyülekezeti teremben szeptember 19-én nemcsak a szavazati jogú kuratóriumi tagok foglaltak helyet, hanem jelen voltak a környező településeknek az alapítvány munkájában részt vevő protestáns felekezetű lelképásztoraik, hitoktatói, egyházi szociális munkásai, valamint érdeklődő gyülekezeti tagjai is.

A házigazda Lénárt Tibor református lelképásztor nyitóáthitattal szolgált, majd az ezt követő fórumbeszélgetést moderáló Bódis László baptista lelképásztor az *Apostolok cselekedetei* könyvéből kölcsönözte köszöntését: „...te jól tetted, hogy eljöttél.” (ApCsel 10,33)

A kihelyezett ülés célja az volt, hogy a kuratórium a folyamatban lévő ügyek tárgyalása mellett közvetlen tapasztalatokat szerezzen a bibliaterjesztés aktuális helyzetéről, a Szentírást használó közösségek igényeiről, ötleteiről. Dr. Pecsuk Ottó főtitkár beszámolt a hallgatóságának az alapítvány munkájáról, jelenleg

futó akcióiról, míg D. Szevik Imre elnök a Biblia hívó és laikus közösségekhez való eljuttatásának távlatairól beszélt. Ezután élénk vita kezdődött, amelynek során számos értékes ötlet, javaslat és bizonyosgtétel hangzott el a Biblia üzenetének közösségi és személyes hatásáról.

Külön színfoltja volt a rendezvénynek Zsombori Árpád szobrászművész alkotásainak vetített képes ismertetése, valamint személyes vallomása azokról a bibliai ígéretyekről, amelyeknek üzenetét az elmúlt években kisplasztikákba és szobrokba formázta. Az ige lámpását hordozó szekér motívumát ábrázoló kerá-

miaalkotást a művész a bibliatársulatnak adományozta. Az alkalom folytatásaként a résztvevők meglátogatták a Bódis László lelképásztor által fenntartott Habán alkotóházat. A ház jelenleg Zsombori Árpád alkotásait bemutató kiállításnak ad helyet, valamint otthont nyújt a település érdeklődő gyermekeinek nyári képzőművészeti alkotóház céljából.

A közös ebéd végeztével sor került a nyílt kuratóriumi ülésre, ahol a testület tagjai és a jelen lévő helyiek megismerhették az alapítvány jövő évben esedékes hetvenéves jubileumára tervezett kiadvány ötletét, a folyamatban lévő középiskolai bibliaosztó akció eredményeit, a nehéz helyzetben lévő venezuelai bibliatársulat segítségét célzó adománygyűjtő akció tervét, valamint értesültek egy bibliaismereti rajzfilmsorozat (*Bibliaprojekt.hu*) adaptálásával kapcsolatos költéségekhez való hozzájárulási szándékáról.

■ ZSUGYEL JÁNOS

Nigériai látogatók

Szeptember 22-én érkezett hazánkba Amos Elisha Gaya nigériai evangélikus püspök és Nuwayina Sekenwa Briska egészségügyi szakértő. Sűrű programjuk lapzártánk után, szeptember 29-én ért véget, ezért magyarországi látogatásuk részleteit következő magazinszámunkban foglaljuk össze. Képünk szeptember 24-én készült, amikor a nigériai vendégek az Evangélikus Országos Levéltárban megtekintették Luther Márton eredeti végrendeletét is.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA felvétele

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSANNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

- FÜLLER TÍMEA – Gyermeknek (f.timea.71@gmail.com),
- TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu),
- DR. ECSI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu),
- KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu),
- STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (evtallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletg telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Te, aki most alkalmas időt teremtesz az imádságra, kérünk, hallgass meg minket, amikor eléd járulunk hálaadásunkkal és kéréseinkkel!

Hálát adunk neked azért, hogy szent Fiad tanítása szerint szabad Atyánknak szólítanunk, hogy építhetünk gondoskodásodra, és bízhatunk végtelen kegyelmedben. Kérünk, add, hogy ezzel a lelkülettel fordulhassunk azok felé, akik még nem ismernek téged, hogy szavainkkal és cselekedeteinkkel ne elriasszuk, hanem hozzád vezethessük őket!

Hálát adunk ezért a viláágért, a körülöttünk élőkért. Kérünk, munkáld szívünket, hogy felelősen gondolkodjunk. Áldd meg munkánkat, amikor az ember gondatlansága ellen küzdünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

Hálával tartozunk, Istenünk, azokért, akik mindennapjainkban segítenek, bátorítanak minket. Kérünk, adj szívünkbe szeretetet, hogy észrevegyük, hol tudunk segíteni a másoknak, és felismerjük az alkalmas időt a szólásra és a cselekedetekre.

Hálát adunk azokért, akik gyülekezetünkben, egyházadban, intézményeinkben Krisztus végtelen szeretetét tudják hirdetni. Kérünk, add, hogy a te neved legyen szent közöttünk, és mennyei birodalmaid gazdagságából már itt, e földön részesedhessünk. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

Hálát adunk azokért, akik betegségben, szenvedésben, még a halál szorításában is hozzád tudnak fordulni, és ezzel példát adnak nekünk. Könyörgünk, adj támaszt mellénk, ha a mélység közelít életünkben, és add, hogy az örömteli percekből és a te végtelen szeretetedből táplálkozzon hitünk életünk minden napján. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

Szentháromság ünnepe után 20. vasárnap

Mt 6,9

Élő imádság – imádságos élet

Az imádság iskolája. Komoly nehézségekbe ütközik az, aki zeneelméleti alapismeretek nélkül szeretne muzsikussá válni. Persze fordítva is igaz a tétel: az elmélet csak úgy éri el célját, ha gyakorlattá, létté, zenei élményt jelentő dallammá formálódik. A Jézustól tanult imádságban elmélet és gyakorlat szervesen összetartozik, kölcsönösen erősítik, hitelesítik egymást. Lenyűgözően harmonikus egyensúlyba kerül a kettő. Hiszen Mesterünk jól tudja, hogy nekünk az imádságot is tanulnunk kell.

Sokféle imádsággal találkozhatunk. „Ti azért így imádkoztok...” – mondja Jézus, aztán szinte tanítványai szájába adja az Istennek tetsző imádság szavait. Ugyanakkor nemcsak tanítja, hanem éli is: a mennyei Atyával való szüntelen kapcsolat határozza meg Jézus mindennapjait. Egész életét végigkíséri az

ládjának tagjaként tehetem ezt. Krisztus népének évezredek óta tartó könyörgésébe kapcsolódom be, miközben személyesen enyém is ez a néhány mondat: utamon végigkísérő, ügyemet Isten elé táró, életemet igéjéhez igazító lelki tükör, drága kincs.

„Oly távol vagy tőlem, és mégis közel.” Felbecsülhetetlen ajánlék, hogy imádságunkban Jézus tanítása szerint édesapánknak szólíthatjuk Istent: akinek életünket köszönhetjük, aki velünk van, és sohasem hagy el minket; akihez mindenkor bátran, a meghallgatás bizonyosságával fordulhatunk.

A jézusi megszólítás azonban odairányítja figyelmünket a mennyek országára is. Mert Atyánk egyúttal kikutathatatlan, felfoghatatlan is a számunkra. Végtelenül nagyobb nálunk, mérhetetlenül fölöttünk áll. „Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy...” Az első két szó arról üzen, hogy a mindenség teremtetője és Ura milyen kegyelmes közvetlenséggel öleli magához gyermekeit; az utána következők pedig azt jelentik, hogy ő kimondhatatlanul több az emberi elképzeléseknél, kategóriáknál. A mondat első fele bizalmat és szeretetet ébreszt bennem, a folytatás tiszteletre és alázatra int.

Az első kérdés. Iránytűt tartok a kezemben, hasznos eszköz a tájékozódásban. Hibátlanul működik: bármerre fordulok, mindig észak felé mutat. Láthatatlan erő mozditja jó irányba. „Isten neve amúgy is szent, mégis azt kérjük ebben az imádságban, hogy nekünk is szent legyen” – magyarázza Luther Kis kátéjában a Miatyánk első kérését. És valóban: Isten nevének szentsége nem marad önmagában, hanem át akarja járni a világot, benne minket is.

Változást akar hozni az életünkbe: megújított gondolatokat, szavakat és tetteket. Újjászületésre magunktól képtelenek vagyunk, de igéjén és szentségein keresztül Urunk mindezt kész elvégezni bennünk. Biztosan mozditó, láthatatlan erő, amely emberek mindennapjain keresztül válik láthatóvá. Isten nevét szentnek tartani élő imádságot és imádságos életet jelent: szüntelen ráhagyatkozást a Lélek erőterére, hogy az iránytű mindig Krisztusra mutasson.

■ SMIDÉLIUSZ ANDRÁS

Imádkozzunk! *Kegyelmes Istenünk, hálát adunk neked, hogy mennyei Atyánknak szólíthatunk téged. Úr Jézus Krisztus, köszönjük, hogy az imádság iskolájában is tanítványaid lehetünk. Áldott Szentlélek, jöjj, újítsd meg hitünket és életünket, hogy Isten neve szent lehessen a számunkra is. Ámen.*

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

imádság. „Azért imádkozom, mert ezt nála láttam. Az Ő példája indított engem imádkozó élet-útra” – fogalmazta meg a 20. századi imádkozó tanítvány, Ordass Lajos (*Az imádkozásról*. Evangélikus Sajtóosztály, Budapest, 1989, 16. o.).

Közösségben. Napjainkban az egyéni szempontok sok esetben hangsúlyosabbak a közösségiekénél: a személyes érdekérvényesítések, önálló arculatok, profilképek és szelfik világa veszik körül minket. Másfelől az élet számos területén tapasztalható az uniformizálás is: különféle divatok, trendek, irányzatok igyekeznek kategóriákba szorítani a sokféleséget. Ebből a feszültségből szintén a jézusi imádság mutat kiutat, hiszen a személyesen engem érintő kéréseket következetesen többes szám első személyben fogalmazza meg. Amikor az Úrtól tanult imádság szavaival imádkozom, minden esetben a tanítványok népes csa-

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (október 14.) Jézus így szólt a tanítványokhoz: Vegyetek Szentlelket! Jn 20,22 (4Móz 11,29b; Mk 10,2–9[10–16]; 1Thessz 4,1–8; Zsolt 75) Jézus a feltámadása után megjelent tanítványainak, és elküldte őket szolgálatra. Nem üres kézzel, hanem felvértezve Szentlélekkel. Rájuk lehelve a Szentlélek ajándékát kapták, hogy bűnöket bocsáthassanak meg. Kérjük mi is a Szentlélek ajándékát, mert Istent csak úgy találhatjuk meg, hitre csak úgy juthatunk, ha előbb a Szentlélek Isten jön el hozzánk. Mindazok, akik igaz bűnbánattal keresik Istent az igében és a szentségben, bűnbocsánatot nyernek, és a Szentlélek Isten igaz emberekké formálja őket.

Hétfő (október 15.) Éljetek úgy, mint a világosság gyermekei. Ef 5,8 (Józs 24,23; 2Thessz 3,6–13; Jel 2,8–11) Az Ige testté lett, meglepve a sötétséget és annak minden szégyenét. Addig sötétségben vergődött az egész teremtettség, Isten nélkül éltek az emberek: bűnben és mindenféle nyomorúságban sínylődve, de vágyva a világosságra. Isten, látva mindezt, elküldte egy-szülött Fiát, a világ világosságát, és Isten szeretetének fényébe kerültek a világosságra vágyó lelkek, és ők is világossággá lettek. Legyünk mi is a világosság gyermekei, akik tiszta szívvel szeretjük Istent és embertársainkat, és ne a sötétség bérencei, akik a fénytelenység leple alatt üzik visszataszító gonoszságait. Ragyogjon a fény!

Kedd (október 16.) Ne ítéljétek látszat szerint, hanem hozzátok igazságos ítéletet! Jn 7,24 (Péld 21,3; Róm 13,1–7; Jel 2,12–17) Az ember a természeténél fogva könnyen kész az ítélkezésre. Nemhiába óv bennünket Isten – többször is – a mások feletti ítélkezéstől. Mert bizony nem könnyű igazságos ítéletet hozni – egyértelműen tanúsíthatják a lelkiismeretes bírák. Ugyanis a látszat néha csal, és a látszat alapján hozott ítélet ölni is tud. Az ítélkezésünk sok esetben minket leplez le. Mert a legkíméletlenebbül mindig olyan bűnért ítélünk el mást, amelynek a kísértő hatalmával mi sem tudtunk szembeszegülni. Minden hamis vádaskodásunkért, ítéletünkért egyszer majd az igaz Bíró előtt kell felelnünk. És mivel nem tudunk igazságos ítéletet hozni, raktározzuk el szívünkbe Jézus szavát: „Ne ítéljétek, hogy ne ítéltessetek!” (Mt 7,1)

Szerda (október 17.) Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Zsid 13,8 (Ézs 9,6; Ef 5,25–32; Jel 2,18–29) Sokan úgy gondolják, hogy a Krisztusról szóló örömmüzenet nem időszerű többé. Ha a bűn fogalma valóban időszerűtlen lenne, akkor az emberiségnek nem lenne szüksége a bűnösök Megváltójára. De ha egy pillantást vetünk világunkra és benne az emberek életé-

re, akkor a gyűlöletnek, az igazságtalanságnak, az erőszaknak és az erkölcstelenségnek micsoda mélységeibe tekinthetünk bele! Igazán elmondhatjuk, hogy nagyobb szükség van ma a Szabadítóra, mint valaha. Csak egyvalaki hozhat szabadulást, s ez Krisztus. De vajon megragadtuk-e ezt a Szabadítót, és ma is az-e számunkra? Hiszen mindennap dolgunk akad a bűnnel, és csak Krisztusban van megtartatásunk. Naponta szükségünk van az ő vérében való megtisztulásra, és neki naponta kell köszönnie értünk.

Csütörtök (október 18.) Bármit tesztek, mindent Isten dicsőségére tegyetek! 1Kor 10,31 (1Sám 17,37; 1Kor 14,26–33; Jel 3,1–6) Amit teszünk, annak következményei vannak. Ezért nem mindegy, hogy a tetteink mire buzdítják a másik embert, mire szabadítják fel. Erőszakossággal ugyanis az ember minden utat elzárhat, míg tapintattal és szeretettel szíveket nyit meg Isten és az ő igéje felé. A Krisztusért vállalt felelősségünkre van szükség. Szabadon kell tartani az Isten igéjéhez való hozzáférést mindenki számára.

Péntek (október 19.) Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti menygye Atyátokat. Mt 5,16 (1Móz 6,9; Jn 18,28–32; Jel 3,7–13) Ragyogni mások előtt, feltűnést kelteni, bármi áron ismertté lenni – ez az esetenként szinte beteges vágy erősen elfogja az ember lelkét. Némelyek felfoghatatlan gonoszettekre válalkoztak csak azért, hogy tudjon róluk a világ, hogy „sztárok” legyenek. Mennyire másról szól az ige! Az Úr is azt szeretné, ha hívei életének fénye, világossága volna, de nem azért, hogy gyönyörködhesseken bennük, és csodálják őket. Akkor élnek igazán Isten akarata szerint, ha életük láttán embertársaiknak eszükbe jut Isten.

Szombat (október 20.) De mi van akkor, ha némelyek hűtlenné váltak? Vajon az ő hűtlenségük hűtlenné tenné Istent? Szó sincs róla! Sőt azt kell mondanunk: Isten igaz. Róm 3,3–4 (Ám 4,11b; Péld 3,1–8; Jel 3,14–22) Izrael népe a története során számtalanszor zúgolódott, megszegte az Istennel kötött szövetségét. De hűtlenségük sohasem volt akadálya Isten hűségének. Az emberi gonoszság nem változtathatja meg Isten igazságát. Egyesek bármennyire cserben hagyták is Isten szövetségét, az továbbra is megtartja hatékonyságát és kifejti erejét. Ereje abban áll, hogy az Úr kegyelme érvényesül közöttük. Ez azonban csak ott lehetséges, ahol az ígéretet hittel fogadják.

■ TÓTH KÁROLY

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

LUTHER II.

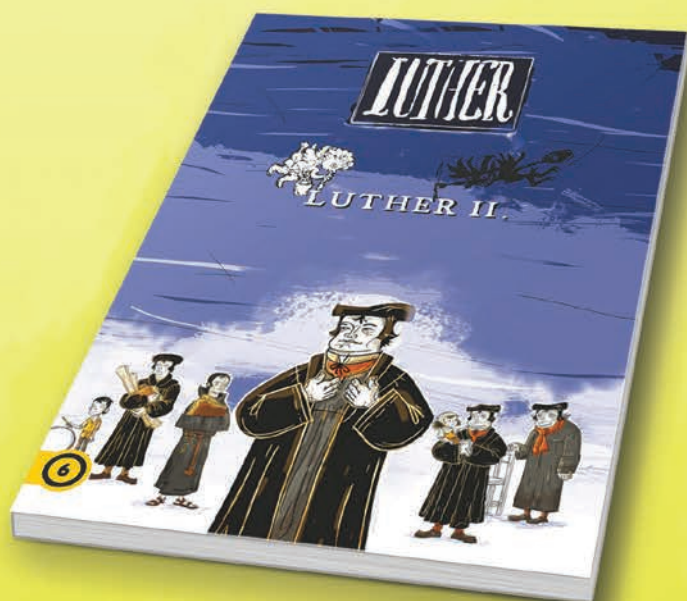
SZÍNES MAGYAR ANIMÁCIÓS FILM

Játékidő: 5×13 perc

Képarány: 16:9 | LKF 002

136 × 190 mm | DVD-tokban

ISBN 599-954-9909-00-2

6. Kenyértörés

7. A lelkiösmeret szava

8. A wartburgi vár titka

9. Vér, vér, vér

10. Szerelem és halál

A LUTHER ÉLETÉT FELDOLGOZÓ

10 részes rajzfilmsorozat **MÁSODIK 5 EPIZÓDJA**

Richly Zsolt rendezésében,

Lackfi János forgatókönyve alapján

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakai átvizsgáló szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztességes családfő, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórára és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját. | **Fabiny Tamás püspök**

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 6–10. részét tartalmazó

DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa

OKTÓBER A REFORMÁCIÓ HÓNAPIJA

„...a reménység pedig nem szégyenít meg...”
(Róm 5,5)

Ünnepélyes megnyitó: Budapest, Kálvin téri református templom, október 1., 18:00

Területi női találkozó: Paks, október 6., 10:00

Evangélikus lelkészi hivatal (7030 Paks, Kossuth Lajos utca 29.)

Ökumenikus missziói nap: Miskolc, október 14., 17:00

Belvárosi evangélikus templom (3530 Miskolc, Hunyadi János u. 8.)

Reformációi gála: Budapest, október 21., 17:00

Uránia Nemzeti Filmszínház (1088 Budapest, Rákóczi út 21.)

REFORMÁCIÓI ISTENTISZTELET: Budapest, október 28., 17:00

Magyarországi Metodista Egyház (1032 Budapest, Kiscelli u. 73.)

Reformációi megemlékezés: Budapest VII. ker., Reformáció park,
a fásori evangélikus templom mellett, október 31., 17:00

Tel.: +36 1 371-2690 • Fax: +36 1 371-2691

E-mail: oikumene@meot.hu • <http://www.meot.hu/>

Magyarországi
Egyházak
Ökumenikus Tanácsa

Magyarországi
Református
Egyház

Magyar
Pünkösdi
Egyház

Magyarországi
Metodista
Egyház

Magyarországi
Evangélikus
Egyház

Magyarországi
Baptista
Egyház